

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİMDALI
EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER BİLİM DALI

POLİSLERDE EVLİLİK UYUMUNU ETKİLEYEN BAZI
DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe ÇAKIRLAR

DANIŞMAN :
PROF.DR. ERSİN ALTINTAŞ

OCAK 2012

BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ayşe ÇAKIRLAR

JÜRİ ÜYELERİ İMZA SAYFASI

Bu yüksek lisans tezi Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim/Bilim Dalında jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan.....

Prof.Dr.Ersin ALTINTAŞ

Üye.....

Yrd.Doç.Dr.Mustafa KOÇ

Üye.....

Yrd.Doç.Dr.Şenol BEŞOLUK

Yukarıdaki imzaların ,adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../20

Doç.Dr.İsmail GÜLEÇ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Yakın ilişkilerin toplumda önemli bir yeri vardır ve bu konu üzerine yapılan çalışmalar hızla artmaktadır. Evlilik, yakın ilişkiler kapsamında incelenen popüler kavramlardan biridir. Karı- koca olarak birlikte olma, bir araya gelme davranışına “ evlenme” ve kurulan bu ilişkiye de, “evlilik” adını vermişlerdir.İnsanın doğası gereği evlilikte kadın ve erkek arasındaki uyum eskiden beri önemli bir sorun olmakla birlikte, günümüzde uzmanların ilgilenmesi gereken bir durum haline gelmiştir. Çünkü aile, sadece iki kişinin bir araya gelmesiyle oluşan bir kurum değildir. Her şeyden önce bu iki kişinin -birbirine uyması, ailenin sürekliliği için zorunludur.Evlilik ve uyum konusunda birçok meslek grubu ile araştırmalara rastlanabilmektedir.Ancak Devletin temel görevlerinden biri olarak kabul edilen güvenlik hizmetlerini yerine getiren Emniyet Teşkilatı çalışanları Polislerle yapılmamıştır.Bu bağlamda araştırma yapılmaya değer görülmüştür.

Araştırmada öncelikle kendisinden çok şey öğrendiğimi düşündüğüm ,her aşamada yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer danışman hocam Prof .Dr.Ersin ALTINTAŞ’a teşekkürlerimi bir borç birim .Araştırmamda ,kendisinin Çift Uyum Ölçeği’ni kullanmama izin veren sayın Prof Dr. Hürol FIŞILOĞLU’na,çalışmamda her an yanımda olan sayın kıymetli hocam Yrd.Doç.Dr.Mustafa Koç’a,Jüri üyesi olarak araştırmamıza katkı sağlayan sayın Yrd.Doç.Dr.Şenol BEŞOLUK’a ,tanıdığım en yardımsever araştırma görevlisi sevgili Art.Gör.Betül DEĞERLİ ‘ye, ve ayrıca araştırmaya katılan Emniyet çalışanlarına teşekkürlerimi sunarım .Yetişmemde katkıları olan tüm hocalarıma da minnettar olduğumu ifade etmek isterim. Bana sonsuz sabır gösterip her derdime çare bulan şans meleğim sevgili eşim Hasan Çakırlar’a, O’nunla oyun oynamam gerekirken ,bana anlayış gösterip ders çalışmama izin veren canım oğlum Yavuz Selim’e, desteğini her an hissettiren varlıklarına şükrettiğim kardeşlerim Ebru,Zeynep,Hilal ve İslam’a sonsuz teşekkürler ederim.Mutlu aile olmamızda büyük pay olan sevgili kayınvalidem Nurten Çakırlar’a ve saygıdeğer kayınpederim Yusuf Ziya Çakırla’a da saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

Son olarak bu çalışmayı ; çocukları ve evliliği için hayata direnen CANIM Annem Sevinç Güven’e , mesafelere ve gurbete inat yüreği yufka SEVGİLİ Babam Hacı Bekir Güven’e ithaf ediyorum ...

ÖZET

POLİSLERDE EVLİLİK UYUMUNU ETKİLEYEN BAZI DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ

ÇAKIRLAR, Ayşe

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ersin ALTINTAŞ

Ocak ,2012 Sayfa Sayısı: xiii (ön kısım) + 97 (tez)+1(ekler)

Bu araştırmanın temel amacı ; evli polis çiftler arasındaki evlilik uyumunun bazı demografik değişkenler ; yaş, cinsiyet, eğitim, evlilik süresi, çocuk sayısı, çalışma saatleri, nöbet durumu ,eşin çalışma durumu,sigara kullanımı ,alkol kullanımı ile ilişkisini incelemektir.

Bu amaçla çalışmaya, evli polisler rasgele örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Bu çalışmaya 2011 yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir.Araştırmanın örneklemi;Ankara il Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı birçok emniyet biriminde çalışan 111 evli erkek ve 31 evli kadın polis ; toplam 142 gönüllü görevliden oluşmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak "Çift Uyum Ölçeği" ve demografik ve kişisel özellikleri belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bireylerin çeşitli demografik bilgilerinin toplanabilmesi amacıyla oluşturulmuş bir formdur. Bu form, deneklerin yaşları, cinsiyetleri, eğitim düzeyleri,çocuk sahibi olma durumları, evlilik , evlilik süreleri, eşin mesleği ,nöbet durumu,günlük çalışma süresi ,günlük uyku süresi,çalışılan birim,çalışma konumu, sigara ve içki kullanımı durumlarına ilişkin sorulardan oluşmaktadır.

Araştırmada elde edilen veriler hazır bir istatistik programı olan SPSS paket programı kullanarak analiz edilmiştir.

Bu çerçevede yapılan çalışma sonucunda ; Polislerin Çift Uyum düzeyleri ortalamanın altında olarak bulunmuş. Erkeklerin Çift Uyum düzeylerinin daha yüksek, kadınların çift uyum düzeyleri daha düşük olduğu görülmüştür. Araştırmada Polislerin Çift Uyum düzeyi ile Polislerin Eğitim, Yaş Çocuk sayısı,evlilik süresi, Aynı mesleği yapıyor olmak ,günlük çalışma süresi, uyku uyuma süresi ,çalışılan

birim, içki içme durumları arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.Araştırmada alıŐma konumuna evlilik uyumu seviyesi ;yeterli sayıda değişkenler arası normal dağılım olmadığı için belirlenememiŐtir.

Araştırmanın sonuçları ilgili literatür eŐliĐinde tartiŐılmıŐtır. Bu yönüyle bakıldığında çalışmanın bulgularının oldukça önemli ve bulgular doğrultusunda nerilerin uygulanılabilir olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Polis, Evlilik, Evlilik Uyumu, Emniyet Teşkilatı

ABSTRACT
**INVESTIGATION OF SOME VARIABLES ON AFFECTING POLICE
OFFICERS' MARITAL ADJUSTMENT**

Master Thesis, Department of Educational Sciences
Supervisor: Prof. Dr. Ersin ALTINTAŞ

January ,2012 .Nu. of pages : xiii (pre text)+ 97 (main body)+1(Appendices)

The major purpose of this study is to investigate the relationship between marital adjustment and some demographic variables age, gender , education level, status of having a child, , marriage duration ,profession of the wife, seizure status, daily working hours, daily sleep duration, working unit, work location smoking status and alcohol use.

For this purpose, study, married police officers were selected by random sampling method.This study was carried out in 2011. The sample of the research consists of 142 volunteer married police officers of which were 31 female and 111 were male, selected by means of proportional sampling and random sampling methods from the police officers different services of Ankara General Directorate of Security.

'Dyadic Adjustment Scale'' and 'Demographic Information Form' were used for collecting data. 'Demographic Information Form' is used to determine demographic and personal characteristics ,prepared by the researcher have been applied to the volunter police officers. This form, consists of questions concerning with age, sex, education level, status of having a child, , marriage duration ,profession of the wife, seizure status, daily working hours, daily sleep duration, working unit, work location smoking status and alcohol use . Data were analyzed using a statistical program SPSS.

The results of the study indicated that:

The Police Officers' Marital Adjustment was found below under the mean .It was also seen that men's level is higher than the women's level. The results showed significant relations between marital adjustment,and age, gender , education level, status of having a child, , marriage duration ,profession of the wife, seizure status, daily working hours, daily sleep duration, working unit, work location smoking

status and alcohol use. It wasn't looked the relation between the working position and marital adjustment because there is no normal distribution of variables.

The findings were discussed in the context of literature and suggestions were made for future research. From this perspective, the findings of the study are very important the suggestions could be carried out.

Keywords: Police Officers, Marriage, Marital Adjustment, Security Organization

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
ÖNSÖZ	iii
TÜRKÇE ÖZET	iv
İNGİLİZCE ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLO LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
BÖLÜM I:GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi.....	4
1.2. Alt Problemler.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Varsayımlar	7
15.Sınırlılıklar	7
1.6. Tanımlar	7
1.7. Kısaltmalar	8
BÖLÜM II:	
2.1.Evlilik Tanımı	9
2.1.1.Ailenin Tanımı	13
2.1.1.1.Aile Tipleri.....	15
2.1.1.2.Geleneksel Geniş Aile.....	15
2.1.1.3Çekirdek Aile	15
2.1.1.4.Geçiş Ailesi	15
2.1.2.Ruhsal Açından Sağlıklı ve Sağlıksız Aile	16
2.1.3Evlilik Uyumu	17
2.1.4.Evlilik Uyumu ve Evlilik Doyum Kavramlarının Karşılaştırılması	22
2.1.5 Evlilik Uyumu İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	24
2.1.6. Ev Evlilik Uyumu İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	31
2.2.Kavramsal Olarak Polis.....	34
2.2.1. Polis.....	34
2.2.2 Polisliğin Ortaya Çıkışı Ve Tarihsel Gelişimi	35
2.2.3.Türkiye de Emniyet Hizmetlerinin Gelişimi.....	37

2.2.4.Cumhuriyetin İlanına Kadar Olan Dönem	37
2.2.5.Cumhuriyet Dönemi.....	39
2.2.6.Günümüz Polis Teşkilatı	40
2.2.6.1.Yetki, Görev ve Sorumlulukları.....	40
2.2.6.2Teşkilat Yapısı	41
2.2.6.3.Personel Durumu.....	42
2.2.6.4. Rütbe ve Meslek Dereceleri	43
2.2.6.5.Personelin Eğitim Durumu.....	45
2.3.Polislik Mesleğinin Sorunları.....	46
2.3.1.Ağır İş Yüğü	46
2.3.2 Cinsel Yaşamın Düzensizliği	49
2.3.3.Polis Alt Kültürü ve Kır-Kent Sosyalleşmesi	49
2.3.4.Hiyerarşik Yapılanma	50
BÖLÜM:III YÖNTEM.....	51
3.1. Evren ve Örneklem	51
3.2. Veri Toplama Araçları	51
3.2.1.Kişisel Bilgi Formu	52
3.2.2.Çift Uyum Ölçeği-ÇUÖ (DAS-Dyadic Adjustment Scale)	52
3.3.Veritoplama İşlemi	54
3.4.Velilerin Analizi.....	55
BÖLÜM IV:BULGULAR VE YORUM	56
4.1.Problem durumuna ilişkin bulgular.....	56
4.1.1. Araştırmaya katılan bireylerin çift uyum düzeyleri nasıldır? Sorusuna ilişkin bulgular	56
4.2. Alt Problemlere İlişkin bulgular.....	57
4.2.1.Çift uyum düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulgular	57
4.2.2.Katılımcıların yaşları çift uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulgular	59
4.2.3.Katılımcıların eğitim düzeyleri çift uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulgular	60
4.2.4.Katılımcıların çift uyum düzeyleri çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulgular.....	62
4.2.5.Katılımcıların çift uyum düzeyleri evlilik süresine göre farklılaşmakta mıdır?	

Sorusuna ilişkin bulgular.....	63
4.2.6.Eşin Mesleği çift uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulgular	65
4.2.7.Nöbet tutma çiftin uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulgular	66
4.2.8.Günlük Çalışma Süresi çiftin uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulgular	67
4.2.9.Uyku uyuma süresi çiftin uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulgular	68
4.2.10.Çiftin uyum düzeyleri çalışılan birime göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulgular	69
4.2.11.Çiftin uyum düzeyleri sigara içme davranışına göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulgular	71
4. 2.12.Çiftin uyum düzeyleri alkol kullanma davranışına göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulgular	72
BÖLÜM V: SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	74
5.1.Sonuç ve Tartışma.....	74
5.1.1.Araştırmaya katılan bireylerin çift uyum düzeyleri nasıldır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması	74
5.1.2.Çift uyum düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması	74
5.1.3.Katılımcıların yaşları çift uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması	75
5.1.4.Katılımcıların eğitim düzeyleri çift uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması	76
5.1.5.Katılımcıların çift uyum düzeyleri çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması	77
5.1.6.Katılımcıların çift uyum düzeyleri evlilik süresine göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması.....	78
5.1.7.Eşin Mesleği çift uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması	79
5.1.8.Nöbet tutma çiftin uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması	80

5.1.9.Günlük Çalışma Süresi çiftin uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması	81
5.1.10. Uyku uyuma süresi çiftin uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması	82
5.1.11.Çiftin uyum düzeyleri çalışılan birime göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması	82
5.1.12.Çiftin uyum düzeyleri sigara içme davranışına göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması	84
5.1.13.Çiftin uyum düzeyleri içki içme davranışına göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması	84
5.1.14. Polislerin çalışma konumları ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması.....	85
5.2.Öneriler	85
5.2.1.Araştırmada Elde Edilen Bulgular Doğrultusunda Öneriler	85
5.2.2.Gelecekte Yapılacak Araştırmalara öneriler	87
KAYNAKÇA.....	89
EKLER.....	97
ÖZGEÇMİŞ	98

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 : Teşkilat Personelinin Hizmet Sınıflarına Göre Dağılımı (EGM.2010).....	43
Tablo 2 : Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personelinin Rütbelerine Göre Dağılımı(EGM2010)	44
Tablo 3 : Araştırmaya Katılan Bireylerin Çift Uyum Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları	56
Tablo 4: Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin t Değerleri	58
Tablo 5:Yaş Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri	59
Tablo 6: Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri.....	60
Tablo 7: Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri	62
Tablo 8: Evlilik Süresi Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri	63
Tablo 9: Eşin Mesleği Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri	65
Tablo 10: Nöbet Tutma Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin t Değerleri	66
Tablo 11: Günlük Çalışma Süresi Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin t Değerleri	67
Tablo 12: Uyku Uyuma Süresi Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin t Değerleri	68
Tablo 13: Çalışılan Birim Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri	69
Tablo 14: Sigara İçme Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri	71
Tablo 15: İçki İçme Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin t Değerleri.....	72

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Araştırmaya Katılan Bireylerin Çift Uyum Düzeyleri.....	57
Şekil 2: Katılımcıların yaş değişkenine göre çift uyum düzeyleri	60
Şekil 3: Katılımcıların Eğitimleri İle Çift Uyum Düzeyleri.....	61
Şekil 4 : Katılımcıların Çocuk Sayıları İle Çift Uyum Düzeyleri	63
Şekil 5: Evlilik Süresi ve Çift Uyum Düzeyi	64
Şekil 6: Eşin Mesleği İle Çift Uyum Düzeyleri	66
Şekil 7: Çalışılan Birim ve Çift Uyum Düzeyleri	70
Şekil 8: Sigara İçme Durumu ve Çift uyum düzeyleri	72

BÖLÜM I

GİRİŞ

Evlilik birbirinden farklı ilgi, istek ve ihtiyaçlara sahip iki insanın, birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla kurdukları bir ilişkiler sistemi; karşılıklı dayanışma, toplumsal onaylamayla gerçekleşmiş bir sözleşme ve tüm toplumsal yasaklamalar dışında tutulan cinsel gereksinmelerin karşılıklı olarak doyuma ulaştırıldığı bir kaynaşmadır (Özügurlu,1985:14).

Evlilik yaşantısı, yiyecek, barınma ve dış tehlikelere karşı korunmayı sağlayan birlik ve beraberlik, olumlu eş ilişkilerinin yarattığı doyum, cinsel olgunlaşmayı sağlayacak rollerin paylaşımı, sosyal rol ve sorumlulukları kabullenme, kişisel girişimcilik ve yaratıcılığı desteklemeyi içermektedir. Bu alanlarda birbirini bütünleyen eşlerin oluşturduğu evlilikler, toplumsal gelişimin ve olgunlaşmanın da yapı taşlarını oluşturmaktadır.

‘Aile toplumun temelidir’ sözü ,hem tarihsel olarak hem de bulunduğumuz zaman kesitinde çok büyük ölçüde geçerlilik taşıyan bir saptamadır.Aile ,toplum ile bireyler arasındaki ilişkiyi birinci elden inşa bir sosyal kurumdur.Bu özellik ,aileyi sağlıklı bir toplum oluşturabilmenin vazgeçilmez koşulu haline getirmektedir.Bireyler arasında sağlıklı ilişkiler kurulabilmesi gereği ,öncelikle ,onları topluma hazırlayan aile içindeki ilişkilerin sağlıklı olması gereğini ve bu ilişkilerin oluşumunu evlilik yoluyla resmileştirmiş karı kocanın evlilik uyumlarının sağlıklı olması gereğini beraberinde getirir.

Evlilik pek çok kimse için en anlamlı kişilerarası ilişkidir.Evlilikte yaşanan sıkıntı ve mutsuzluğun (distress) çiftlerin ve çocukların hem fiziksel hem de duygusal sağlığı üzerinde zararlı etkileri olduğu bilinmektedir.Uyumsuz evli çiftlerin evlilik ilişkilerindeki doyumun olumsuz olaylardan kolaylıkla etkilendiği bilinmektedir.

Uyumlu bir evliliğe bağılı olarak gelişen evlilik mutluluğu ve evlilik doyumu, insan yaşamında önemli bir rol oynamakta ve evli bireylerin psikolojik sağlığını yakından etkilemektedir. Evlilik uyumu bozulmaya başladığında bu tablo, eşler ve var ise çocuklar açısından bir yaşam krizine ya da travmaya dönüşmektedir. Bu durum mutlu ya da mutsuz evlilik olgusunu da ortaya çıkarmaktadır. Uyumlu bir evlilik ilişkisi eşlerin evlilikten sağladığı doyumu ve evlilik mutluluğunu etkilerken, diğer değişkenlerle birlikte gittikçe zorlaşan sosyo-ekonomik koşullar karşısında eşlerin psikolojik sağlığını da korumaktadır. Evlilikte eşler arasında kurulan iletişim ile diğer toplumsal ortamlarda başka insanlarla kurulan iletişim arasında önemli bir benzerlik bulunmaktadır. Diğer birçok değişkenle birlikte eşlerin sahip olduğu insan ilişkileri becerileri, evlilikte uyumu güçlendirmekte ya da yaşanan problemleri neredeyse içinden çıkılmaz duruma getirmektedir(Sardoğan ve Karahan,2005: 89-102).

Günümüz şartlarının ortaya çıkardığı modern polis rol ve işlevi açısından toplumsal yaşamın vazgeçilmez olgularından ve meslek kategorilerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Mesleki işlevinin bir gerekliliği olarak polis, toplumda en fazla görülen ve günün her saatinde uyuşturucu bağımlılarından, acil psikiyatrik vakalara, ani doğumlardan alkoliklere, aile içi tartışmalardan ev sahibi kiracı anlaşmazlıklarına, trafik ihlallerine ve öğrenci olaylarına kadar geniş bir alanda hizmet veren bir teşkilatın uygulayıcısıdır. Bunların yanında ayrıca özgür insanların önemli beklentilerinin de muhatabıdır. Çünkü özgür toplumlarda polis bir denge unsuru olarak görülür. Bundan dolayı da halkın sürekli olarak gündeminde yer almaktadır. Ayrıca insan açısından biyolojik, psikolojik ve sosyolojik unsurları içeren bir yetkiye sahip olan polis, iktidarın güç kullanan temsilcisi olmasından dolayı da önemli bir pozisyona sahiptir” (Alderson,1989:16-17).

Devletin temel görevlerinden biri olarak kabul edilen güvenlik hizmetleri toplum yaşantısı için vazgeçilmez bir zorunluluktur. Toplumun huzur ve güvenliği açısından, gerek bireysel ve gerekse kitlesel her türlü toplumsal barışı bozan hareket ve davranışları kontrol altında tutma görevi, demokratik ülkelerde Polis teşkilatları aracılığıyla yürütülmektedir. Polis var oluş amacı itibariyle insan hakları ve hürriyetlerinin koruyucusu ve güvencesidir. Polisin bu amacının dışında kişi hak ve hürriyetlerinin önünde engel olması düşünülemez. Ancak toplum hayatımızın temel taşlarından olan polisin ağır iş gücü ,ast üst ilişkisindeki katı hiyerarşi ,yaşam

stili, çalışma koşulları ,uyku düzensizliği ve aile ile olan kaliteli zaman geçirememeleri durumları polislerin evlilik hayatını ve evlilik uyumlarını oldukça önemli şekilde etkilemektedir. Yapılan araştırmalar bireylerin mutlu bir evliliğe iş ve ekonomik güvence gibi başka doyum kaynaklarından daha fazla önem verdiklerini göstermiştir. Buna karşılık evlilikte yaşanan sıkıntı ve stresin çiftlerin ve onların çocuklarının hem fiziksel, hem de duygusal sağlığını olumsuz yönde etkilediği görülmüştür (Bloom, Flasher ve White, 1978)(Akt: Kışlak, 1997:55).

Evlilik tüm kurumlarda olduğu gibi Türk Polis Teşkilatı içinde önemli görülen bir kurumdur. Tüm bireylerde olduğu gibi polislerde de psikolojik gereksinimler ve bu gereksinimlerin doyurulması önemlidir. Bu gereksinimler davranışa geçmek için motive edici güç oluşturmaktadır. Gereksinimlerin yeterli ölçüde karşılanmaması bireylerin gerginlik yaşamalarına neden olur. Psikolojik açıdan insanı anlamak, onun davranışlarının temelindeki gereksinimleri anlamaya bağlıdır. Polislerin halkın huzuru ve bütünlüğünü koruma, düzenin devamlılığını sağlama görevlerini sağlıklı yapabilmeleri kendi gereksinimlerini zamanında karşılamalarına bağlıdır. Bu nedenle, onların davranış örüntülerinin altında yatan gereksinimlerin bilinmesi ve bunların öğretim süreci sırasında değerlendirilmesi yararlı olacaktır .Kolluk kuvveti dünyada ve ülkemizde önemli adli mekanizmalardan bir tanesidir. Polis olmak ve polislik görevini yerine getirmek birçok zorluğu da içinde barındırmaktadır. Polislerin yaşadıkları zorlukların neler olduğu ve bu zorluklarla nasıl baş ettikleri konusunda akademik çalışmalar dünyada ve ülkemizde araştırmacılar tarafından yürütülmektedir (Cerrah ve Eryılmaz, 2001:20).

Polis memurlarına göre polislik bir disiplin, otorite ve sertlik mesleğidir. Meslek içindeki ast-üst ilişkileri, üniforma, rütbe, otorite, disiplin ve sertliğe kaynaklık eden durumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Polis kimliğini taşıyan her birey öğrenci ve/veya memur, amir-kendisinden üst sınıf veya rütbede olan herkese itaat etmek zorundadır. Bu aynı zamanda saygı göstergesi olarak düşünülmektedir(Yeşilorman, 2003:101).

Bu doğrultuda çalışmada amaçlanan; polisin evlilik uyumunu etkileyen değişkenleri belirleyip, uyumsuzluğun sonucu olarak nelerin yaşanabileceğini ve bu durumun yalnızca birey bazında etki göstereceği değil ;aynı zamanda toplumun yapıtaşı bireyi sonra, toplumun temellerini atan aileyi ve daha sonra da devlet kurumu olan Polis

Teşkilatını nasıl etkileyebileceğini göstermek , doğru teşhislerde bulunmak ve soruna uygun çözüm önerileri bulmaktır.

1.1 PROBLEM CÜMLESİ

Bu araştırmanın temel amacı ; polislerin evlilik uyumunun , bazı demografik değişkenler ; yaş, cinsiyet, eğitim, evlilik süresi, çocuk sayısı, çalışma saatleri ,nöbet durumu ,eşin çalışma durumu,sigara kullanımı ,alkol kullanımı ile ilişkisi var mıdır?

Bu bağlamda aşağıdaki alt problemler cevap aranacaktır?

1.2 ALT PROBLEMLER

- 1) Polislerin cinsiyetleri ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?
- 2) Polislerin yaşları ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?
- 3) Polislerin Eğitim düzeyleri ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?
- 4) Polislerin Çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?
- 5)Polislerin evlilik süreleri ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?
- 6)Polislerin eşlerinin meslekleri ile evlilik uyumu arasında ilişki bir var mıdır?
- 7) Polislerin nöbet tutup tutmama durumları ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?
- 8) Polislerin günlük çalışma süreleri ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?
- 9) Polislerin günlük uyku süreleri ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?
- 10) Polislerin çalıştığı birim ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?
- 11) Polislerin çalışma konumları ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?
- 12) Polislerin sigara kullanımları ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?
- 13) Polislerin alkol kullanımları ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?

1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Son dönemlerde evlilik ve evlilik uyumuyla ilgili bir çok araştırma yapılmaktadır. Evliliğin hem bireysel hem sosyolojik yönü olduğundan bir çok bilim dalının konusu olarak araştırmalarda yer almaktadır. Ancak; Literatür incelendiğinde ; polislerin evlilik uyumu ile ilgili bir araştırmaya rastlanılmamıştır.Polislerin içinde buldukları psikolojik durumu yansıtabilecek akademik düzeyde temel ve uygulamalı pek çok araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.Bu araştırma bu alanda bir adımdır ve daha sonra yapılacak araştırmalara kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

‘Polislerin Evlilik Uyumu’ konusu hem bireyi hem aileyi hem de devlet kurumunu ilgilendirmektedir.Bu bağlamda domino etkisi yapan ve birbirini etkileyen bu psiko – sosyal araştırma kapsamı açısından oldukça önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın sonunda Polislerin evlilik uyumunu etkileyen bazı değişkenler belirlenecektir.

Emniyet Teşkilatı Türkiye Cumhuriyetinin önemli bir kurumu ve halkın oldukça güvendiği ve sahip çıktığı bir kurumdur.Emniyet mensuplarının mutlu evlilikleri halka olumlu bir şekilde yansır.Ruhsal açıdan sağlıklı ve mutlu polisler kriz anlarında müdahale ederken daha mantıklı ve profesyonel davranma eğiliminde olur .

Psikolojik ve sosyolojik araştırmalar polis memurlarının kişiliği ile ilgili çalışmalara az yer verildiğini göstermektedir ve bu çalışmalarda bazı zorluklarla karşılaşmıştır. Bunlardan en önemlisi polislerin kimseyle bilgi paylaşmama eğilimleridir. Polislerin eğitimleri hiç kimseye bilmesi gerekenden daha fazlasını söylememeyi içermektedir. Polis olmak; sadakat, sessizlik ve bir çeşit yalnızlığın sadece o gruba özgü olduğu topluluğun parçası olmak demektir. Çoğu polis kariyerlerinin en başında sadece kendi meslektaşları tarafından anlaşılacakları gerçeği ile yüzleşmektedir. Bu hem sosyal bilimcilerin polislik mesleğini araştırmasını hem de destek hizmetleri sunmalarını zorlaştırmaktadır Polis kişilik yapısı ile ilgili yapılmış çalışmalar polislerin tutum ve davranışlarının diğer meslek gruplarından farklı olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırmaların sonuçlarına göre polis memurlarının bağımsızlık, özgürlük ve eşitlik gibi konularda diğer mesleklere göre göreceli olarak değişik bakış açısına sahip oldukları görülmüştür. Bağımsızlık, özgürlük ve eşitlik kavramları polislerin

korudukları temel hak ve özgürlükler olmanın yanı sıra ast-üst ilişkisi içinde ödün vermek durumunda oldukları kavramlar da olmaktadır. Buna karşılık, hiyerarşik düzene itaat, otokontrol, yaşamsal rahatlık gibi konularda değer yargılarının toplumun geneline uymadığı görülmektedir (Ulukuş, 2005:147).

Bu bağlamda; araştırmada elde edilen bulgular sonucunda ,Emniyet Teşkilatı ,İçişleri Bakanlığı ve Devletin benzer kurumlarında çalışan tüm polislerin kullanabileceği bir çok bilgi ulaşılabacağından araştırma bu anlamda da önem taşımaktadır.

Polisler , evlilik konusunun özel olduğunu düşünerek ;aile ,eş cinsellik ve karı –kocalık ilişkileri hakkında konuşmanın veya sorular cevaplamamın mahrem olduğunu düşünmekte ve bu konuda oldukça tutucu ve mesleklerinin vermiş olduğu bir şüphecilikle bu konulardan uzak durmaktadırlar.

Kaynağını canlı kalma, sağlıklı yasama ve gelişme ana güdüsünden alan güvenlik ihtiyacı, beslenme ve cinsellik gibi temel fizyolojik ihtiyaçlardan biridir (Baymur,1984:67). Polisin evlilik uyumu doğrudan mesleki performansına etki edecektir. Ayrıca toplumun her kesimiyle her zaman iç içe ve etkileşim halinde bulunan polislerin, can ve mal güvenliğinin sağlanması gibi çok kritik ve hayati önemi olan görevleri de vardır. Bunların sağlıklı gerçekleştirilmesinde polisin sahip olduğu bilgi, beceri ve iletişim kadar mesleğe karşı olan tutumun da etkisi büyüktür. Polisin mesleğine yönelik olumlu tutumu onun nitelikli davranış göstermesini sağladığı gibi polise ve Devlete duyulan güvenin artmasını da sağlayacaktır.

Polis hizmetlerinde kalitenin arttırılması için, çalışanların sadece kafa ve kol güçlerinden değil, aynı zamanda gönül (maneviyat) güçlerinden de yararlanma esastır. Günümüzde kalite kavramı yalnız verimlilik, maliyet, hız ve kârlılık açısından değil, en alt kademedeki elemandan en üst düzeydeki yöneticiye kadar tüm çalışanların yeterlilik ve performans düzeyleri gibi örgüt içerisinde pek çok kriter açısından da belirleyici bir role sahiptir. Kalite, artık birey ve örgüt dinamizminin ve sürdürülebilir başarının anahtarı olarak algılanmakta ve bir hayat tarzı olarak görülmektedir (Fındıklı, 2001:107). Bu prensip doğrultusunda polisin performans ve gönül gücünün arttırılması ile polis hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi polislerin mesleklerine yönelik olumlu tutum sergilemesine bağlıdır. Dünyanın en eski ve en yaygın mesleklerinden olan “polislik”, her şeyden önce bir insanlık, uygarlık ve şehir mesleğidir. Polislik

mesleğinin temelinde iyilik etme, koruma, kollama, yol gösterme ve yardım olup, polisliğin amacı da aracı da insandır. Bilgi toplumunun, demokratik düzenin ve insan haklarının büyük bir duyarlılık kazandığı günümüzde, polislik mesleği daha önemli ve hassas bir meslek haline gelmiştir.

Bu amaçla ;Polislerle çalışmanın zorluğunu ve yapılmamış çalışmalara ışık tutabileceğini düşünerek ; polislerde evlilik uyumu araştırmasının önemini bir kez daha vurgulamak isterim.

1.4 VARSAYIMLAR

Bu araştırmada katılımcıların ölçekleri içtenlikle yanıtlayacakları varsayılmaktadır. Ayrıca deneklerin “Kişisel Bilgi Formu”nu gerçek durumlarını yansıtacak şekilde doldurdukları düşünülmektedir.

1.5 SINIRLILIKLAR

Araştırma grubu Ankara Emniyet Genel Müdürlüğünde Çalışan Polis mensuplarıyla sınırlı tutulmuştur.

Araştırma bulguları, örneklemin veri toplama araçlarına verdikleri bilgilerle sınırlıdır.

Araştırma, Kişisel Bilgi Formu, Çiftler Uyum Ölçeği(ÇUÖ) ile sınırlı tutulmuştur.

1.6. TANIMLAR

Evlilik : Karsı cinsten iki kişinin birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla yaptıkları bir sözleşmedir. Evlilik kurumsallaşmış bir yol bir ilişki sistemi, bir kadınla bir erkeği, “karı-koca” olarak birbirlerine bağlayan, doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan, toplumsal yönden devletin kontrol, hak ve yetkisi bulunan yasal bir ilişki biçimidir (Özgüven, 2001:15).

Evlilik Uyum: Evlilik uyumu ,eşlerin günlük yaşantıya ve yaşantı içinde değişen koşullara uyum sağlaması ve belirli bir süre içinde birbirlerine uygun olarak değişmesi şeklindedir(Spanier ,1979:15).

Polis: Polis, genel kolluk kapsamında yer alıp, belediye sınırları içerisinde kamu düzeni ve yasaların uygulanmasını sağlayan, silahlı icra ve inzibat kuvvetidir.(Resmi Gazete, Tarih: 12.06.1937- Sayı: 3629).

1.7 KISALTMALAR

EGM: Emniyet Genel Müdürlüğü

DAS: Dyadic Adjustment Scale

ÇUÖ:Çift Uyum Ölçeği

EUÖ: Evlilikte Uyum Ölçeği

POMEM : Polis Meslek Yüksekokulları ve

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

E.T.K.: Emniyet Teşkilatı Kanunu

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 EVLİLİĞİN TANIMLANMASI

Yakın ilişkilerin toplumda önemli bir yeri vardır ve bu konu üzerine yapılan çalışmalar hızla artmaktadır. Evlilik, yakın ilişkiler kapsamında incelenen popüler kavramlardan biridir. Karı- koca olarak birlikte olma, bir araya gelme davranışına “ evlenme” ve kurulan bu ilişkiye de, “evlilik” adını vermişlerdir. Ancak evlilik bu tanımdaki gibi kısa ifade edilemeyecek kadar geniş bir kavramdır.

Literatür incelendiğinde evliliğin farklı şekillerde tanımlandığı görülür.Özgüven (2001:17) evliliği kurumsallaşmış bir yol ,ilişkiler sistemi ,bir kadınla bir erkeği ,karı-koca olarak birbirine bağlayan ,doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan ,toplumsal yönden devletin kontrol ,hak ve yetkisi bulunan yasal ilişki biçimi olduğunu ifade eder. Evlilik ilişkisi, iki farklı cinsten insanın kurumsal olarak birleşmesinin yanı sıra, düşüncelerinin, inançlarının, kültür seviyelerinin, görüşlerinin, zeka ve akıllarının, yaşam görüşlerinin, beklentilerinin de birleşmesini içerir (Günay, 2000:8).

Geçtan,(2007:19) evlilikle ilgili çalışmasında bu kavramı tanımlarken evliliği geleneksel evlilikler ve çağdaş evlilikler olarak iki ayrı gruba ayırmıştır. Geleneksel evliliklerde kadın ve erkek birbirini tamamlayıcı rol oynamaktadır ve kadın- erkek arasındaki sorumluluk paylaşımı oldukça iyi belirlenmiştir. Bu tarz evliliklerde kadın, kendi ilişkilerini kadınlar dünyasında, erkek de kendi ilişkilerini erkekler dünyasında sürdürmektedir. Çocuk bakımı anne tarafından üstlenilmekte ve çiftler birbirlerinin sorumluluklarına pek karışmamaktadırlar. Kadın anne rolünü üstlenip, evin sorumluluğunu üzerine alırken baba da, dış dünya ile ilintilidir. Geleneksel evliliklerde ev hakkındaki kararları babanın aldığı varsayılsa da, aslında karar veren asıl mekanizmanın anne olduğu dikkat çekmektedir. Çağdaş evliliklerde ise arkadaşlık ögesi

ve ortak kararların daha ağır bastığı görülmektedir ve bu tarz evliliklerde, kadın ve erkeğin dünyası birbirinden çok farklı değildir. Çağdaş evliliklerde uyum daha çok yaşanmakla birlikte, kargaşa ihtimali geleneksel evlilik yapısına göre daha fazladır. Çünkü, çiftlerin fikrini açıklama ve ortaya koyma hakkına sahip olmaları, birliktelikteki karar mekanizmasını yavaşlatabilmektedir.

Evlilik ,geçmiş birikimleri ,içlerinden yetiştikleri aileler ,eğitim ve öğrenimleri ,kültürlerin birbirinden farklı olan iki kişinin hayatlarının geri kalan bölümünü birlikte geçirmeye karar vermesidir.(Ersevım, ,2008:19)

Hayatın belli bir yerinden sonra olması gerektiğine inanılan ve bir seçenek olmakla birlikte bireylerin kendi yaşamlarını yeniden tanımladıkları evlilik (Gökçe,1991) aşama aşama ilerleyen bir süreçtir.Bu aşamalar şu şekilde sıralanmaktadır:

1-Evliliğe hazırlık süreci: Evliliğe hazırlık süreci birbirine yabancı iki kişinin evlilik yuvasını kurabilmeleri ve bir arada yaşayabilmeleri kararına ulaşabilmeleri için evlilik öncesinde birbirini tanımaları ,anlaşmaları ve birlikte yaşama kararlarını sürdürebilecek ,sevgi bağının kurulmuş dönemi kapsar .Evlilik öncesi yapılan ‘ arkadaşlık’ , ‘ sözlülük ‘ ve ‘ nişanlılık gibi kişisel toplumsal ve yasal olanakları bu gerçeği yerine getirme amacına yöneliktir.

2- Evliliğin başlaması: ‘Nikah ‘ile evlilik bağı kurulmakla birlikte ,aynı evde yaşama ,ortak yaşamı paylaşma ,birbirlerinin bireysel bireysel alışkanlıklarını benimseme yeni alışkanlıklar kazanma ve toplumunda evlilik sonucu kazanılan rollerin gereğini yerine getirme konularında iki tarafa da bir takım sorumluluklar düşmektedir.Bireylerin evliliğin başlangıcında olabilecek güçleri daha az hissetmeleri ve birbirlerine yakınlaşmaları amacıyla Batıda ve kısmen ülkemizde ‘balayı’ ve benzeri bir takım programlar yaratılmıştır.

3-Çocuk yetiştirme: Sosyal bilimcilerin çoğu evlilikte yetiştirme dönemine büyük önem verilir.Evlenen çiftler bu devreye eriştiklerinde tama anlamıyla ‘aile’ işlevinin gerçekleşmiş olacağını belirtirler.Karı –koca arasındaki çeşitli bağlar,çocuk sahibi olmalarıyla ‘yaşam bağı’ haline dönüşmektedir.Çocuğun dünyaya gelmesiyle karı – kocanın statüleri değişmekte ,kadın ‘anne ‘ erkek de ‘ baba’ olmaktadır.

4-Olgunluk dönemi : Olgunluk dönemi ,ailenin biyolojik işlevlerini gerçekleştirerek aktif ana babalık görevlerini tamamladıkları ,çocukların evlenip evden ayrıldıkları

döneme rastlar .Bu devrede eşler çocuk yetiştirme döneminin yoğun sorumluluklarının yerine alacak yeni bir takım ilgiler bularak yaşamlarını doldurmak ve devam ettirmek durumundadırlar .Bu dönemde karı kocanın birbirine destek olmaları ,birbirlerini anlayışla karşılamaları ,birbirlerini oldukları gibi kabul etmeleri gerekir.Aksi olan durumlar da bu dönemde de krize neden olabilir(Özgüven ,2001:20).

Minuchin (1974), aile sisteminin üç alt sistemden oluştuğundan söz etmiştir: karı-kocanın oluşturduğu eşler alt sistemi, anne-baba rollerinin üstlenildiği anne-baba alt sistemi ve çocukların oluşturduğu kardeşler alt sistemi. Her alt sistemin ayrı bir işlevi ve bireylere yüklediği sorumluluklar bulunmaktadır. Birçok önemli işlevi ve sorumlulukları içinde barındıran karı-kocanın oluşturduğu eşler alt sistemi, evlilik ilişkisini tanımlamaktadır.

Evlilik geçmiş birikimleri ,aileleri ve eğitim ve öğrenimleri birbirinden farklı olan iki kişinin hayatlarını birlikte geçirmeye karar vermesidir.(Baltaş ve Baltaş, 1988:102)

Evlilik ,insan hayatındaki en önemli yaşantılardan biridir (Hünler ve Gençöz, 2003:99-108.)

Bir çok önemli işlevi ve sorumlulukları içinde barındıran karı –kocanın oluşturduğu eşler alt sistemi ,evlilik ilişkisini tanımlamaktadır.

Evlilik yaklaşık M.Ö.2000 yılında günümüze kadar temel niteliklerini koruyarak devam eden ve vazgeçilmeyen bir kültür olgusudur. (Yıldırım,1993).Evlilik yaşantısı ,yiyecek barınma ve dış tehlikelere karşı korunmayı sağlayan birlik ve beraberlik ,olumlu eş ilişkilerinin uğrattığı doyum ,cinsel olgunlaşmayı sağlayacak rollerin paylaşımı sosyal rol ve sorumlulukları kabullenme ,kişisel girişimcilik ve yaratıcılığı desteklemeyi içermektedir.Bu alanda birbirini bütünleyen eşlerin oluşturduğu evlilikler ,toplumsal gelişimin ve olgunlaşmanın da yapı taşlarını oluşturmaktadır (Gülsün, Ak, Bozkurt,2009).

Evlilik; ayrı ilişkileri ve ilgileri olan kişilerin, karşılıklı bir dayanışma, toplumsal bir onaylamayla gerçekleşmiş bir sözleşme ve tüm toplumsal yasaklamalar dışında tutulan cinsel gereksinmelerin karşılıklı olarak doyuma ulaştırıldığı bir “kaynaşma”dır (Özügürlü, 1985:8).

Evlilik; psikolojide hem klinik psikoloji hem de sosyal psikolojiye konu olmakla kalmamış sosyoloji, antropoloji, tıp, felsefe, edebiyat, hukuk gibi hayatın birçok alanında yıllarca ilgi gören bir konu olmuştur. Tüm bu alanlarda evliliğin farklı bir noktasını dikkate alan tanımlamalarla karşılaşmak mümkündür. Tuncay (2006) evliliği çoklu değişkenlerden etkilenen, yaşam boyu eşe bağlılık için verilmiş sözle kurulan bir kurum olarak tanımlarken, Kottak (2001) bir erkek (koca) ve bir kadın (karı) arasındaki ilişkinin toplumsal olarak onaylanıyor olmasına vurgu yapmaktadır (Akt: İdiz, 2005:9).

Evliliğin 2 değil 3 tarafı olduğuna dikkat çekmekte 3. taraf olarak toplum adına çeşitli kontrol ve yetkilerle donatılmış devlete işaret etmektedir. Şendil ve Kızıldağ (2003) ise evliliği aile hayatını etkileyen çok önemli bir alt sistem olarak tanımlamaktadır. Kendi kuralları olan veya karı-koca arasında belirlenmiş bir kurum olarak evlilik kelimesi, bir tören, formalite, kontrat veya davranış olarak belirlenebilmektedir. Evlilik genel olarak karı ve koca arasında yasal bir kurumdur, yasal olma; dini açıdan, medeni açıdan veya bazı kanunlar açısından onaylanmayı göstermektedir (Akdemir, Karaoğlan ve Karataş, 2006). Hem üreme ve çocukların yetiştirilmesi açısından belirleyicidir, hem de ekonomik-sosyolojik boyutlarıyla toplumu ve bireyi etkilemektedir. Birbirine sahip olma ve birbirine ait olma duygusu, yakınlık, birçok duygusal ve sosyal birliktelik ve paylaşımı gerektiren evliliğin aynı zamanda, çiftlerin cinsel doyumla mutlu bir yaşam sürmede, çocuk sahibi olarak toplumun devamlılığını ve geleceğini sağlamada önemli payı bulunmaktadır (Önder 2006) (Akt: İdiz, 2009:10).

Fitzpatrick ve Ritchie (1994), aile içi konuları ele alma ve tartışma bakımından üç ayrı evlilik ve aile biçimi betimlemiştir. Bunlar: Bağımsız çiftler (independent couples), geleneksel çiftler (traditional couples) ve ayrı / kopuk çiftler (separate couples). Bu çiftlerin iletişim biçimleri ve özellikleri şöyledir:

a) Bağımsız çiftler : Aile bağımsız çiftler tarafından yönetilir. Aile içinde açıklık önemsiz ve mutabakat için baskı yapılmaz. Bu tip ailede açıklık ödül olmadan görülür. Araştırma sonucunda bu çiftlerin çatışma ile kolayca baş ettikleri, anlaşma ve tartışmaları çok iyi yönlendirdikleri bulunmuştur. Çiftler, aile içinde kadın ile erkeğin eşitliğine inanırlar ve bu inançlarını çocuklarına aşımaya çalışırlar. Ayrıca, ebeveynler çocuklarının iletişim yeteneklerini geliştirmeye ve bağımsızlıklarını güçlendirmeye çalışırlar.

b)Geleneksel çiftler : Bu çiftler, uzlaşmacı yönleri ebeveynlik ilişkilerinde gösterilirler. Çiftlerin yaşam felsefeleri birbirine benzer. Her ikisi de iyi bir evlilik için bazı kişisel bağımsızlıklarından özveride bulunmak gerektiğine inanırlar. Çatışmalardan kaçınan çiftler ancak önemli konuları tartışırlar.

c)Ayrı çiftler : Bu ailede ebeveynler koruyucu rolü üstlenmişlerdir. Bütün aile üyeleri mutabakata sıkı sıkıya bağlıdır. Ailede çok az samimiyet vardır. Çiftler basma kalıp kadın-erkek rollerini sürdürürler. Her iki eşte evliliği sürdürmeleri gerektiği hissi vardır ve bunu yapmaya çalışırlar. Çatışmalardan kaçınırlar ve duygularını birbirine ifade etmezler. Çiftler evlilikleri hakkında çok az konuşurlar. Ayrıca çocuklarını dış etkilerden korumak için nasıl bahşedecekleri hakkında eğitmek için çaba harcamazlar (Akt:Nazlı,2001).

Eşler arasında bir konu ele alınırken bu süreci kolaylaştırmak için şunlar yapabilirsiniz.Kendinizi eşinizin yerine koyun. Belki haklı tarafları vardır.Önerilerinizin eşinizin değerleri ile çatışmamasına dikkat edin. Onun dilini kullanmaya çalışın.Sabırla dinleyin ve anladığınızı belli edin .Duyguları açıklığa kavuşturun ve geçerli bulduğunuzu belli edin.Karşı tarafın boşalmasına izin verin. Tartışmanın haklı çıkmak değil, uzlaşmak için yapıldığını unutmayın.Size yönelik saldırıyı sanki probleme yönelikmiş gibi ele alın (Konuk,1993).

2.1.1.Ailenin Tanımı

Geçmişten günümüze bütün toplumlar aileyi toplumun temeli ,bireylerin doğal yetiştirme ortamı ve ilk çevresi olması dolayısıyla oldukça önemli kabul etmiştir.Eski yada yeni bütün toplumlarda ailenin kaynağını ,bir kadın ile bir erkeğin evlilik (nikah) bağıyla hayatlarını birleştirmeleri oluşturmaktadır (Cemal,1999:74).

Neslin devamını ,toplumun düzenini ve kültürün sürekliliğini sağlayan bir kurum olan evlilik kurumu yasal ,sosyal ve duygusal temellere dayalı güçlü bir kurumdur.Aile birliğinin kurulması için gerekli görülen evlilik ,yapısı ve işleyişi kurullarla düzenlenmiş olan hem bire hak hem de bir görev olarak kabul edilmiş olan kadınla erkek arasında yasal ve toplumsal kurullara göre gerçekleşen bir sözleşmedir (Ünlü,2004:57).

Minuchin(1974) ,aile alt sisteminin üç alt sistemden oluştuğundan söz etmiştir.Karı kocanın oluşturduğu eşler alt sitemi ,anne-baba rollerinin üstlendiği anne-baba alt sistemi ve çocukların oluşturduğu kardeşler alt sistemi.Her alt sistemin ayrı bir işlevi ve bireylere yüklediği sorumluluklar bulunmaktadır.

Oxford Dictionary ,Aileyi şöyle tarif eder:

1: Bir evde veya bir 'başın' altında ,eşleri,çocukları ,hizmetçileri vb.içeren topluluk.Anne ,baba ve çocuklar 'çekirdek aile '(nuclear family ;Elementary Family) esas aileyi oluşturur.

2.Beraber yaşasınlar yada yaşamasınlar ,bir ebeveyn çiftinin kendileri ve çocukları .

3.Kollektif olarak bir kişinin çocuklarının tümü.

4.Birleşik atalardan (cetlerden)gelen veya geldiklerini savunan kimseler.

Aile ,sosyal sistem içinde bir 'alt sistem '(sub- system)' dir.

Psikiyatri bakımından aile 'duygusal özelliği 'olan ayrıcalıklı bir topluluktur .Hangi ulusal yada kültür sınırları içinde olursa olsun ,aile evrensel üniversal bir oluşumdur.Murdock ,incelediği 250 farklı kültürel topluluğun hepsinde aile yapısının 'en küçük'toplumsal yaşam ünitesi 'bir temel varlık olarak var olduğunu saptadı(Ersevim,2008:19)

Aile,aynı çatı altında yaşayan gelirlerini paylaşan ,evlilik ve kan bağlarıyla birbirine bağlı ,çeşitli rollerle birbirini etkileyen bireylerin oluşturduğu yasal toplumsal ve ekonomik bir kurum (Özgüven ,2001:1).

Bell ,ailenin dört ayrı tanımı üzerinde durmaktadır.Birinci tanımlamada aile üyelerinden birinin fikrine dayanarak ,onun duyguları ve fantezileri aracılığıyla aileyi tanıma söz konusudur.Psikiyatrik ortamlarda en çok kullanılan tanım budur.İkinci tanım ,aileyi nükleer ve geniş yönüyle bir kurum olarak ele alan kültürel yaklaşımı içerir.Burada ,özel bir aileden söz edilmez kuramsal bir yaklaşım vardır.B tanım sosyoloji ve sosyal psikoloji tarafından kullanılır.Üçüncü tanıma göre aile sosyal birimdir.Çeşitli parçaların oluşturduğu bir sistemdir.Küçük bir grup olarak ele alınır ve küçük grupların davranışları açısından sosyal psikoloji tarafından incelenir.Dördüncü tanım ise aileyi toplumun değerleri ile sınırlı bir grup olarak kabul eder.Türk Aile

Yapısı Özel İhtisas Komisyonu tarafından verilen tanım ,yukarıda ki dört ayrı bakış açısının hemen hepsini kapsamaktadır.Bu tanıma göre; aile kan bağıllığı ,evlilik ve diğer yasal yollardan ,aralarında akrabalık ilişkisi bulunan ve çoğunlukla aynı evde yaşayan bireylerden oluşan ;bireylerin cinsel ,psikolojik ,sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı ,topluma uyum ve katılımlarının sağlandığı ve düzenlendiği temel bir birimdir (Nazlı ,S.2000:15).

Toplum bilimlerinde ‘en küçük toplum birimi’ olarak tanımlanan aile ,bu temel birim niteliğini çağlar boyunca yitirmemiş ,insanlık tarihi süresince boyutları kapsami bir takım değişimlere uğramış ,fakat kimi zaman egemen bir öge kimi zaman da tartışma konusu olarak varlığını sürdürmüştür.İnsanların birbirleriyle en yakın ve yakın olduğu kadar da karmaşık ruhsal ilişki ve etkileşim içinde buldukları bir ortam olması nedeniyle ‘aile’ bugün sadece toplum bilimlerinde de giderek büyüyen bir önem kazanmıştır (Koptage ,1991:19).

2.1.1.1. Aile Tipleri

2.1.1.2. Geleneksel Geniş Aile: Daha çok az gelişmiş ülkelerde ,kırsal kesimde yaygın olan ‘geniş aile’ tipi birkaç kuşağı bir arada ,çoğu kez aynı dam altında ,yakın ilişki içinde barındıran bir aile yaşamı yaşantısıdır.Bu aile bireyleri arasında cinse ,yaşa ve aile içindeki duruma göre düzenlenmiş erkeğin soy çizgisi üzerinden giden bir hiyerarşi vardır. Sosyal psikolojik ve ekonomik açıdan kendine yeter bütünlüğü olan bir birim niteliğindedir.

2.1.1.3. Çekirdek Aile : Çekirdek aile birbirine kan ilişkisiyle bağlı ana –baba ve çocuklardan kurulu iki kuşağı içeren dar bir toplumsal birimdir.Endüstrileşme ile gelen sosyal oluşumun sonucu ortaya çıkmıştır.Bu tür yaşamında artık geleneksel geniş aile yapısının sürdürülmesi ekonomik olmaktan çıkmış ,bir takım sosyal ekonomik etkenler altında ailenin çapı daralarak çekirdek aileye dönüşmüştür.

2.1.1.4. Geçiş Ailesi : Toprağa bağlı üretimden endüstrileşmiş üretime doğru geçişin oldukça yeni başladığı hızla geliştiği ve buna bağlı olarak toplumsal yapısı aile yaşam biçimi ve kavramların değişmekte olduğu toplumlarda rastlanan bir aile tipidir.

2.1.2. Ruhsal Açıdan Sağlıklı ve Sağlıksız Aile

a)Sağlıklı Aile:

Henüz ideal ailenin özellikleri üzerinde tam bir anlaşmaya varılamamıştır .Özellikle ‘sağlık’ kelimesi üzerinde anlaşmazlık vardır.Sağlık bir patolojinin olmaması anlamından daha fazla şeyleri kapsar .Aynı zamanda sağlıklı ailenin özellikleri üzerinde de anlaşma sağlanamamıştır.(Gladding,1998).Bu başlık altında ,aile danışması alanında etkisi olan liderlerin görüşleri derlenerek sağlıklı ailenin portresi çıkartılmıştır.

(Frude,1991),Sağlıklı aileler fonksiyonlarını çok iyi yerine getirirler .Üyeler ,aile iletişiminden memnundur ve psikolojik olarak sağlıklıdır.Çok az çatışma vardır,gelişimsel değişikliklere çok kolay ve başarılı bir biçimde uyum sağlarlar ,stresli olaylarla çok iyi baş ederler.Bu ailelere’ sağlıklı’ ,’iyi işlevsel ‘ve ‘güçlü ‘veya ‘optimal’ denir .Ackerman (1967)’a göre sağlıklı aile üyeleri kendilerini içsel olarak algılayabilirler ve dışarıya açıkça ,tamamen ifade edebilirler.Olaylara farklı açıdan bakabilirler.Başkalarını sempatik olarak algılayabilirler.Gerçekçi ,esnek yaratıcı ve problemlerini akılcı olarak çözebilirler.Bowen (1981) ‘a göre sağlıklı ailede üyeler yaşamlarını değer ve amaçları doğrultusunda yönlendirirler.Bu nedenle başkalarından etkilenmezler.Aile üyelerinde farklılaşmış benlik (diffirentiated self) gelişir.Bu da duygusal değil zihinsel süreçte olur.Satir (1981) ‘e göre ,olgun aile üyeleri kendilerine saygılıdır ve olumlu benlik algıları vardır.Bütün bedenlerini fantezilerini ,fonksiyonlarını ,düşüncelerini ,duygularını,hareketlerini ,başarılarını ve hatalarını kabul ederler.Kendilerini daha çok tanımak için çaba harcarlar.Potansiyellerin ve sınırlarının bilincindedirler,kendi kapasitelerine güvenirler ve kendi kaderlerini kendileri çizerler.Olumlu bir cinsel kimliğe sahiptirler ve kendilerinin yeganeliğine inanırlar (Akt:Nazlı,2000:20).

Eşlerin karşılıklı saygı ,sevgi ,anlayış ,güven ve uyum içerisinde hayatı paylaşmaya çaba göstermeleri ,kişisel sorumluluklarının ve rollerinin bilincinde olmaları başarılı bir evliliğin ve sağlıklı bir aile ortamının oluşumunu sağlamaktadır (Sevim ve G.Şen,2009:53).

İletişimin sağlıklı olmasının baş koşulu ,söz mesaj ,ve tavır alışverişinde bildirim alan kişinin ,onu verenin anladığı gibi anlamasıdır.Eşlerden biri ötekinin verdiği mesajı kavrayabildiği ,onun ne demek istediğini anlayabildiği ölçüde iletişim

düzelir. Karı kocanın sağlıklı ,normal ,sürekli ,huzur ve mutluluk verici bir iletişim gerçekleştirebilmeleri için paylaşacakları bir dünya olduğuna inanmaları gerekir(Özüğurlu,1985:359-360).

b)Sağlıksız Aile:

Mutlu ve uyumlu evlilik her şeyden önce sağlıklı bir iletişimle gerçekleşir.Evlilik sorunlarının olumlu ya da olumsuz biçimde çözülmesi için sağlıklı iletişim önkoşuldur.Evlilikte sağlıklı iletişim ,eşlerin birbirlerine verdikleri mesajları aynı anlamda ve yanıtı ona göre vermeleri demektir.Karı koca birbirlerine verdikleri mesajları aynı anlamda anlamayıp değerlendiremiyorlarsa ,ilişkilerinde iletişim bozukluğu söz konusudur (Özüğurlu,1985:338-339).

Eğer aile fertlerinin birbirlerine yargılayıcı ,denetleyici ,üstünlük belirten tavırları bir yaşam tarzı haline dönmüşse bu tavırlar ,yöneldiği kişileri problemin özünden kopartıp kendilerini savunmaya zorlar.Yargılamaya ,denetlemeye ve üstünlük belirtmeye yönelik tavırlar 'kötü', 'yanlış', 'ayıp' biçimindeki yaklaşımlar ,aile ilişkisi içinde bu tavrın yöneldiği kişilerin daha yetersiz olduğu varsayımına dayanacağı için ,aile bireyleri arasında hem sürekli bir gerginliğin doğmasına ,hem de daha önemlisi ,gelecek günlerde benzer sürtüşme tohumlarının atılmasına neden olur.(Ersevim,2008:90)

Bir beraberlik içinde uyumu ve dengeyi en çok zorlaştıracak olan kişilik özelliği katılık tır.Bunun tam tersi olan özellik ise esnekliktir.Olaylara ve ilişkilere sadece ve sadece kendi açısından bakan ,günlük hayatın akışı içinde kendi kafasında planladığından başka bir şeye kesinlikle tahammülü olmayan kimseler ,bir beraberliği kısa zamanda 'yaşanmaz ' hale getirirler (Ersevim,2008:90).

2.1.3. Evlilik Uyumu

İnsanın doğası gereği evlilikte kadın ve erkek arasındaki uyum eskiden beri önemli bir sorun olmakla birlikte, günümüzde uzmanların ilgilenmesi gereken bir durum haline gelmiştir. Çünkü aile, sadece iki kişinin bir araya gelmesiyle oluşan bir kurum değildir. Her şeyden önce bu iki kişinin birbirine uyması, ailenin sürekliliği için zorunludur (Sayın, 1990).Dyer (1983), evlilik uyumunu, evlilik yaşantısında iyi ilişki-kötü ilişki boyutundaki hareketlilik süreci olarak tanımlar .(Fıfıloğlu, 1992).Sağlıklı evliliklerin hem bireyler hem de toplumlar açısından önemli olması nedeniyle eşler arasındaki uyum son yıllarda psikolojinin en çok üzerinde durduğu konulardan biri

olmuştur.Fışıloğlu'na (1992) göre bunun nedeni evlilik uyumunun hem aile içi ,hem de aile dışı ilişkilerin belirleyicisi olarak giderek önem kazanmasıdır.Kişilerin evlilik uyumlarının sosyal uyumları üzerinde etkili olduğunu evlilik uyumu ile sosyal uyum arasında olumlu yönde bir ilişki bulunduğunu gösteren araştırma sonuçlarında (Kitamuna ve diğ.1998) Fışıloğlu'nun görüşünü destekler niteliktedir.

Eşler arasındaki uyumun eşler arasındaki mutluluk ,iletişim ,anlaşmazlıklar problemler ve başarıma eğilimi olmak üzere beş faktörde toplandığını belirten Johnson ve diğerleri (1986) ise bu beş faktörü aşağıdaki şekilde tanımlamaktadır.

(1)Bireyin evliliğine ilişkin doyum hissi mutluluk faktörü,(2) Eşlerin günlük aktivitelerin ne kadarını birlikte yaptığını içeren etkileşim faktörü, (3) ilişkideki sözel ve fiziksel çatışmasının sıklığı ve yoğunluğunu gösteren anlaşmazlık faktörü, (4) eşlerin kişisel özellikleri yada davranışsal özelliklerden (kıskançlık ,kolay incinme , çabuk sinirlenme , savurganlık, alkol alma gibi) kaynaklanan problem faktörü ve son olarak da (5) evliliğin problemlili olduğunu ve boşanma olasılığını düşünme ,eş ya da arkadaşlarla boşanma olasılığı konuşmayı içeren boşanma eğilimi faktörüdür.

Eşlerin evliliklerinde çatışma ve boşanma olasılığının gündeme gelmesini anlayabilmeleri ve ilişkilerinde uyumun sağlanabilmesi için ev sorumluluklarını paylaşımı akrabalarla ilişkiler ,boş zamanların değerlendirilmesi iletişim ,karar verme ,duyguların ifade edilmesi çocuklarla ilişkin sorunlar ,gelirin yönetimi ,değer beklentiler ve amaç gibi konularda görüş ve çabalarını birleştirmeleri gerekmektedir(Şener ve Terzioğlu ,2002).

Evlilikte uyum konusunun ,evlilik ve aile ilişkileri konularında yapılan araştırmalarda önemli bir yeri vardır.Evlilikte uyum başlığı ,üzerinde en çok çalışılan kavramlardan biri olmuştur.Çiftler arası uyum şu kıstaslarla belirlenebilecek sürecin çıktısı olarak tanımlanabilir.1-Çiftler arasında sorun yaratan farklılıklar ,2-Kişiler arası gerilimler ve kaygılar 3-Çiftler arası doyum ,4-Çiftler arası bağlılık ,5-Çift olma açısından önem arz eden konularda görüş birliği. Spainer (1976) tarafından geliştirilen Çiftler Uyum Ölçeği'nden (Dyadic Adjustment Scale) dört alt ölçek elde edilmiştir: (a) çiftin mutluluğu (dyadic satisfaction) (b) çiftin bağlılığı (dyadic cohesion) (c) çiftin ortak kararlılığı (dyadic consensus) (d) duygusal ifade (affectional expression). Bu dört boyutun, evlilik uyumunu temsil ettiği ve tanımladığı varsayılmıştır (Spanier, 1976:25).

Mutlu bir evlilik ,birçok konu üzerinde eşlerin anlaşmaya varabildikleri kaygı ve stres yaratmayan bir ilişkidir. Evlilik bir iletişim ve etkileşim sistemidir.Bu sistemin canlılığı karı-koca arasında sözlü sözsüz uygun bildirim ve mesajların alınıp verilmesiyle ölçülür.Eşlerin birbirine ruhsal ,toplumsal ve cinsel beklentilerini ve mesajlarını ortaya koymaları ,dile getirmeleri için karşılıklı içinde olmaları gerekir.Uyumlu bir evlilik her şeyden önce sağlıklı bir iletişimle gerçekleşir.Sağlıklı ve normal bir iletişim bulunmayı,karı- koca arasındaki sorunları algılayıp kavrayamamaktan ve iletişim bozukluğundan kaynaklanır.Taraflar ayrı ayrı birer dünya değil 'ortak bir dünya 'kurmaları ve problemleri aralarında etkili bir iletişimle çözebilmeleridir. Araştırmalarda elde edilen sonuçlara göre ailede uyumu etkileyen faktörler aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır (a) Anne-baba evliliğinin mutluluk derecesi ,(b) Tanışma süresinin uzunluğu ve nişanlılık ,(c) Cinsiyete bağlı rollerde yetiştirme derecesi ,(d)Evliliğin arkadaşlar ve aile tarafından onaylanma derecesinin yüksekliği ,(e)Nişanlılık ve evliliğin ilk dönemlerinde birbirine uyum sağlanabilmesi ,(f) Etnik veya dini geçmişin ortaklığı,(h)Toplumsal statü ve eğitim düzeyinin yüksekliği (i)Evlenme yaşı ,(k)Çocukluk sırasında ,anne –baba ile iyi ilişkiler içinde olmak gibi nitelik ve durumlar. (Özgüven 2001)

Evlilik uyumu evliliğin kendine ait çok özel şartları içinde eşlerin kendileri ve birbirleriyle uzlaşma ,ortak amaca ulaşma ve denge kurma çabasıdır (Baltaş ,A,Baltaş ,1993).

Uyumlu bir evlilik, dolayısıyla başarılı bir aile yaşantısı, eşlerin yaşantılarını akıllıca planlamaları ve çabaları sonunda kazanılıp, korunması gereken bir beraberliktir, bu beraberlik uyuşmayı, paylaşmayı, kişilerin görev ve sorumluluklarını olgunca kabullenmesini öngörür (Bilen, 1983). Ailede birlik ve beraberliğin oluşabilmesi için eşler arasında ekonomik, yönetsel ve psiko-sosyal konularda anlaşmaya varılmalı ve uyum sağlanmalıdır. Aksi takdirde ailenin işleyişinde, birlik ve beraberliğinin sağlanmasında aksaklıklar söz konusu olabilir, ailede anlaşmazlık, duygusal yıkım ve çözümler meydana gelebilir (Bilen, 1983:27).

Eşler arasındaki uyumsuzluklar sadece o evliliğin dağılmasına zemin hazırlamakla kalmamakta, aynı zamanda sosyal bir sorun olarak tüm toplumu ilgilendirmektedir (Burgess ve Cotrell, 1998). İçinde yaşadığı toplumunun işleyişine olumlu bir biçimde katılabilmesi için, ailenin de belirli bir yapısının ve işleyiş biçiminin olması gerekir

(Sayın, 1990). Evlilik ve aile ile ilgili yapılan çalışmalarda evlilikte uyum, mutluluk, memnuniyet ve başarı gibi kavramlar büyük önem taşımaktadır. Evlilik uyumu evli çiftler arasındaki ilişkilerin uyumunu ve farklı süreçleri belirtmektedir. Bu süreçler evlilik ve aile hayatında değişen durumlar karşısında eşlerin birbirlerinin beklenti ve ihtiyaçlarındaki dengeyi ve koşullara adaptasyonu içermektedir. Diğer bir deyişle evlilikte uyum, farklı kişiliğe sahip eşlerin mutluluğu elde etmek ve müşterek hedeflere ulaşmak için bir bütün olarak birbirlerini tamamlaması olarak tanımlanabilir (Burgess ve Cottrell, 1998).

Evlilikte fikir uyumu oluşmadan ,kişilik uyumu ve davranış uyumu ,dolayısıyla evlilik uyumu ortaya çıkmaz .Fikir uyumu için de ideal uyumun olması gerekir.İdeal uyum; kişilerin hayata bakış açısı ,değer yargıları ve hayattan beklentilerinin mümkün olduğu kadar ortak bir noktada buluşmaktır(Tarhan,2010:16).

Sevgi insan davranışında önemli bir yer tutar .Fakat bu sözün birçok boyutu ve yorumları vardır .Evlilik ilişkisinin kendisinin ,esas olarak amacı sevgiyi ve yakınlığı beslemektir.Evlilik aynı zamanda içsel ‘sevgi deposunun’ doldurulabileceği en önemli yerdir.Chapman (1998),Etkili karı –koca veya anne –baba olabilmek için 5 sevgi dilinin öğrenilmesi gerektiğini vurgular.

1.Sevgi Dili:Onay Sözleri:Taleplerden çok iltifatlar cesaret verici sözler ve ricalar eşiniz öz değerini onaylar yakınlık yaratır,yaraları tamir eder ve diğer yarınızın potansiyelini ortaya çıkarır.

2.Sevgi Dili:Nitelikli Beraberlik:Paylaşarak, dinleyerek ve birlikte anlamlı faaliyetlere katılarak yaşanan nitelikli beraberlik ,gerçekten değer verdiğimizizi ve birbirimizden hoşlandığımızızı anlatır.

3.Sevgi Dili:Armağan Alma:İster satın alınan veya elde yapılan objeler olsun ister yalnızca eşiniz istediğinde arada almanız olsun ,armağanlar sevginin görsel ifadeleridir.Armağanlar değer verdiğinizizi sergilerler.İlişkinin değerini gösterir.

4.Sevgi Dili:Hizmet Davranışları:Eşinizin sizin için bir şeyler yapmamasını eleştirmek ‘hizmet davranışlarının ‘birincil sevgi diliniz olduğunun bir işareti olabilir.Hizmet davranışları hiçbir zaman zorlanmamalı ,özgürce yapılamalı ve kabul edilmeli ve arzu edildiği gibi gerçekleştirilmelidir.

5. Sevgi Dili :Fiziksel Temas: Bir sevgi jesti olarak fiziksel temas ,varlığımızın derinliklerine ulaşır. Bir sevgi dili olarak omuza en hafif bir dokunuştan tutkulu bir öpüşe kadar güçlü bir iletişim formudur (Chapman.1998: 208-217).

Spanier (1979) evlilik uyumu ,eşlerin günlük yaşantıya ve yaşantı içinde değişen koşullara uyum sağlaması ve belirli bir süre içinde birbirlerine uygun olarak değişmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Sabattelli (1988) ise uyumlu evliliği eşlerin birbirleri ile iletişim kurabildiği ,evliliğin önemli olanlarından fazla anlaşmazlık yaşanmadığı ,anlaşmazlıkların her iki tarafı da hoşnut edecek şekilde çözümlendiği evlilik olarak tanımlanmaktadır. Evlilik uyumunun bir tanımı evlilikteki mutluluk ve başarıyla bağlantılı olduğuna inanılan paylaşılan ve aktiviteler ,çatışmalar gibi faktörlerin bir birleşmesi (Hoult,1969) başka bir tanımıysa sorunları çözme becerisi ya da uyumluluk kapasitesi şeklindedir. (Lemasters,1957). Gurman'a göre evlilik ilgili güçlükler ,insan deneyiminin birbirini etkileyen elemanları yansıtıyormuş gibi görülmektedir. Evlilik uyumunun tek bir tanımını yapmalı ve hakkında bir konsensüse varmak zordur. Bu zorluk çeşitli toplumsal psikolojik ,kişisel ve demografik faktörlerin evlilik uyumu ile ilgili olmasından kaynaklanmaktadır. (Glenn,1990; Robinson ve Blanton 1993) Evlilik uyumu ,evlilik doyumu, mutluluğu ,evlilik bütünlüğü kavramları evlilik ilişkisinin kalitesini tanımlamak için kullanılan kavramlardır. Evlilik kalitesi kavramı evlilik doyumu ,evlilik uyumu ve evlilik bütünlüğünü de kapsayan genel bir kavramdır. (Spanier,1979). Yüksek evlilik kalitesinin ,iyi uyum, yeterli iletişim evlilik ilişkisinde yüksek doyum ve mutluluk derecesi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir (Spanier,1979)(Akt: Fidanoğlu,2007:17-18)

Evlilik uyumu farklı iki bağlamda ele alınacak olursa ,bunlardan birincisi evlilikteki mutluluk ve başarıyla bağlantılı olarak paylaşılan aktiviteler ,çatışmalar gibi faktörlerin bir birleşmesi ikincisi ise; birliktelik sürecinde yaşanan sorunları çözme kapasitesi şeklindedir. (Fışıloğlu ve Demir,2000:214-218)

İki ayrı kişiliğin birbiri ile bütünleşmesi çağdaş anlamda sağlam ve mutlu bir evliliğin gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu duruma eşlerin 'bütüncül uyumu' denilmekte ve bütüncül uyum ,karı kocanın farklı boyutlarda karşılıklı iletişim ve etkileşimde uyum gösterebilmeleriyle açıklanmaktadır. Bu uyum boyutları kısaca şunlardır:

- Kişiler arası ilişki kurmada uyum

- Ruhsal yaşantıda uyum
- Sosyal yaşantıda uyum
- Eşlerin karşılıklı tutum ve davranışlarında uyum
- Birbirlerini tamamlamada ve bütünleşmede uyum
- Cinsel yaşamda uyum

Karı –koca günlük yaşamında yukarıda sıralanan boyutlarda uyumlu olmakla birlikte ,boyutların birkaçında ‘biz benliği’ ,’ben ‘,’sen’ yerine geçebiliyor ise eşlerin evliliklerinde ‘bütüncül uyumu ‘yakaladığından bahsedilebilir.(Özuğurlu,1985:15)

Çiftlerin evlilikten önceki ‘ben’ ve ‘sen’ yaşantılarının yerini evlilik sonrasında ‘biz’ yaşantısını sürdürmeleri için kadının da erkeğin de buldukları sistem içerisinde uygun rolleri benimsemeleri ,iletişim teknikleri uygulamaları gerekmektedir.İletişim bozukluğunun temel nedeni kadın ve erkeğin ‘Biz’ yaşantısını benimsememeleri, duruma uygun rolleri oynayamamalarıdır.İletişim bozuklukları ruh sağlığı üzerinde de olumsuz etkisini göstermektedir (Köknel,1994)

2.1.4.Evlilik Uyumu ve Evlilik Doyum Kavramlarının Karşılaştırılması

Evlilik uyumu kavramı hetorejen bir kavram olması nedeniyle eleştirilmektedir.Evlilik ve ailenin niteliği hakkında yapılan ilk çalışmalarda ,evlilikte mutluluk (marital happiness)evlilik doyumunu (marital satisfaction)ve evlilik başarısı (marital success) kavramları evlilikte uyum kavramı ile birlikte kullanılmış olsa da daha sonra ayrı değişkenler olarak ele alınmıştır.(Kostra ,1998;Watanabe ve ark.,1995)Karley ve Bradbury (1995) evliliğin niteliği (marital quality)evlilik doyumunu ve evlilik uyumu kavramlarının yakın olduğunu ve eşlerin evliliklerinin değerlendirilmesinde her birisine başvurulduğunu belirtmektedir.Evliliklerin sıkıntılı olup olmamalarına göre katagorize etmede yaygın olarak evlilik uyumunu değerlendiren ölçme araçları kullanılmaktadır ve her bir ölçüğe ilişkin kesme noktaları dikkate alınmaktadır.(Beach ,Fincham ,Amir,Leonard ,2005)

Evlilik yaşantısında iyi ilişki – kötü ilişki boyutundaki hareketlilik süreci olarak tanımlanan (Fışıloğlu,1992) evlilik uyumunu ,kişinin eş yada ilişkiye yönelik tutumu olarak tanımlanan (Bradbury ,Fincham ,Beach,2000) evlilik doyumunu kavramı ile

zaman zaman aynı anlamı içerecek şekilde kullanılmaktadır.Bu bağlamda evlilik uyumundan ve evlilik doyumu kavramlarının tanımlamalarına ilişkin belirsizlikte olduğu gibi eşler arasındaki uyumun ölçümü konusunda da araştırmacılarda fikir birliği yoktur .Bazı araştırmacılar ,eşler evlilik doyumunu ve mutluluğu konusunda bizzat uyumu kendilerinin evlilikleri hakkında neler hissettikleri konusunda bilgi alırken ,bazı araştırmacılar eşler arasındaki uyumu ,eşler arasındaki iletişim ve çatışma gibi özellikleri kullanarak ölçmeye çalışmışlar .Evlilik uyumu ve evlilik doyumu çoğunlukla birbirlerinin yerine kullanılan iki farklı kavramdır .Evlilik uyumunun tanımı ve kapsamı üzerine tartışmaların sürmesine rağmen birbiri ile etkileşen ,evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen ve sorunlarını olumlu bir şekilde çözebilen çiftlerin evliliği uyumlu bir evlilik olarak tanımlanır.Evlilik uyumu ayrıca çiftlerin uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak evlilik hayatındaki memnuniyetini ve mutluluğu da tanımlar .Bu noktada evlilik doyumu ile karışır.Evlilik uyumu ve doyumu kavramları aralarında yüksek korelasyon olması nedeni ile sıklıkla birbirinin yerine kullanılmaktadır.Doyumlu çiftlerin aynı zamanda uyumlu oldukları ifade edilerek bu iki kavramın farklı kavramlar olmadığı kabul görmektedir. (Yılmaz ,2001).Aynı kavram olmamalarına rağmen evlilik doyumu ,evlilik istikrarı ,evlilik kalitesi ,evlilik uyumu kavramlarının eş anlamlı olarak kullanılması da eleştirilerden biridir.(Akt:Çınar ,2008)

Bazı araştırmacılar doyum ve uyumun iki farklı kavram olduğuna işaret etmektedirler.Erberk,Beştepe,Akar,Eradaamlar(2005:41)Evlilik doyumuyla ilgili yapılan çalışmaların önemli bir bölümü evli çiftlerin birbirinin davranışlarını açıklamak için yaptıkları yüklemeler oluşturmaktadır.Bu alanda yapılan çeşitli araştırmalarda doyumlu ve stresli eşlerin yüklemelerdeki farklılıkları ve bu farklılıkların evlilik doyumu ile olan ilişkileri incelenmiş ve bu konuda geniş bir literatür oluşmuştur.Akar'a (2005) göre çift uyumunda evlilik doyumunda olduğu gibi bireylerin 'özel algısı 'değil 'aralarındaki ilişkinin niteliği 'değerlendirilmelidir.Bu nedenle evlilik uyumunda eşlerden her birinin ilişki sürdürebilme kapasiteleri de önemlidir.(Akt:Düzgün,2009:28)

Akar, (2005).Evlilik uyumu farklı bir tanımlamada, çiftlerin uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak evlilik hayatlarında yaşadıkları memnuniyet ve mutluluk olarak ortaya konulmuştur. Bu kavramın, evlilik doyumu ile karıştırıldığı nokta da budur. Ancak evlilik uyumu, daha kapsamlı olup evliliğin niteliğinin de bir koşul olarak belirlenmiş olması ile evlilik doyumu kavramından ayrılmaktadır. Bu bağlamda, çiftlerden her

ikisinin de ilişki sürdürülebilirlik kapasiteleri ve evlilik süreçlerinde yaşadıkları olayları ele alış biçimleri, evlilik uyumu için büyük önem taşımaktadır (akt:Aktaş,2009:36)

‘Uyum’ ,’mutluluk’ ,’başarı’ ,’doyum’ ve ‘denge’ evlilik ilişkisi konulu araştırmalarda en çok kullanılan terimlerdenidir.Evlilik uyumu konusu sıklıkla çalışılan bağımsız değişken konusu olsa da,literatürde evlilik uyumu kavramının ve onunla bağlantılı diğer değişkenlerin anlamları hakkında bir genel görüş birliği yoktur. literature (Glenn, 1990; Hicks & Platt, 1970; Lively,1969; Robinson & Blanton, 1993; Spanier & Lewis, 1980).(Akt:Özen,2006)

2.1.5 Evlilik Uyumu İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Demir ve Fışiloğlu (1999) diğer bir çalışmada evlilik uyumunu ve yalnızlık arasındaki ilişkiye bakılmıştır.Araştırmanın sonucuna göre yalnızlık ve evlilik uyumu arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur.Yaş ,cinsiyet gibi demografik değişkenlerin yalnızlık ve evlilik uyumuna etki etmediği görülmüştür.Evliliğini kendi seçimi ile gerçekleştirenlerin evlilik uyumunun daha yüksek olduğu belirlenmiştir.Malkoç (2001) evli bireylerin iletişim şekilleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırma sonucunda,evlilik uyumunun eşler arasındaki iletişim tarzlarını etkilediği ve evlilik uyumu düşük olana bireylerin ,daha fazla yıkıcı iletişim tarzı kullandığı belirlenmiştir.Özen(2006) ise eşlerin değer uyumlarının ve çatışma çözüm stillerinin evlilik uyumları üzerindeki yordayıcı etkisi araştırılmıştır.Kadınların ve kocaların çatışma çözüm stillerinin çiftlerin evlilik uyumunu anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur.Yılmaz(2001a),eşler arasındaki uyumun ve ebeveyn çocuk etkileşiminin ,çocukların benlik algısı ve akademik başarıları ile ilişkilerini farklı yaş gruplarını ele alarak incelenmiştir.İlköğretim ,lise ve üniversiteden 534 katılımcının yer aldığı çalışmanın sonucuna göre ,eşler arasındaki uyumun lise öğrencilerinde davranıştan hoşnut olma ve bütünsel öz –değer alt ölçek puanları yordamada anlamlı katkıları olduğu görülmüştür.Fışiloğlu(2001) 150 çiftin katıldığı bir çalışmada ,akraba evliliği ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi araştırmıştır.Ve akraba evliliği yapan grubun evlilik uyumunun ,akraba evliliği yapmayan gruptan daha düşük olduğu görülmüştür.Tutarel – Kışlak ve çabukça (2002),evlilerde demografik değişkenler ile empatinin evlilik uyumunu yordamadaki katkılarını araştırmıştır.Araştırmada ,evlilik uyumunu yordayan anlamlı değişkenin empati olduğu görülmüştür.Demiray (2006) da ,evli çiftler arasındaki evlilik uyumunun bazı demografik değişkenler ile ilişkisini

incelemiştir.51evli çiftin katıldığı bu çalışmada ,eşlerin yaşları evlilik süreleri ve aile ziyaretlerinin evlilik uyumuyla ilişkisi anlamlı bulunmuştur.Şener (2002), ailede eşler arası uyuma etki eden faktörleri araştırmıştır.Bulgulara göre bazı farklılıklar olmakla birlikte genel olarak kadın ve erkeklerin evlilik uyum puanı ortalamaları ,öğretim düzeyi ailenin aylık gelir miktarı ,35 ve üzeri yaş grubuna kadar evlenme yaşı arttıkça artmakta ;sahip olunan çocuk sayısı eşler arasındaki yaş farkı arttıkça azalmaktadır.Kadının çalıştığı aileler en yüksek ,kadının emekli olduğu aileler ise en düşük evlilik uyumu puan ortalamasına sahiptir.Eşler arasındaki iletişim önemli konularda kararlara ve faaliyetlere katılma ,gerek kendi gerekse eşinin akrabalarıyla ilişkilerini yeterli bulma ,serbest zaman etkinliklerine birlikte katılma ,geliri yeterli bulma ile bu konulara ilişkin memnuniyet derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları da artmaktadır.Gürsoy (2004) ise evli çiftlerin kaygı ,yaş ,iş ,eğitim ,evlilik yılı,çocuk ,evlenmeden önceki tanışıklık süresi ve velilik biçimlerinin evlilik uyumunu yordayıp yordamadığını incelemiştir.Araştırma sonucuna göre ,kadınların evlilik uyumunu yordayan değişkenlerin kaygı ve eğitim olduğu ;erkelerin ise evlilik uyumunu yordayan değişkenlerin kaygı ve çalışma durumu olduğu görülmüştür.Tutarel –Kışlak ve Çavuşoğlu (2006) kültürümüzde güvenli ,saplantılı ,kayıtsız ve korkulu bağlanma biçimleri olan evli kadın ve erkeklerin ,evlilik uyum puanları benlik saygısı ve puanları ile nedensel ve sorumluluk yükleme puanları arasındaki olası farkları incelemiştir.Araştırmanın sonuçlarına göre ,evlilikte uyum puanı ile güvenli bağlanma biçimi ölçek puanı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.Bununla birlikte ,güvenli bağlanma biçimindeki kişilerin evlilikte uyum puanları korkulu bağlanma biçimindeki kişilerin evlilikte uyum puanları korkulu bağlanma biçimindeki kişilerin puanlarından ;saplantılı bağlanma biçimindeki kişilerin evlilikte uyum puanları da ,korkulu bağlanma biçimindeki kişilerin puanlarından anlamlı olarak yüksek bulunmuştur.Tuncay(2006) evlilik uyumu ile mükemmeliyetçiliğin kişiler arası bağlamdaki ilişkisini incelemiştir.İlk evliliğini sürdüren katılımcıların yer aldığı araştırmanın sonucunda ,kadınların başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilikleri mükemmeliyetçilik boyutundan aldıkları yüksek puanları ile depresyon ve sürekli kaygı ölçümlerindeki yüksek puanları ,evlilik uyumundaki düşük puanları ile ilişkilidir.Eğer kadın eşinin ona karşı eleştirel olduğu algısına sahipse ,evlilik uyumu puanları düşmektedir.Erkeklerin başkalarınca belirlenen mükemmeliyetçilik ve depresyon

puanları yükseldikçe ,evlilik uyumu puanları düşmektedir.Eğer erkek eşine karşı eleştirel olduğu algısına sahipse evlilik uyumu azalmaktadır. (Akt: Düzgün ,2009:33)

Batı literatüründe eşler arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar çok sayıda yapılmasına karşın ülkemizde bu konuya ilişkin kurumsal ve görgül yaklaşımların çok sınırlı düzeyde olduğu görülmektedir. Ülkemizde özellikle eşler arasında ilişkiyi ölçmeye yönelik olarak batı literatüründeki ölçeklerin uyarlama çalışmaları (Tutarel-Kışlak ,1992;Fışiloğlu ve Demir ,1997,Azizoğlu –Birinci ve Hovardaoğlu,1996;Büyük ,Şahin ve Hovardaoğlu,2004) yapılmıştır.Ülkemizde çalışmalar incelendiğinde ayrı ayrı evlilik uyumu (örn: Tutarel –Kışlak, 1997 ; Yıldırım, 1992; Binici, 2000; Fışiloğlu,1992;Yılmaz 2001;Tutarel Kışlak,Çabukça,2000)üzerine yapılan çeşitli çalışmalara rastlanmaktadır.Bazı araştırmalarda ise kişiliğin gelişiminde aile çevresinin ve ailedeki gerginliklerin önemi.(Atav ,1990) evli eşler arasındaki çatışma davranışları .(Tezer, 1972) Evli bireylerin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenler (Yıldırım,1993) gibi konular incelenmiştir.

Aslan ,Aslan ,Alpaslan ve arkadaşlarının (1998:212) ,hekimlerde evlilik doyumu ile sosyo-demografik ve işle ilgili değişkenlerin ilişkisini amaçladıkları araştırmalarda ;cinsiyete ,yaşa ve çocuk sahibi olup olmamaya göre anlamlı bir farklılık saptayamamışlardır.Eşi de hekim olanların eşi diğer mesleklerden olanlara göre evlilik yaşantı puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir.Çalışılan konum ,günlük çalışma ve uyku süreleri ,çalışma ve evlilik yılları ile evlilik yaşantısı puanları arasında ilişki bulunmamaktadır.Sigara içenlerin evlilik yaşamı puanları daha düşük bulunmuştur.Eşi de hekim olan erkek hekimlerin evlilik yaşantı ölçek puanları eşi diğer meslekten hekimlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Kastro (1998)ÇUÖ 'de kullandığı evlilik içi uyum ve depresyon ilişkisini araştırdığı çalışmasında ,kadın ya da erkeğin depresyonu olan çiftlerle hiç depresyonu olmayan çiftleri karşılaştırmıştır.Evlilik uyumu ile depresyon arasındaki ilişkinin varlığı desteklenmiş ancak ilişkinin yönü hakkında bilgi vermenin zor olduğu bildirilmiştir.Eriştiren (1999) ,yaptığı çalışmada cinsel işlev bozukluğu olgularının evlilik doyumlarının evlilik soruları olan olgulardan daha yüksek olduğu saptamıştır.Bu durumu ,yaşayan ve paylaşılan cinsel sorunun ,çiftin birbirini desteklemeye ,uyumsuz yönlerini görmezden gelerek daha ciddi olan soruna yani cinsel soruna odaklanmalarına ve böylece daha uyumlu ilişki profili çizmiş olabileceklerine bağlamıştır.

Ekber ,Beştepe ,Akar ve Alphan(2005) ÇUÖ ‘ de kullandıkları cinsel yaşantıların çift uyumuna etkisini karşılaştırmak amacı ile ;psikolojik yardım için başvuran ,boşanmada mahkeme aşamasındaki evli çiftler ile kontrol grubu olarak psikolojik yardım almamış evli çiftleri karşılaştırmışlardır.Kontrol grubunda anlaşarak evlenme biçiminin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.Mahkeme grubunda eşi ile cinsel ilişkilerini çok kötü tanımlayanların sayısı diğer iki gruba göre yüksek bulunmuştur.Ayrıca kontrol grubunda eşi cinsel ilişkilerini çok iyi tanımlayanların sayısı diğer iki gruba göre anlamlı olarak yüksektir.Çift uyum ölçeğinin cinsel ilişkide uyum maddesi gruplar arasında karşılaştırıldığında ;mahkeme grubunda cinsellik konusunda hemen hiç veya hiç anlaşılamayanların sayısının diğer iki gruba göre daha fazla bulunmuştur.Cinsel sorunu olan çiftler ile cinsel sorunu olmayan çiftler uyum açısından karşılaştırıldıklarında ,kontrol grubunda,cinsel sorunu olmayanların çift uyumu daha yüksek bulunurken ,psikolojik yardım için başvuran ve mahkeme grubunda farklılık saptanmıştır.

Ödemiş (2000) yaptığı araştırma ile okullardaki öğretmenlerin iş tatminlerinin evlilik uyumlarını etkileyip etkilemediği araştırılmış ve bu amaca ilişkin bulgular cinsiyet, yaş,öğrenim durumu, mezun olunan okul, görev yapılan kurum, meslekteki kıdem, görev yapılan kurumdaki konum,çalışılan kurumun imkanları,evlilik yılı, evlilik türü,çocuk sahibi olma durumu, çocuğun cinsiyeti,eşin mesleği,ailenin durumu, oturlan ev, gelir durumu değişkenleri açısından ortaya koymuştur. Sonuç olarak iş tatmini ile evlilik uyumları alt ölçekleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda öğretmenlerin iş tatminleri ile evlilik uyumları arasında istatistikî olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Başka bir deyişle; öğretmenlerin iş tatminleri ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Aktaş (2009) Bu araştırmadaki temel amaç; durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin evlilik uyumuna etkisini araştırmaktır. Demografik değişkenlerin evlilik uyumu üzerindeki etkileri araştırmanın bir diğer amacı olarak kabul edilmiştir. 110 kadın ve 110 erkekten oluşan toplam 220 kişiyle yapılan bu çalışmada, demografik değişkenler araştırmacı tarafından oluşturulan anketten elde edilen bilgilerle incelenmiştir. Evli bireylerin çift uyumunu ölçmek için “Çift Uyum Ölçeği”, ve kaygı düzeylerini ölçmek içinde “Durumluk Kaygı Ölçeği” ile “Sürekli Kaygı Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırma; İstanbul ili, Anadolu ve Avrupa yakası sınırlarında ikamet eden, 26 -55 yaşlar

arasındaki çiftlerle sınırlandırılmıştır. Elde edilen sonuçlarda “durumluk ve sürekli kaygı” düzeylerinin evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür. Kaygı düzeyinin evlilik uyumu üzerinde genellikle negatif etkisi vardır. Bunun dışında katılımcıların cinsiyetlerine göre durumlu ve sürekli kaygı düzeylerine bakıldığında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Sürekli kaygı yükseldiğinde durumluk kaygısında yükseldiği sonucuna varılmıştır. Yaşın kaygı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır fakat evlilik uyumunu belirlemede yaş anlamlı bir fark yaratmaktadır. Cinsiyet, çocuk sayısı, psikolojik destek almış olmak, aylık gelir, eğitim durumu anlamlı bir fark yaratmazken evlilik süresinin evlilik uyumunda anlamlı bir fark yarattığı bulunmuştur.

Yapılan diğer bir araştırmada, halen evli, boşanma sürecinde ve boşanmış kişilerin, evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılmasının ve cinsiyetçilik ile cinsiyet rolünün evlilik uyumu üzerindeki etkisinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, evlilik uyumu, cinsiyetçilik ve cinsiyet rolüne ilişkin bilgiler verildikten sonra adı geçen değişkenlerin evlilik uyumu üzerindeki etkileri ile bu değişkenler ve diğer bazı değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkileri konusunda yapılmış araştırma bulguları verilmiştir. Araştırmanın verileri, Evlilikte Uyum Ölçeği (Tutarel-Kışlak, 1996, 1999), Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (Sakallı-Uğurlu, 2002) ve Bem Cinsiyet Rolü Envanteri-Kısa Formu (Özkan ve Lajunen, 2005) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmaya 90’ı halen evli, 76’sı boşanma sürecinde, 76’sı boşanmış olmak üzere toplam 242 kişi katılmıştır. Araştırmanın bulguları aşağıdaki şekilde özetlenebilir: Halen evli kişilerin evlilik uyumu düzeyleri, boşanma sürecinde olan ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu düzeylerinden yüksektir. Halen evli kadınların evlilik uyumu, boşanma sürecinde olan ve boşanmış kadınların evlilik uyumundan; halen evli erkeklerin evlilik uyumu boşanma sürecinde olan ve boşanmış erkeklerin evlilik uyumundan yüksektir. Düşmanca cinsiyetçilik düzeyi düşük olan erkeklerin evlilik uyumu, düşmanca cinsiyetçilik düzeyi yüksek olan erkeklerin evlilik uyumundan yüksektir. Düşmanca cinsiyetçiliği düşük olan erkekler, düşmanca cinsiyetçiliği düşük olan kadınlardan daha yüksek evlilik uyumu bildirmişlerdir. Boşanma sürecindeki kadınlarda, evlenme yaşı arttıkça evlilik uyumu artmaktadır. Halen evli erkeklerde, düşmanca cinsiyetçilik arttıkça evlilik uyumu azalırken, kadınsılık arttıkça evlilik uyumu artmaktadır. Evlilik uyumunu en iyi yordayan değişkenler, çalışma durumu, evlenme biçimi, kadınsılık, eğitim durumu ve evlilik süresidir (akt:Ergin,2008).

Fidanoğlu'nun (2006) yapmış olduğu araştırmada amaç; evli bireylerin evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Örneklem, resmi ve özel kurumlarda çalışan, evliliği 1 ile 10 yıl arasındaki 225 gönüllü birey ve onların eşlerinden oluşmaktadır (N=450). Katılımcılara bilgi formu, Çift Uyum Ölçeği, Mizah Tarzı Ölçeği ve Spielberger Sürekli Kaygı Ölçeği uygulanmıştır. Evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyinin katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre farklılaşp farklılaşmadığı; iki gruptan oluşan bağımsız gruplarda t-testi, ikiden fazla grupta tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak incelenmiştir. Dağılımın normal olmadığı durumlarda Mann-Whitney U veya Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Tek yönlü analizlerde çiftlerin evlilik uyumu üzerine istatistiksel olarak anlamlı etkisi saptanan değişkenlerin bağımsız etkisini saptayabilmek için MANOVA'nın bir grubu olan Genel Doğrusal Model uygulanmıştır. Mizah tarzının evlilik uyumu üzerine etkisini bulmak amacıyla, çiftler K-Means Cluster analizi kullanılarak olumlu ve olumsuz mizah tarzlarına göre dört gruba ayrılmışlardır. Genel grup analizleri sonucunda çiftlerin evlilik uyumuna anlamlı etkisi olan değişkenler; evlilikte ayrı kalınan süre olması, erkeğin kaygı durumu, erkeğin yaşı ve çiftin mizahi özellikleri olarak bulunmuştur. Olumlu mizah özelliklerinin yüksek olduğu çiftlerde evlilik uyum düzeyinin de yüksek olduğu bulunmuştur. Kadın ve erkek verilerinin ayrılmış olduğu korelasyon analizleri sonucunda; kadının evlilik uyumunu etkileyen değişkenler; evlilik süresince ayrı kalınan süre olması ve mizah tarzı olarak bulunmuştur. Erkeklerin evlilik uyumu üzerine yaş grupları ve kaygı durumunun anlamlı etkisi olduğu saptanmıştır. Mizah gruplarının erkeklerin evlilik uyumu üzerine etkisi anlamlı bulunmamakla beraber anlamlılık seviyesine yakındır. Araştırmadaki çiftlerde mizahi özelliklerinin yüksek olmasının evlilik uyumunu olumlu etkilediği, mizahi özelliklerinin olmamasının ise olumsuz etkilemediği söylenebilir.

Diğer bir araştırmada eşlerin kendi ve eşinin arkadaşları ile olan ilişkileri açısından kadın ve erkeklerin evlilik uyumunu belirlemek ve karşılaştırma yapmak amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Araştırma kapsamına H.Ü. Merkez ve Beytepe Kampüslerinde farklı hizmet sınıflarında görev yapan personel arasından "Tabakalı Rasgele Örnekleme Yöntemi" ile seçilen 413 evli personel ve eşleri alınmıştır. Evli bireylerin uyum düzeylerini ölçmek için Spanier (1976) tarafından geliştirilen "Çiftler Uyum Ölçeği" (Dyadic Adjustment Scale) kullanılmıştır. Gerek kadın gerekse erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları; kendinin ve eşinin arkadaşları ile olan

ilişkilerini yeterli bulma ve ilişkilerden memnun olma düzeyi arttıkça artmaktadır (Şener ve Terzioğlu;2002).

Demiray (2006) evli çiftler arasındaki evlilik uyumunun bazı demografik değişkenler (yas, cinsiyet, eğitim, evlilik süresi, çocuk sayısı, çalışma durumu, aile ziyaretleri, evlilik biçimi, gelir düzeyi, aile tipi) ile ilişkisini incelemektir.Bu amaçla çalışmaya, 51 evli çift rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiştir.Araştırmada veri toplama aracı olarak “Çift Uyum Ölçeği” ve demografik özellikleri belirlemek amacıyla hazırlanan bilgi formu kullanılmıştır. Elde edilen bulgulardan eşlerin yaşları, evlilik süreleri ve aile ziyaretlerinin, evlilik uyumlarıyla ilişkisi anlamlı bulunmuştur.

Kalkan (2002) evlilik ilişkisini geliştirme programının evli çiftlerin evlilik uyum düzeylerine etkisini incelememiştir.Araştırmanın deney ve kontrol grubu toplam 28 evli kişiden oluşmaktadır.Araştırmada eşlerin evlilik uyum düzeylerini belirlemek amacıyla Evlilikte Uyum Ölçeği kullanılmıştır.İstatistiksel analizler sonunda evlilik ilişkisini geliştirme grubuna katılmanın evli bireylerin evlik uyumu düzeyleri üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu bulunmuştur.

Berk (2009) çalışmasını , 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Adana ili Seyhan ve Çukurova ilçelerinde bulunan okullarda görev yapan toplam 165 evli öğretmen (91 Kadın, 74 Erkek) üzerinde yürütmüştür. Araştırmanın verileri “Evlilik Yaşam Ölçeği” (EYÖ) ve“İlişki Yükleme Ölçeği” (İYÖ) ile toplanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre evli öğretmenlerin eşlerinin davranışlarına yaptıkları sorumluluk ve nedensellik yüklemeleri ve evlilik doyumu arasında negatif yönde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yükleme tarzlarının nedensellik boyutunun alt boyutlarından istikrar ve genellik ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılık bulunurken, odak boyutu ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Yükleme tarzlarının sorumluluk boyutunun alt boyutlarından niyet, güdü ve suçlama ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Demografik değişkenlerle evlilik doyumu ve yükleme tarzları arasındaki anlamlı farklılığa bakıldığı zaman, cinsiyet değişkeni ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı, yükleme tarzlarında ise sadece sorumluluk yüklemelerinin alt boyutu olan güdü boyutunda kadınların erkeklere göre eşlerinin davranışlarını açıklarken daha fazla güdü boyutuna başvurdukları görülmüştür. Demografik değişkenlerden yaş, tanışma süresi, evlenme yaşı, evlenme biçimi ve çocuk sahibi olma durumu ile evlilik doyumu ve yükleme

tarzları açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Evlenme süresine bakıldığı zaman ise, evlilik doyumuyla anlamlı bir farklılık bulunamamış, yükleme tarzlarının ise sadece nedensellik boyutunda ve onun alt boyutu olan genellik boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Berk,2009).

Aslan ve diğ.(1998)hekimlerde evlilik doyumu ile kimi sosyo- demografik ve işle ilgili değişkenlerin ilişkisini araştırmıştır.Çalışmaya Kocaelinde çalışan 107 evli hekim katılmıştır .Çalışmada Evlilik Yaşam Ölçeği(EYÖ) kullanılmıştır.Sonuçta eşi de hekim olan hekimlerin EYÖ puanlarının daha yüksek,sigara kullanan hekimlerin ise EYÖ puanlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir.İncelenen diğer değişkenler evlilik doyumu ile ilişkili bulunmamıştır.Cinsiyete göre bakıldığında anlamlı olmasa da cerrahi dallarda çalışan erkek hekimlerin EYÖ puanlarının düşük olması ilginç bir bulgudur.Cerrahi bölümler genellikle yoğun bakımı olan ,ölümcül hastalıklarla uğraşan dallardır.Bu bölümleri daha çok erkek hekimler seçmektedir.Bu bölümdeki hekimler genellikle hafta sonları ya da tatil günleri de çalışmakta .sık nöbet tutmakta ,her an acil bir hastaya çağırılma kaygısını ve sorumluluğunu duyumsamaktadırlar.Bu da ev ve ailelerine yeterince ilgi ve yakınlık gösterememe ,sonuçta da evlilik yaşamlarında sorunlara ve doyum alamamaya yol açabilir.

2.1.6. Evlilik Uyumunu İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Spanier (1976)evlilikte uyum eşlerin günlük yaşantıya ve yaşantı içinde değişen koşullara uyum sağlamaları ve belirli bir süre içinde birbirlerine uygun olarak Gottman (1998) kaçınan çiftlerin eşler arasındaki farklılıkları kabul eder gibi göründükleri ve güç durumlarda derin tartışmalara girmediklerini belirtmiştir.Çalışmalar kaçınan iletişim olan bazı çiftlerin kabul edilebilir bir evlilik uyumlarının olabileceğini veya kaliteli bir evlilik uyumlarının sürdürebileceklerini göstermektedir.Bulgular ilişkilerinde eşitliğe önem veren paylaşımcı çiftlerin evlilik uyumlarının daha iyi olduğunu,daha eşitlikçi ve yapıcı bir iletişim içinde bulduklarını ortaya koymaktadır.Norman Epstein (1999),iletişim partnerlerinin evlilik uyumuna katkısı ile ilgili yaptığı bir çalışmada ,ilişkiye odaklı evliliği olan kadınların evlilik uyumunun ilişkiye daha az odaklı olan kadınlara göre daha iyi olduğunu ,erkekler açısından ise bir farklılık olmadığını belirtmiştir.Ellis (1962) tarafından ,sorunlu evlilik ilişkilerinde mantıksız beklentilerin rolü vurgulandıktan sonra evlilik uyumunda ve terapide bilişsel ,mantıklı ve işlevsel yaklaşım dikkat çekmeye başladı.Mantıksız düşünce ve işlevsel

olmayan bilişimlerin evlilik uyumunu kötü etkilediği ,mantıklı ve işlevsel bilişimin ise evlilik uyumunu arttırdığı yönünde bulgular daha fazla ortaya kondu.Creamer ve Campell (1988) uyumlu çiftlerin uyumsuz çiftlere göre kendilerini tanımlamamalarını benzer olduğunu saptamıştır.Ayrıca bu çalışmada benzerlik ile çift uyumu arasında olumlu ilişki olduğu saptanmıştır.White ve Hatcher (1984) eşlerin hissettikleri gereksinimlerin benzerliği ile uyumları arasında olumlu bir ilişki olduğuna dair kanıtlar bulunmuştur.Geriye dönük çalışmalar kadınlarda depresyon ile evlilik uyumu arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir.Kötü evlilik uyumu bildiren kadınların ,evlilik uyumu iyi olanlardan belirgin olarak daha depresif oldukları saptanmıştır.Kahn ve Margolin (1985) ,çiftlerden biri depresif olduğunda eşler arası yakınlıkta ,evlilik içi çatışmaların çözülmesinde ,iletişim yeteneğinde cinsel doyum ve duygu dışavurumunda bozukluk olduğunu ileri sürmüştür.Fox (1973) eşitlik ve güvene dayanan ,birbirine bağlı olma durumun evlilik doyumunda önemli rol oynadığını ileri sürmektedir.Eşler arasında bağlılık ayrıca çift uyumunun önemli yordayıcılarından biridir.Fowers ve Olson (1996) canlı,uyumlu geleneksel ve uyumsuz başlıkları altında dört ayrı evlilik öncesi çift grubu tanımlamıştır.Bu gruplarla yapılan çalışmalarda canlı olarak tanımlanan çiftler ;güçlü iletişim yetenekleri olan ,duygusal ve cinsel doyumları yüksek bir çok konuda uyum sağlanabilen ,genel anlamda evlilik doyum düzeyi en yüksek olan gruptur.Reichman'a (1998) göre yakın olma kadın ve erkek için farklı işlevlere doyum sağlamaktadır.Kadın için yakınlık ilişkiyi doyum ve mutluluğa götürür.Diğer yandan erkek yakınlığının etkisini diğer ,işlev alanlarına taşır kadın ve erkeğin duygusal yakınlık deneyimleri birbirinden farklıdır.Erkek cinsel ilişkiyi duygusal yakınlığı artırmak için kullanırken kadın cinsel yakınlık için duygusal yakınlığa gereksinim duyar (akt:Ekber ve ark,2005:49).

Literatürde eşler arasında uyum ile çocuğu bazı psikolojik sonuç değişkenleri arasındaki ilişkiyi inceleyen pek çok sayıda araştırma yer almaktadır.Çalışmaların birinde eşler tarafından değerlendirilen çatışma ile ve sosyal yeterliği arasındaki ilişkiler incelenmiştir.Long ve ark,(1987)Araştırmaya alınan ergenlerin bilişsel ve sosyal yeterliği hem ergenlerin kendileri tarafından hem de öğretmenleri tarafından değerlendirilmiştir.Sonuçta eşler arasındaki çatışma ile ergenlerin algıladıkları bilişsel ve sosyal yeterlilikleri arasındaki çatışmanın yüksek olduğu durumda öğretmenler tarafından değerlendirilen bilişsel ve sosyal yeterliliğin düşük olduğu bulunmuştur (Yılmaz,2001).

Birtchnell ve Kennard (1983) araştırmalarında bayan psikiyatri hastalarının evlilik uyumlarını değerlendirmişlerdir. Araştırma bulgularına dayanarak ruhsal hastalığı olan kadınların evlilik uyumlarının hasta olmayanlara göre daha düşük olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma incelendiğinde evlilik uyumsuzluğu olan hastaların ruhsal sağlık durumlarının evliliği uyumlu olan hastalara göre daha kötü olduğu sonucuna rastlanmaktadır (Akt. Kalkan, 2002).

Grych ve Fincham (1990,)Grych ve arkadaşları(1992)'na göre çocuklar çevrelerini aktif olarak yorumladıkları ve tepki verdikleri için çocukların ,ebeveynleri arasındaki çatışmayı değerlendirmelerini incelemek çok önemlidir.Çocukların çok sıradan olan bir çatışmayı farklı algıladıklarını ve algılarının çatışmaya verdikleri duygusal tepkilerle ilişkili olduğunu göstermişlerdir.(Cummings ve ark., 1994; Grych ve ark.,1992). Grych ve Fincham (1990) tarafından öne sürülen bilişsel- bağlamsal (cognitive- contextual) modelde de eşler arasındaki çatışmanın doğurguları için çocuğun çatışmayı anlamasının ve değerlendirmesinin çok önemli olduğu belirtilmektedir. Bu konudaki çalışmalarda aynı çatışmaya maruz kalan kardeşlerin bile farklı tepki verdikleri belirtilmektedir.

Bir başka çalışmada ise eşler arasındaki çatışmayı çocukların değerlendirmesinin, olumsuzluk yanlılığına (negativity affectivity bias) yol açtığı belirtilmiştir. (Harold, Fincham, Osborne ve Conger,1997).Araştırmalar ,çocuğun evlilik uyumunu artırdığı sonucunun (Denga,1982) yanında evlilik uyumunu olumsuz yönde ,etkilediği şeklinde de sonuçlar vermiştir.(Schumn ve Buggaigghi ,1986 Polit ,1982;Ryder ,1973)Bu iki grup arasında fark olmadığını gösteren çalışmaların (Hoffman ve Levant 1985;Callan ,1984;Veevers ,1979)yanında ,çocuksuz evliliklerin ,evlilik uyumu açısından daha yüksek olduğu sonucu gösteren çalışmalar (Callan,1987, Houseknecht; 1979)(Akt:Fışılıoğlu,1992)Johnson ve Jacob'un (2000) ÇUÖ 'nin de kullandıkları depresyon ve evlilik uyumu ilişkisi amaçlı kontrol gruplu çalışmada depresyonun evlilik uyumunu olumsuz etkilediği,sosyodemografik değişkenlerin etkili olmadığını ,ancak kadın ve erkek depresyonlarının evlilik uyumu açısından farklılık gösterdiğini bulmuşlardır.Bradbury ve Cohan 'nın (1997) yaptıkları çalışmada sorun çözme davranışının yaşam olaylarının etkisini hafiflettiğini ,kadınların öfke gösterdiklerinde ve kaynaşmaya yönelik davrandıklarında yaşam olaylarından kaynaklanan depresif yakınmalarda hafif azalma olduğu saptamıştır (Fidanoğlu,2006:33-34).

Evlilik süreci ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi çalışan Anderson, Russel ve Schumm (1983) ve Hicks ve Platt (1970) evliliğin ilk yılların, özellikle çocuğun ailede olduğu dönemlerde evlilik uyumunun düşük olduğu, çocukların evden ayrılmalarından sonra yükseldiği, daha sonra ise tekrar düştüğünü bulmuşlardır. Spanier, Lewis ve Cole da (1975), evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında buna benzer, gittikçe artan ve daha sonra azalan bir ilişki belirtilmiştir. Aynı konuda Wilcox ve Hovestadt (1985), ilk yıllarda, özellikle eşlerin yetiştirdikleri aile ortamlarının farklılıklarının, evlilik uyumunu olumsuz yönde etkileyen en önemli unsur olduğunu bulmuşlardır. Houseknecht ve Macke (1981) ve Filsinder ve Wilson'un (1984) kadınlar üzerinde olan sonuçları da, evlilik süresi uzadıkça, kadınların evliliklerinden daha az memnun olduklarını göstermiştir. Gaesser ve Whitbourne'nin (1985) erkeklerle yaptıkları çalışmada ise, erkeklerin evlilik süresi uzadıkça evlilik uyumlarının arttığı bulunmaktadır (akt: Fıfıloğlu, 1992).

Yapılan bilimsel araştırmalar evlilikte uyum ile eşlerde gözlenen irrasyonel düşünceler (Müller, Zyl, 1991); çocuk yetiştirmede ortaya çıkan fikir uyuşmazlıkları (Jouriles ve Ark. 1991); eşlerden birinde var olan herhangi bir kronik hastalık (Carter, Carter, 1994); eşlerin benzer kişilik özelliklerine sahip olması (Nemecek, Olson, 1999); eşlerin hastalıkları algılama tarzı ve hastalıklar karşısında gösterdikleri tepkiler (Ming, 2002); eşlerden birinde gözlenen yüksek kaygı (Dehle, Weiss, 2002); erkeğin geleneksel cinsiyet rollerinin dışına çıkması ev işlerine yardım etmesi (Mc Govern, Meyers, 2002); eşlerden birinde kısırlık ortaya çıkması (Peterson, Newton, Rosen, 2003) ve ailede engelli bir çocuğun bulunması (Risdal, Singer, 2004) gibi değişkenler arasında da önemli ilişkilerin bulunduğunu ortaya koymaktadır (akt: Sardoğan ve Karahan ,2005).

2.2. KAVRAMSAL OLARAK POLİS

2.2.1. Polis

Devlet olarak örgütlenmiş toplumlarda, toplum düzeninin ve güvenliğinin sağlanması devletin en başta gelen ödevidir. Nitekim 1982 tarihli T.C. Anayasamızın ikinci maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin, toplumun huzuru ve insan haklarına saygılı olma ilkelerine dayanan sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmektedir (Şafak, 2000:40). Toplumun huzurunun sağlanmasında etkin bir rolü olan güvenlik hizmetlerinin yerine

getirilmesinde polis önemli bir yer teşkil etmektedir ve bu noktada polis kavramının açıklanması gerekmektedir. Polis kavramı, eski Yunanca ve Latince kökenli olup Yunanca POLITEIA, Latince POLITIA kelimelerinden türemiştir. Eski Yunan medeniyetinde polis kelimesi şehir anlamında kullanılmıştır. Eski Yunan'da 'kent' veya 'şehir' karşılığı kullanılan polis, daha sonraları anlamını genişleterek, 'kent teşkilatı' ve 'devlet yönetimi' gibi anlamlara gelmeye başlamıştır (Selçuk, 2008 : 38).

Polis deyimini günümüzde, şehirlerde güvenliği ve kamu düzenini sağlayan kolluk kuvveti, zabıta anlamında kullanılmaktadır. Avrupa Birliği'nin ortak polis tanımı ise şöyledir: "Polis, toplumda insan haklarına saygı göstererek asayiş sağlayan ve halkın güvenliğini koruyan kamu görevlisidir." Polisin tanımını yaparken, icra ettiği toplumsal fonksiyonlar büyük rol oynamaktadır. Zaten polisin değişik kişi veya kuruluşlar tarafından farklı tanımlanmasının sebebi de polisin toplumdaki rolü hakkındaki farklı görüşler ve anlayışlardır (Kızılkaya ve Sönmez,2008).

Günümüzde, çeşitli sözlüklerde; kent içinde kamu düzenini, huzur ve güvenliği sağlayan örgüt, kolluk, zabıta, şehirde güvenliği sağlamakla görevli kişiler anlamında kullanılmaktadır (Yaşar, 1997:2). Polis denilince hem bir iç güvenlik kurumu, hem de bu kurumda görevli kimseler anlaşılmaktadır. Ancak polislik yalnız bir güvenlik değil, bunun yanında bir iyilik ve yardım ve sosyal hizmet kurumudur (Fındıklı, 2001:89).

Genel kolluk birimi olan polis "üniformalı ve sivil olmak üzere iki kısımda faaliyet gösteren silahlı icra ve inzibat kuvveti" (Şafak, 2000:413) şeklinde de tanımlanmaktadır. Sonuç olarak, polis, yasama, yürütme ve yargı organlarının kararlarının uygulanmasında görev alan, kanunlara uygun hareket ederek kanunların üstünlüğünü ve toplumun huzurunu sağlayan, insan haklarına saygılı bir devlet kuvvetidir.

2.2.2 Polisliğin Ortaya Çıkışı Ve Tarihsel Gelişimi

İnsan sosyal bir varlık olarak devamlı surette topluluk halinde yaşama ve bu yaşamlarını da sürdürürken güven içerisinde olma ihtiyacı hissetmektedir. İnsanların can ve mal güvenliklerini tek başına sağlamaları mümkün değildir. Fizyolojik yapısı ve güvensizlik duygusundan kaynaklanan sebeplerle insanoğlu içerisinde bulunduğu kültürün de etkisiyle bir takım güvenini sağlayıcı araç, gereç ve kurumları geliştirme gereği hissetmiş ve bu doğrultuda çaba harcamıştır. İşte bu gelişmeler ışığında toplumda

huzurun sağlanması ve zaman içerisinde kişilerin güvenliklerinin tek tek sağlanamayacağına anlaşılmaya başlanması üzerine sürekli ve düzenli bir şekilde sağlayacak bir kuruma ihtiyaç duyulmuş ve birtakım örgütler kurulmuştur. Dünya genelinde iç güvenliği sağlayan bu örgütlenmeler kısaca “polis” ve “ polis hizmetleri “ olarak adlandırılmıştır (Fındıklı,t.y.:98). Tarih öncesi dönemlere bakıldığında, toplumların geleneklere, kurallara göre yönetildiği görülmektedir. Bu kurallar toplumun refahını korumak amacıyla kullanılmış ve suç sayılan cinayet, hırsızlık gibi davranışları yasaklamıştır. Suç işlenmesi durumundaki çözüm ise "göze göz, dişe diş" mantığıyla yürütülmüştür. Suçluya verilecek olan cezaya kurbanın kendisi veya yakınları karar vermekteydi. Eski Yunan'da da herkesin kendi yasalarını uygulamaktan sorumlu olduğu, polis gücünün demokrasiye aykırı olduğu tartışılmıştır. Toplumların gelişmesiyle birlikte yasalar ortaya çıkmıştır. Bilinen en eski yasa sistemi Babil Krallığı'nın Hammurabi Yasası'dır. Bu yasanın özelliği suçlara göre belirli cezaların uygulanmasıdır. Babil'den sonra tarihte bilinen ilk askeri yapılanma Roma'da imparator tarafından şehri dış tehditlerden korumak amacıyla kurulmuştur. Ancak ilk sivil polis yapılanması İmparator Augustus tarafından kurulmuştur. Bu nöbetçiler (Vigiles) önceleri itfaiyeci olarak görev yapmışlar, daha sonra ise şehirlerde huzuru sağlamak ve suçu araştırmak amacıyla görev yapmışlardır (Grant ve Terry, 2004: 38-40).

Tarih öncesi İngiltere'de de geleneklere göre kişisel ya da kabilenin kurallarına göre adalet uygulanmıştır. Karanlık Çağda monarşinin ortaya çıkmasıyla birlikte iki görüş önem kazanmıştır. Bunlardan ilki bir toplumdaki kişiye karşı işlenen suç krala karşı işlenmiş olarak kabul edilmiştir. İkinci görüşe göre ise kralın halkı kralın malı olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle vatandaşlara zarar veren kişiler krala tazminat ödemek zorundadır. Bu iki görüş günümüzde İngiltere ve Amerika'nın ceza hukukunun temelini oluşturmaktadır. 9. yüzyılın sonlarına doğru Büyük Alfred vergilerin toplanmasının kolaylaşması ve huzurun daha kolay sağlanabilmesi amacıyla ülkeyi, her biri yüz aileden oluşan kontluklara (shire) bölmüştür. Bu aileler de onarlı gruplara bölünmüştür ve gruptaki aileler kendi vergilerinin yanı sıra diğer ailelerin vergilerini vermelerinden de sorumlu olmuşlardır. Bu kontlukların asayişinden kral tarafından seçilen kontluk idarecileri, küçük grupların asayişinden ise halk tarafından seçilen polis memurları sorumludur. 12. yüzyılda ise polis memurlarının görev yetkilerini artıran yeni bir sistem kabul edilmiştir. Yetkilerin artmasıyla birlikte bu kişiler kendi çıkarları doğrultusunda davranmaya başlamışlar ve bu sistem 18. yüzyılda çökmeye başlamıştır. Nüfusun

artması ile birlikte yetersiz kalan güçlerin yerine Londra'da adli memur olan Henry Fielding tarafından yeni bir kanun uygulayıcı birim oluşturulmuştur. Ancak bu birimin de başarısız olması sonucunda yeni bir profesyonel polis gücü oluşturulmuştur. 19. yüzyılın başlarında Sir Robert Peel tarafından Londra Metropolitan Polisi kurulmuştur. Bu biriminkazandığı başarılar sonucunda İngiltere'nin pek çok şehrinde benzer polis güçleri kurulmuştur (Grant ve Terry, 2004: 40-43).

Amerika Birleşik Devletleri'nin polis yapılanmasına bakıldığında koloni dönemlerinde İngiltere'deki sistemin benimsendiği görülmektedir. Yerleşim yerlerinde yetkili olarak idareciler, şerifler, gece bekçileri bulunmaktadır. Şerifler öncelikle devlet tarafından atanırken daha sonraları halk tarafından seçilmeye başlanmıştır. Nüfusun çoğalması, şehirlerin büyümesi ile birlikte toplumsal sorumluluğa dayalı olan gözetleme sistemine geçilmiştir. Gönüllü olan vatandaşlar suç işleyen kişilerin tutuklanmasından, şüphelilerin tutulmasından sorumluydular. Ancak bu bekçilerin suç içeren davranışlarda bulunmaları, halk arasında güvensizliğe neden olmuştur. Bekçilerin suç işlemesini engellemek amacıyla gönüllülük yerine maaşlı bekçiler çalıştırılmaya başlanmıştır. Amerika'nın güneyinde ise bekçi sistemine benzer olarak kölelerin itaat etmelerini, suç işlememelerini sağlamak amacıyla köle bekçileri bulunmaktadır. İç Savaş sonucunda ise Jim Crow yasası adı verilen yasalar yürürlüğe konulmuştur. 20. yüzyılın sonlarına kadar bu yasalar polis güçleri tarafından uygulanmıştır. Günümüzde geçerli olmamasına rağmen polis güçleri azınlıklara ikinci sınıf vatandaş muamelesi gösterebilmektedir (Grant ve Terry, 2004: 43-47).

2.2.3. Türkiye de Emniyet Hizmetlerinin Gelişimi

Günümüzde toplumun güven ve huzurunun sağlanmasında önemli bir yeri bulunan Emniyet Teşkilatının, yapmış olduğu hizmetin öneminin tam olarak anlaşılması amacıyla tarihinin incelenmesi ve geçirdiği süreç içerisindeki değişikliklerin ortaya konulması gerekmektedir. Bu doğrultuda emniyet hizmetlerinin gelişimi “Cumhuriyetin ilanına kadar olan dönem” ve “Cumhuriyeti ilanından günümüze kadar olan dönem” olarak iki başlık altında incelenecektir.

2.2.4. Cumhuriyetin İlanına Kadar Olan Dönem

İnsanların toplum içinde yaşama ihtiyacı, özgürlük ihtiyacından daha eski ve öndedir. Toplumlar binlerce yıl özgürlüksüz yaşayabilmişler, fakat düzensiz ve güvensiz

yaşayamamışlardır. Devlet olarak örgütlenmiş toplumlarda, toplum düzeninin ve güveninin sağlanması devletin en başta gelen ödevi olmuştur. Devletin bu ödevi, ulusal savunma ihtiyacı ile birlikte devlet kadar eskidir. Tarih boyunca bir çok devlet kurmuş olan Türkler kamu düzeni ve güvenliğini ulusal savunma ile birlikte yürütmüşlerdir (Dinçer, 2005: 99).

Eski Türklerde bugünkü polis teriminin karşılığı olarak “Yarkan” terimi kullanılmıştır. Ramsted’e göre 1913 yılında çıkarılan Suci kitabesinde Yarkan sözcüğü, Moğolca’da polis anlamında kullanılan “Daruğa” sözcüğünün aynısıdır. Daruğa teriminin Moğol istilasından sonra Orta Asya Türkleri arasında kullanılmaya başlandığı, karakol teriminin de, en eski Türk Polis Teşkilatından bu yana kullanıldığı, bu günkü anlamda polis teriminin tam karşılığı olarak karakol deyiminin “dirlik ve düzeni sağlama “ anlamında kullanıldığı ve bu işlerin yürütüldüğü yerlere de “karakolhane” adının verildiği belirtilmektedir (akt:Dündar, 1993:213-215).

Kamu düzen ve güvenliği işleri eski Türklerde Subaşılar tarafından yürütülmüştür. Kabile halinde yaşadıkları dönemde Türkler, orduyu sevk eden ve yönetenlere "Subaşı" adını vermişlerdir. Su, asker, komutan, ordu ve subaşı, başkomutan anlamında kullanılmıştır. Kabileler birleşip toplum büyüyünce Kağan ortaya çıkmış, subaşılar savaşta belli birliklere komuta etmeye başlamış, barışta da buldukları bölgenin güvenliğini sağlamışlardır. Subaşılar tarafından yürütülen kamu düzeni ve güvenliği işleri yine belli yasalara uygun olarak yürütülmüştür. Oğuz Han’ın Türesi, Timur’un Tüzükatı o devirlerin belli başlı hukuk kurallarına örnek olarak gösterilmektedir. Bu yasalarda suçların önlenmesi kadar işlenen suçlarda suçluların yakalanmasına önem verilmiş, bu sayede halkın huzurunun sağlanması öncelikli görev olarak ele alınmıştır (Kuyaksil, 2000:5). Osmanlı döneminde de yine değişik adlar adı altında faaliyet gösteren güvenlik hizmetleri, Osmanlı topraklarının genişlemesi ve iç güvenliğin sağlanmasında bir takım sorunların ortaya çıkması ile birlikte örgütlenme açısından ve uygulamadaki karışıklığı ortadan kaldırmak amacıyla 10 Nisan 1845 tarihinde Polis adıyla İstanbul’da bir teşkilat kurulmuş, yeni kurulan teşkilatın görevleri yine aynı tarihte yayımlanan Polis Nizamnamesinde belirtilmiştir. Polis Nizamnamesi; 1 Temmuz 1800 tarihli “Paris Emniyet Müdürlüğünün Görevlerini Düzenleyen Kararname” adlı metin temel alınarak hazırlanmıştır (Dündar, 1993:219).

1845 yılında kurumlaşan polis teşkilatı, 1879 yılında Tanzimat ve Islahat hareketleri çerçevesinde Avrupa'daki örneklere uygun olarak Zaptiye Nezareti adı altında devam etmiştir. 1881 yılında İstanbul'un asayişinden sorumlu bir polis teşkilatı kurulmuş, kurulan polis teşkilatının görev ve yetkileri 6 Aralık 1896 da yayınlanan “ Asayiş Vazifesiyle Mükellef Olanların Nizamiye ve Jandarma Asakiri şahanesiyle, Polis Memurlarının Sureti Hareketine Dair Talimat” adlı 16 maddelik yönerge ile belirlenmiş ve bu yönerge ile polisin adli, idari görevleri ve jandarma ile arasındaki ilişkiler düzenlenmiştir (Yaşar, 1997:10-11).

22 Temmuz 1909 yılında polis teşkilatının yeniden organizesi amacıyla hazırlanan kanun ile Zaptiye nezareti kaldırılmış ve yerine Emniyeti Umumiye Müdürlüğü kurulmuştur. Mondros Mütarekesi ve Kurtuluş Savaşından 1923 yılına kadar olan dönem içerisinde polis teşkilatı, İstanbul Vilayetine bağlı polis müdüriyeti ve Anadolu vilayetine bağlı polis teşkilatı olarak ikili yönetimle çalışmıştır (Polis Dergisi, 1992:15)

2.2.5.Cumhuriyet Dönemi

Emniyet Teşkilatı, ilk Polis Nizamnamesinin yürürlüğe konuluş tarihi olan ve Türk Polis Teşkilatının kuruluş tarihi olarak kabul edilen 10 Nisan 1845'ten bu yana,şekillenmiş ve ancak Cumhuriyet sonrası dönemde büyük bir gelişme göstermiştir.(Dündar, 1993:244).Milli mücadelenin kazanılması ve Cumhuriyetin ilanına müteakip 1923 yılında İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiyesi kaldırılarak yerine Ankara'daki Emniyeti Umumiye Müdürlüğüne bağlı il teşkilatları düzeyinde Polis Müdürlüğü kurulmuştur.1930 yılına kadar devamlı gelişmeler gösteren emniyet teşkilatının, merkez kuruluşuna günün ihtiyaçlarına göre yeni şubeler ilave edilmiştir (Yaşar, 1997:15). 4 Temmuz 1934 tarih ve 2559 sayılı “Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu” ile 4 Haziran1937 gün ve 3201 sayılı ”Emniyet Teşkilatı Kanunu” çıkarılmış ve bu iki kanun muhtelif tarihlerde yapılan madde değişiklikleriyle günümüze kadar yürürlükte kalmıştır.Özellikle Cumhuriyet sonrası günden güne genişlemiş ve yeni uzmanlık alanlarına eğilmiş olan polis teşkilatı günümüzde trafikten, toplumsal olayların denetimi ve önlenmesi için kurulan özel birimlere, terörle mücadele ve bilişim alanında işlenen suçlara kadar belli eğitim gerektiren birçok birimi kapsamış, Interpol aracılığıyla yurtdışı faaliyetler de göstermeye başlamıştır. Türk Polisinin sorumluluk alanı Belediye sınırları içerisinde. Polisin sorumluluk alanı dışındaki yerlerde bu görevler Jandarma teşkilatı tarafından yürütülmektedir (Göksu ve diğerleri, 2009:20).

Emniyet hizmetleri, 12.01.1989 tarihli ve 3518 sayılı kanunla, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun merkez ve taşra teşkilatını düzenleyen 16. maddesinin değiştirilmesi ile birlikte, günümüzde merkez, taşra ve yurtdışı olmak üzere üç düzey halinde teşkilatlanmıştır ve hala hizmetini bu teşkilatlar aracılığıyla sürdürmektedir.

2.2.6.Günümüz Polis Teşkilatı

2.2.6.1.Yetki, Görev ve Sorumlulukları

Devlet, hukuki-manevi bir şahsiyettir. Devleti somut bir kamu gücü haline getiren unsurlardan biri, her devlette kamu gücünü temsil eden polistir. Polisin vatandaşın gözündeki imajı, aynı zamanda siyasi rejimin ve devletin imajı demektir (Kavgacı, 1997:1).

Polis Teşkilatının görev ve sorumlulukları yasalarla belirlenmiş olup yetkilerini temel olarak 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu, 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunundan ve görev veren diğer mevzuattan almaktadır. Türk Polis Teşkilatının görevini düzenleyen 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun ilk maddesi: Polis, asayiş amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur.Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatını temin eder. Yardım isteyenlerle yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanunun ve nizamnamelerin kendisine verdiği vazifeleri yapar.” şeklinde düzenlenmiştir. Yine aynı kanunun 2. maddesi;Polisin genel emniyetle ilgili görevleri iki kısımdır. A) Kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, Hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak, B) İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak,” şeklinde düzenlenmiş olup, polisin görevleri adli ve idari olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır.

Polisin adli görevleri suçun işlenmesiyle başlamaktadır. Suç delillerini toplar, suç işleyenleri tespit ederek yakalar. Cumhuriyet Savcıları adına ve bilgileri dahilinde gereken soruşturmayı yaparak, şüpheli ve suç delillerini yargı mercilerine teslim etmektedir. İdari görevleri ise; genel asayiş ve kamu düzenini sağlamak, korumak, muhtaçlara, yaşlılara, sakat ve güçsüzlere, hastalara ve çocuklara yardım etmek, duran ve akan trafiği düzenlemek, araçların tescil işlemlerini yapmak, belge ve plakalarını vermektir. (EGM , 2010)

2.2.6.2. Teşkilat Yapısı

Türk Polis Teşkilatı, merkez, taşra ve yurtdışı birimleri olan ve ülke içerisinde silahlı kuvvetlerden sonra en belirgin ve katı hiyerarşik yapıya sahip bulunan üniformalı bir kuruluştur.(Akt:Geleri, 2003:40) Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ile birlikte Ülkemizin iç güvenliğini sağlamakla yükümlü olan bir kurumdur.3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na göre teşkilat yapısı merkez, taşra ve yurt dışı kuruluşlarından meydana gelmektedir. Taşrada olup da doğrudan merkeze bağlı birimler de mevcuttur. Emniyet Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatında 1 Genel Müdür, 5 Genel Müdür Yardımcılığı, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği,28 Daire Başkanlığı, 3 Koruma Müdürlüğü, Trafik Araştırma Merkezi Müdürlüğü, Sivil Savunma Uzmanlığı, Özel Kalem Müdürlüğü ve Basın Halkla ilişkiler Müdürlüğü bulunmaktadır. Doğrudan Merkeze Bağlı Taşra birimleri; Polis Akademisi Başkanlığı, 2 Polis Koleji Müdürlüğü, 28 Polis Meslek Yüksek Okulu, 3 Polis Eğitim Merkezi, 10 Polis Meslek Eğitim Merkezi, 6 Polis Moral Eğitim Merkezi, 10 Kriminal Polis Laboratuvarı bulunmaktadır. Emniyet Genel Müdürlüğü Taşra Teşkilatı; 81 İl Emniyet Müdürlüğü, 408 İlçe Emniyet Müdürlüğü, 462 İlçe Emniyet Amirliğinden oluşmaktadır. Ayrıca, bu birimlere bağlı 2 Hudut Kapısı Şube Müdürlüğü,11 Hudut Kapısı Emniyet Amirliği, 7 Hudut Kapısı Emniyet Komiserliği ile 7 Serbest Bölge Emniyet Amirliği, 4 Serbest Bölge Polis Merkezi Amirliği, 1293 Polis Merkezi Amirliği bulunmaktadır (EGM, 2009: 8).

Emniyet Genel Müdürlüğü, Türkiye sınırları içerisinde merkez ve taşra teşkilatı olarak örgütlenen, kendi içinde belirli bir bürokratik yapı ve hiyerarşik sisteme sahip memur ve amir sınıflarından oluşmaktadır. Polis Meslek Yüksekokulları ve POMEM'ler polis memuru, Polis Akademisi de polis amiri yetiştiren eğitim kurumlarıdır (Fındıklı, 2008: 38). Ülkemizde kolluk kuvvetleri bir çok değişik yasayla kurulmuş ve birbirinden ayrı yapılara sahip örgütlenmelerdir. Ancak, kamu düzeninin sağlanması ve korunması amacıyla yönelik faaliyetleri gerçekleştiren bu örgütleri tüm dağınıklıklarına rağmen, bağlı oldukları makam ve yetki alanlarını göz önünde tutarak “Genel Kolluk”, “Özel Kolluk” ve “Yardımcı Kolluk” diye üçlü bir ayırımı tabi tutmak olasıdır (Yılmaz, 1988; 40). Polis, bu ayırımında genel kolluk kapsamında yer alıp, belediye sınırları içerisinde kamu düzeni ve yasaların uygulanmasını sağlayan, silahlı icra ve inzibat kuvvetidir (Resmi Gazete, Tarih: 12.06.1937- Sayı: 3629) (akt:Kartepe, 2004)

a)Merkez Teşkilatı

Merkez Teşkilatı devletin diğer kurumlarında olduğu gibi Başkent Ankara'da bulunmakta ve personelle ilgili işlemler merkez tarafından takip edilmektedir. Merkez Teşkilatında her birimin karşılığı kurulmuştur (Yaşar, 2008: 21).

b)Taşra Teşkilatı

Taşrada bulunan il emniyet müdürlüklerindeki her şubenin karşılığı Genel Müdürlükte faaliyet göstermektedir. Taşradaki birimler çalışmalarlarıyla ilgili bilgileri Genel Müdürlükteki ilgili daire başkanlıklarına rapor etmektedirler. Böylece ilgili bölümlerde istatistikler tutulmakta, istatistiklere göre güvenlik politikaları belirlenmektedir (Çevik, 2002: 238).

c)Yurtdışı Teşkilatı

Türk Polis Teşkilatının merkez ve taşra dışında yurtdışı örgütlenmesi de bulunmaktadır. 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 16. maddesi ile İçişleri Bakanlığı; Yurtdışı Teşkilatı kurmaya yetkili kılınmıştır (Yaşar, 2008:22). Teşkilat; ihtiyaç duyulan alanlarda bilimsel çalışmalarda bulunmak, yabancı ülke polis teşkilatlarını tanımak, çalışmalarını yerinde görmek, faydalı olabilecek polisiye uygulamaları aktarmak, Teşkilatın geleceğine yön verecek personeli yetiştirmek amacıyla yüksek lisans, doktora, kısa süreli hizmet içi eğitimler ve staj eğitimi için ABD ve AB ülkelerine personel göndermektedir. Yurtdışında değişik ülkelerde toplam 69 personelimiz doktora ve yüksek lisans eğitimlerine devam etmektedirler. Ayrıca 59 personelimiz ABD ve İngiltere'ye kısa süreli hizmet içi ve staj eğitimine gönderilmiştir.(EGM 2010).

Teşkilat, gerek AB ülkeleri ve diğer ülkeler ile yürüttüğü ikili ilişkiler gerekse bölge ülkeleriyle geliştirilen polisiye ilişkiler nedeniyle yabancı dil bilen personel sayısının artırılması ihtiyacı doğmuştur. Bu amaçla Teşkilatta bünyesinde kurulan Yabancı Diller Eğitim Ünitesinde İngilizce, Rusça ve Arapça dillerinde toplam 710 personele dil eğitimi verilmiştir.

2.2.6.3. Personel Durumu

Türkiye genelindeki polis sorumluluk alanı ve polis bölgesindeki nüfus sayısı belli bir ivmeyle sürekli artış göstermektedir. Teşkilatlanma açısından; 2000 yılında 711 ilçe polisin sorumluluk alanında iken, 2008 yılında 881 ilçe polis görev alanına girerek,

yaklaşık % 20'lik bir büyüme olmuştur. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2000 yılında ülkemizin nüfusu 67.803.927 iken, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre 2008 yılında nüfusumuzun 71.517.100 olduğu açıklanmıştır. 2000 yılı polis bölgesi nüfusu yaklaşık 43.500.000 iken, (2008) yılında % 23.2 artarak 53.611.723'e çıkmıştır (EGM, 2009: 10).

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, Faaliyet Raporu, Ankara, 2009: 10.

Tablo-1 Teşkilat Personelinin Hizmet Sınıflarına Göre Dağılımı (EGM.2010)

	2009	2010
Emniyet Hizmetleri Sınıfı	209.246	218.255
G.İ.H Sınıfı	3.442	3.423
Teknik Hizmetler Sınıfı	609	609
Sağlık Hizmetleri Sınıfı	386	379
Eğitim-Öğretim Hiz. Sınıfı	108	149
Yardımcı Hizmetler Sınıfı	6.325	6.388
Akademik Kadro	178	191
Diğer Hizmet Sınıfları	660	571
TOPLAM	220.954	229.965

Polis Teşkilatı 229.965 personeli ile ülke nüfusunun % 76' sına hizmet vermektedir. Bir önceki yıla ait personel sayısı karşılaştırıldığında emniyet hizmetleri sınıfında artış oranı % 4,3 dür. 2009 yılında 1 polis memuru ortalama 304 vatandaşa hizmet verirken, 2010 yılı itibariyle bu sayı 296' ya düşmüştür.(EGM 2010)

2.2.6.4. Rütbe ve Meslek Dereceleri

E.T.K. nın 13. maddesinde Emniyet hizmetleri sınıfının rütbeleri, meslek dereceleri ve görev unvanları gösterilmiştir. Rütbe sırasına göre polis meslek derecelerini şu şekilde sıralanmaktadır (Yaşar, 2008: 51-52).

a) Polis Memuru

b) Komiser Yardımcısı

c) Komiser

d) Baş komiser

e) Emniyet Amiri

f) Emniyet Müdürleri: Dördüncü Sınıf Emniyet Müdürü, Üçüncü Sınıf

Emniyet Müdürü, İkinci Sınıf Emniyet Müdürü, Birinci Sınıf Emniyet Müdürü, Sınıf

Üstü Emniyet Müdürü.

Tablo 2. Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personelinin Rütbelerine Göre Dağılımı(EGM 2010)

İNSAN KAYNAKLARI	2009	2010
Sınıf üstü Emniyet Müdürü	1	1
1/1 Sınıf Emniyet Müdürü	8	9
1/2 Sınıf Emniyet Müdürü	1.037	1.118
2. Sınıf Emniyet Müdürü	848	703
3. Sınıf Emniyet Müdürü	895	1.126
4. Sınıf Emniyet Müdürü	2.020	2.347
Emniyet Amiri	3.085	2.905
Baş komiser	1.972	2.085
Komiser	2.045	1.610
Komiser Yardımcısı	3.252	4.413
Polis Memuru	189.213	197.470
Çarşı ve Mahalle Bekçisi	4.870	4.468
TOPLAM	209.246	218.255

Tablo 2 'de görüldüğü üzere;Genel olarak Personel Rütbeleri 2010 'da artış gerçekleşmiştir.2 .Sınıf Emniyet Müdürü 2009 'da 848 iken 2010 'da 703 olmuştur.Bunun sebebi olarak rütbe ve derecelerdeki ilerleme içerisinde gerekli olan yıl gereksinimidir.

Teşkilatta hizmetlerinde görevlendirilmek üzere alınan polis amir ya da memur adayları Teşkilat bünyesinde bulunan;

1.Polis Koleji,

2.Polis Akademisi,

3.Polis Meslek Yüksek Okulu,

Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüklerinde konumlarına göre mesleki temel eğitim almaktadırlar. (EGM:2010,11)

2.2.6.5. Personelin Eğitim Durumu

Emniyet Teşkilatı'na personel sağlayan Polis meslek yüksek okulları (PMYO), Polis meslek eğitim merkezleri (POMEM), Polis Akademisi ve Polis Koleji'ne öğrenci alımları yarışma sınavları ile yapılmaktadır. Sivil personel de, Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) sonucuna göre alınmaktadır (Selçuk, 2008 : 59).

Polis Meslek Eğitim Merkezleri; Teşkilatımızın personel ihtiyacını karşılamak amacıyla 4 yıllık üniversite mezunu adayların, 6 aylık mesleki temel eğitime tabi tutulduktan sonra polis memuru olmalarına imkân tanıyan eğitim kurumlarıdır.

11 Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüklerinden 8. dönemde 4.678 öğrenci mezun olarak Teşkilatımızda göreve başlamışlardır.

Polis Akademisi mezunları meslek derecesi 9 olan komiser yardımcılığı rütbesi ile göreve başlamaktadır. Terfi süreci sınıf üstü emniyet müdürlüğüne kadar devam etmektedir. Emniyet Teşkilatı'na bağlı bir personel, kariyeri boyunca çeşitli illere ve farklı görevlere atanabilmektedir. Atama ile ilgili işlemler Emniyet Hizmetleri Sınıfı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğine göre yapılmaktadır.

16.08.2010 tarihinde eğitim ve öğretime başlayan 4.678 polis adayının eğitimi devam etmektedir. Teşkilatda çalışan Emniyet Hizmetleri Sınıfı personelin, % 85'i yüksek okul ve üniversite, % 14'ü lise, % 1'i ise ilkököl ve ortaokul mezunudur. Özellikle polis memurlarının çalışırken yüksek öğrenimlerini tamamlaması, polis okullarının Polis Meslek Yüksekokullarına dönüştürülmesi ve üniversite mezunlarının Polis Meslek Eğitim Merkezlerine alınmasıyla, polis memurlarının eğitim seviyesi son yıllarda ciddi anlamda yükselmiştir.

Ayrıca Emniyet Teşkilatında 3.157 yüksek lisans, 222 doktora yapmış personel mevcuttur.(EGM 2010)

2.3. POLİSLİK MESLEĞİNİN SORUNLARI

2.3.1. Ağır İş Yüğü

Dünyanın en eski ve en yaygın mesleklerinden olan “polislik”, her şeyden önce bir insanlık, uygarlık ve şehir mesleğidir. Polislik mesleğinin temelinde iyilik etme, koruma, kollama, yol gösterme ve yardım olup, polisliğin amacı da aracı da insandır. Bilgi toplumunun, demokratik düzenin ve insan haklarının büyük bir duyarlılık kazandığı günümüzde, polislik mesleği daha önemli ve hassas bir meslek haline gelmiştir.

İnsanlarla yüz yüze ilişki gerektiren mesleklerin basında gelen polislik mesleğinde çalışanların sorumlulukları oldukça fazladır. Bu açıdan bakıldığında, polislik mesleği sürekli insanlarla ilişki kurmayı ve onlara hizmet vermeyi amaçladığı gibi aynı zamanda günümüz hızla değişen toplumunda suç ve suçlularla mücadele etmeyi, suç çeşitlerinin değiştiği ortamda asayiş ve huzuru sağlamayı amaçlamaktadır. Polis bu hizmeti verirken insanlarla yüz yüze yakın ilişki içinde, çoğu zaman fazla mesai yaparak, uygun olmayan koşullarda görev yapmak zorunda kalmaktadırlar. Polislik mesleği, düzensiz çalışma saatleri, nöbet ve vardiya sistemleri, görevin riskleri ve sorumlulukları, hiyerarşik yapıdan kaynaklanan ast üst çatışmaları, her tür suç olgusu ve suçlularla iç içe olma gibi koşulların, birlikte ya da ayrı ayrı yarattığı olumsuzluklarla sürekli yüz yüze gelmek durumunda olan bir meslek grubudur. Polis memurlarının büyük çoğunluğu, meslek yaşamları boyunca gün boyu süren çalışma, insanın doğal dengesine ters düşen uyku ve beslenme düzeni, yeterli zaman ayrılamayan aile ve sosyal yaşam tehdidi ile karşı karşıyadır. Çok fazla sorumluluk yüklenen meslek çalışanlarının, kendilerini daha yoğun olarak sıkıntılı hissettikleri bilinmektedir (Cerrah ve Semiz, 2000).

Genellikle gerilimli bir ortamda mutsuz ve mağdur insanlarla karşı karşıya bulunan meslek çalışanlarının, yoğun biçimde sorun yaşayan diğer bireylere hizmet sunması, onun beklenti ve sorunlarına çözüm bulması oldukça güç, hatta bazen olanaksız hale gelmektedir.

Polislerin büyük çoğunluğu meslek yaşamları boyunca gün boyu süren çalışma, insanın doğal dengesine ters düşen uyku ve beslenme düzeni, yeterli zaman ayırlamayan aile ve sosyal yaşam tehdidi ile karşı karşıyadır. Çok fazla sorumluluk yüklenen meslek çalışanlarının, kendilerini daha yoğun olarak sıkıntılı hissettikleri bilinmektedir. Günümüz çalışma hayatındaki hızlı tempo, karmaşa, insanların kendilerini bunalmış hissetmelerine neden olmaktadır. Polislerin ağır çalışma şartları tükenmişlik açısından ve devamında mesleğine yönelik olumsuz tutum benimseme bakımından büyük risk altında bulunmalarına neden olmaktadır (Sönmez,2009).

Polisler, olaylara çoğunlukla fiziksel olmakla birlikte, duygusal ve zihinsel olarak da müdahale etmektedirler. Görevleri gereği yasal olmayan grup veya olaylara fiziksel olarak müdahale etmek zorunda kalmakta ve çeşitli nedenlerle yardım isteyen insanlara da yardım etmektedirler. Bu gibi durumlar, polislerin yıpranmalarına ve tükenmişlik açısından önemli bir risk grubu olmasına neden olmakla mesleklerine yönelik olumlu tutum sergilemelerine de ket vurmaktadır (Sanlı, 2006).

Uygulamalarındaki yöntem dolayısıyla bir çok zaman eleştiriye maruz kalan polis de, tüm güvenlik güçleri gibi Türk Milletinin içinden çıkmıştır. Bu nedenledir ki, Türk Polisi Türk milletinin bir parçasıdır (Akın, 1997:115). Türkiye’de de dünyanın bir çok ülkesinde olduğu gibi polis; işçi, memur ve kırsal kesim gibi gelir seviyesi düşük tabakalardan gelmekte ve doğal olarak memurlar geldikleri bu kesimlerin değer yargılarını taşımakta ve meslek içerisinde gerçeklesen sosyalleşmede de bu değerleri pekiştirmektedir (Cerrah, 1998:103). Polisin, görev alanı içerisinde genelde suçlu, parazit ve asalak tiplerle uğraşma olmak durumunda kalmak dolayısıyla dejenere olmaya açık olduğu da bir gerçektir (Fındıklı, 2000:9). Öte yanda sivil idarenin emrinde bir otorite aracı olması dolayısıyla polis otoriteye düşkündür. Bu yüzden demokratik toplumlarda denetim altına alınmayan ve hukuka dayanmayan polis korkusu, demokratik devletin bir zaafı olarak kabul edilmektedir (İnan, 1993:39)(akt: Sönmez,2009).

Zira Polisin birey olarak; çocukluk yaşantıları, ailevi sorunları meslek içerisinde karşılaştığı sorunlar zaman içerisinde depresyon, paranoya, panik atak ve sinizm gibi ruhsal sorunlara neden olarak, psikolojisini bozmaktadır.Yine Los Angeles’ta yapılan başka bir araştırmada polis intiharlarının normal insanların intiharlarına göre 2-3 kat daha fazla olduğu, erkek polislerin daha fazla intihar ettikleri belirlenmiştir. Ailevi

problemler, vardiyalı çalışma, alkol,(%35'i alkollü Ülkemizde intihar girişimin güdüleri olarak; askerlikle ilgili sorunlar%44,aşk%14, Ruhsal ve organik hastalıklar%11, parasal sorunlar %11,ailevi sorunlar%9oranında bulunmuştur. Bu çalışmada intiharların daha çok evde gerçekleştirildiği, anne baba kaybı olanlarda fazla görülmesine(11) karşılık 1989 ile 1999 yılları arasında gerçekleşen 242 polis intiharına sebepler açısından baktığımızda kayıtlara sırası ile ruhi bunalım (89), ailevi nedenler (57), bilinmiyor (31), maddi nedenler (12) olarak sıralanmaktadır. Yapılan araştırmalara bakılırsa polisin evlilik problemlerinden dolayı intihar girişimleri hiçte küçümsenmeyecek kadar önemli orandadır.Polisin ailevi nedenlerle intihara kalkışmasına birçok etmen sebep olmaktadır. Amerikan polisinde intiharların genel sebeplerine bakıldığında bunlardan birkaçı duygusal problemler, mesleğini kaybetme korkusu, çalışma arkadaşları ve partneri ile olan problemler sayılabilir. Evlilikle ilgili sorunlar, alkolizm, ekonomik sıkıntılar, stres ve depresyon intihar nedenleri olarak görülmektedir. Türk polisinin intihar nedenleri Amerikan polisinin nedenleri ile stres, ekonomik sebepler gibi konularda benzerlik gösterse de aslında ülkemizdeki genel kültür yapısı,aile yaşantısı ve gelişmişlik düzeyi gibi konulardan dolayı farklılıklar göstermektedir (Taşdemir,2007).

Negatif halk imajı, silahla içli dışlı olma, hoşgörüsüz ortamda kalma, çoğu insanın hayatı boyunca göremeyeceği kadar kötü olayı bir sene içinde görme ihtimali polisin genel psikolojisini etkileyebilecek nedenlerin başında sayılmaktadır.Polisin karşılaştığı nu durumlar aile ile paylaşılan az vakitle birleşince evlilik uyumunu eşler ve çocuklarla olan iletişimi de etkilemektedir. Polislerin stres kaynaklarını belirlemeye yönelik yapılan çalışmaları özetleyen Çakır (2006), iş yerinin idari yapısı ve yapılanması, çalımsa süreleri, iş yükü, iş yerinin fiziksel özellikleri, maaşların yetersiz olması, meslekte ilerleme ve idari politikaların is stresi kaynakları olduğunu vurgulamaktadır. Çakır (2006) Emniyet Teşkilatında en yüksek düzeyde görülen ve çalışanlarının verimliliğini ve motivasyonunu olumsuz yönde etkileyen örgütsel stres kaynaklarını şu başlıklar altında toplanabileceğini ifade etmektedir: a) yetersiz ücret, b) iş yükü, c) çalışma saatlerinin uzun ve düzensiz olması, d) rol belirsizliği ve rol çatışması, e) örgüt politikaları, f) emeklilik ve gelecekle ilgili kaygılar ve g) kariyer ilerlemesi. Roberts (2001) ise, polislerde is stresinin örgüt içi, örgüt dışı, adli yargı, bireysel özellikler ve bu dört faktörün etkileşiminden oluşan beşinci faktör olmak üzere beş faktörde toplanabileceğini belirtmektedir (Çam ve Çakır ,2006).

2.3.2 Aktif Cinsel Yaşamın Düzensizliği

Cinselliğin, insanın bireysel varlığını devam ettirmek için yaşamsal bir işlevi olmasa da, yaşam kalitesini oluşturan öğeler arasında önemli yeri vardır.

Cinsellik evlilik hayatının en önemli koşullarından bir tanesidir. Doyumlu cinsel yaşantıya sahip eşlerin evlilik uyumlarının da yüksek olduğu yapılan araştırmalarda görülmektedir. Stres, cinsel işlev ve evlilikte mutluluk arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışma Morokoff ve Gilliland tarafından yürütülmüştür. Yüz altmış beş erkek ve kadın denek üzerinde yapılan bu çalışmada tıbbi geçmiş, yaşam deneyimleri, yaşamda karşılaşılan güçlükler, evlilikte uyum ve cinsel işlevle ilgili etmenler incelenmiştir. Belirgin bir şekilde, cinsel doyum, çiftlerin bunu algılayış biçimi ve cinsel ilişki sıklığı gibi etmenlerin, evlilikte mutluluk ile doğru orantılı olduğu ortaya çıkmıştır. Buna karşılık, olumsuz duygusal tepkilerin artışı, cinsel ilişki sıklığı ve doyumunun azalması oranında, evlilikte mutluluğun azaldığı görülmüştür (akt:Gülsün ve diğ:2009).

2.3.3. Polis Alt Kültürü

Alt-kültür oluşumu aslında her meslek için geçerli olmakla beraber polis ve asker gibi meslek gruplarında çok daha net bir şekilde gözlemlenmektedir. Eğitimini ve görevini, hatta görev dışı yaşamının büyük bir kısmını, sivil toplumdan kısmen uzak bir ortamda gerçekleştiren ‘üniformalı’ meslek gruplarında alt-kültür oluşumu daha kolaydır. Polis mesleğinin kendi içinde gerçekleşen ‘sosyalleşme’ sürecinin doğal bir sonucu olarak oluşan bu alt-kültürü yok saymak mümkün olmadığı gibi, bunu yok etmeye çalışmak da hem yanlış hem de mümkün değildir. Yapılması gereken şey, bu alt-kültürün varlığını kabul ederek bunun meslek mensupları üzerinde yapabileceği muhtemel olumsuz etkileri azaltmak ve kontrol etmektir.Emniyet müdürlüğü tarafından gerek çalışan gerekse aday polis memurlar üzerinde yapılan anketlerde kırsal kesimden gelerek polis memuru olan personel yine kendi yöresinden çalışmayan bir kızla evlenmekte yıllık izinlerini de kendi yöresinde akrabaları arasında geçirmektedir.Böylece polis uzun süre sosyalleşememekte, Ankara, İstanbul gibi büyük kentlerde yaşayanlar bile kentsel kültüre karşı uzun süre direnmekte, sinemaya, tiyatroya hatta eşi ile birlikte dışarıda bir akşam yemeğine gitme ihtiyacı duymamaktadır. Görev sırasında da gene kendi meslektaşları ile arkadaşlık kurmaktadır. Görevi sırasında muhatap olduğu kesimde toplumun alt kültürüne mensup kişilerdir (Taşdemir,2007:42).

Değişmenin toplum yapılarında kaçınılmaz olduğunu engellenemez olduğuna göre değişimin beraberinde gelen sosyal çözülmenin etkilerine karşı sosyal yapıyı meydana getiren unsurlarla, bütünleşmeyi kolaylaştırıcı önlemler alma yoluna gidilmesi gerektiğini gerekir. “Bu bağlamda, polislerin geldiği “sosyokültürel yapı” şehir merkezlerinde görev yapan Polislerin kent yaşamına uyum sağlamalarını etkilediği söylenebilir. Ayrıca elde edilen bulgulardan anlaşıldığı gibi Polislerin gelir düzeylerinin düşük, çalışma koşullarının ağır ve mesai saatlerinin düzensiz olması, toplumun kültür birikiminden faydalanarak sosyalleşmelerini engellemektedir. Sosyolog Bahar bunu “Ekonomik sıkıntı intihara diğer etkenlerin ortaya çıkması için zemin hazırlıyor. Diğer etkenlerin başında polisin sosyalleşmesi gerekiyor. Polis memurlarının büyük çoğunluğu köy ve kasaba kökenlidir. Bu durum Polislerin büyük çoğunluğunun şehir hayatına uyum sürecini zorlaştırıyor.” şeklinde ifade etmektedir (Akt:Taşdemir,2007).

2.3.4.Hiyerarşik Yapılanma

Türk Polis teşkilatının emir komuta zincirinin olduğu mesleki rütbelerin bulunduğu istisnai durumları hariç resmi üniforma giyerek görev yapan hiyerarşik bir sistemi vardır. Görevlerin yerine getirilmesinde emir komuta zinciri fonksiyonu ağırlığını hissettirmektedir.Emniyet Teşkilatı içinde, ast üst ilişkisine dayalı bir hiyerarşinin bulunması, kişilerin kendilerini istediği gibi ifade edememeleri gibi olumsuzluklara sebep olabilir.Bu en azından strese meyilli insanlar üzerinde diğerlerine oranla daha fazla olumsuz etki yapabilir.Emniyet teşkilatı içinde ast üst ilişkisine dayalı bir hiyerarşinin bulunması, kişilerin kendilerini istediği gibi ifade edememeleri gibi olumsuzluklara sebep olabilmektedir.Korkularla yaşanan bir meslek hayatında ister istemez aile ve çevreye de bu göz ve davranış ile yaklaşılmasına sebep olmakta ve ilişkilerde normallik kaybolmaktadır (Taşdemir,2007:37).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu çalışma evli çiftlerin evlilik uyum düzeylerinin yaş ,eğitim durumu, cinsiyet, meslek yılı ,çocuk varlığı ve çocuk sayısı , evlilik süresi, eşin çalışma durumu ,çalışılan birim uyku süresi, nöbet tutuma ,sigara kullanma,alkol kullanma gibi bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi amaçlayan ilişkiyel tarama modelidir. Bu modelde bağımlı değişken ve bağımsız değişken var olduğu şekliyle ortaya konmakta ve aralarındaki ilişkinin yönü, şiddeti ve ilişkinin anlamlı olup olmadığı hakkında istatistiksel olarak karar verilmektedir. Ayrıca bağımlı değişkeni etkileyebilecek bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde oluşturduğu farklılık da araştırılmaktadır.

3.1. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu çalışmanın ; Ankara il merkezinde çeşitli Emniyet kurumlarda çalışan toplam 142 polisten oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini tamamen gönüllü katılım esasına göre seçilen 142 evli polis oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin çift uyum puan ortalamaları hesaplanmıştır.

3. 2 .VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Söz konusu çalışmada tüm katılımcılara araştırmacı tarafından yapılandırılmış çeşitli demografik bilgilerin yer aldığı Kişisel Bilgi Formu ve evlilik uyumlarını ölçmeye yönelik olarak da Çift Uyum Ölçeği (Dyadic Adjustment Scale) uygulanmıştır.

3. 2. 1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırma konusu ile ilgili olabilecek demografik özellikleri (yaş ,eğitim durumu, cinsiyet, meslek yılı ,çocuk varlığı ve çocuk sayısı , evlilik süresi, eşin çalışma durumu ,çalışılan birim uyku süresi, nöbet tutuma ,sigara kullanma,alkol kullanma gibi) belirlemek üzere araştırmacı tarafından bir bilgi formu hazırlanmıştır (Bkz. Ek-1)

3 2. 2 Çift Uyum Ölçeği-ÇUÖ (DAS-Dyadic Adjustment Scale)

ÇUÖ, Spanier (1976) tarafından eşlerce algılanan ilişkinin niteliklerini ölçmek için geliştirilen 32 maddelik likert tipi, kendi kendini değerlendirme ölçeğidir (Ek-2). Ölçek, hem bireysel değerlendirmeleri hem de ilişkiyi ifade eden maddeleri bir araya getiren çok boyutlu bir ölçektir. Hem evli, hem de evli olmadan birlikte yaşayan çiftler için geliştirilmiştir. Faktör analizi, ölçeği dört alt boyutunu göstermektedir; (a) çift doyumunu (dyadic satisfaction) alt ölçeği; negatif ve pozitif düşünce modelleri ile pozitif ve aversif iletişimi sorgulayan 10 madde içerir; (b) çiftlerin bağlılığı (dyadic cohesion) alt ölçeği; birlikte geçirilen zamanı ve konuşmaları anlatan 5 maddeden oluşur; c) çift fikir birliği (dyadic consensus) fikir birliği alt ölçeği; evlilik ilişkisindeki temel konular hakkındaki anlaşma düzeyini gösteren 13 maddeden oluşur; d) duyguların ifadesi (affectional expression) alt ölçeği; sevgi gösterme şekillerinde anlaşma derecesini gösterir ve sevgi gösteren davranışları yapmayı içeren 4 maddeyi içerir. Toplam ölçek puanları çiftin uyumunu yansıtmaktadır. Toplam puan, 0-151 arasındadır. Ölçeğin cevaplandırma biçimi 7, 6, 5 ve 2 basamaklı olarak değişmektedir ve maddelerin 1-6 arasında değişen puanlarının toplamı ile elde edilir. Spanier alt ölçek skorlarının olası kullanımını belirtmemiş olsa da ÇUÖ genellikle çift ilişkisinin kapsamlı kalitesini değerlendirmek için toplam skorla birlikte kullanılmaktadır. Toplam uyum puanının yüksek oluşu bireyin ilişkisinin ya da evlilik uyumunun daha iyi olduğunu gösterir.

Çift Uyum Ölçeğinin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması 1997 yılında Fıfıloğlu ve Demir tarafından yapılmıştır. Araştırma örneklemini 264 evli bireyden (132 kadın, 132 erkek) oluşmuştur, değişik kentlerden katılımcılar yer almıştır. ÇUÖ ortalamaları evli örneklem için 114.8 (s.s.:17.8) boşanmış örneklem için 70.7'dir (s.s.:23.8). α katsayısı ÇUÖ'ün tamamında 0.96, aynı örnekleme alt ölçeklerde 0.73'ten 0.94'e kadar değişen değerler almıştır. Ölçüt geçerliliğiyle ilgili olarak, ÇUÖ ve Locke-Wallace Evlilik Uyumluluğu Testi arasındaki korelasyon evli çiftler arasında 0.86 bulunmuştur. İç

tutarlılık güvenilirliği ÇUÖ için Cronbach α 'sı kullanılarak hesaplanmış ve 0.92 bulunmuştur. Ayrıca yarıya bölme güvenilirlik katsayısı 0.82 olmuştur .

Evlilik uyumunu etkileyen olumlu olumsuz faktörlerle ilgili çok çeşitli araştırmalar yapılmıştır .Örneğin(O Leary,1987) psikolojik sorunları nedeniyle ilgili kuruluşlara müracaat eden kişilerin %40 'ının evlilik sorunlarının yaşadıkları sorunların önemli bir parçası olduğu ,ayrılmanın en önemli stres nedenlerinden biri olduğu ,evlilik uyumu bozuk olanlarda olmayanlara oranla daha fazla fiziksel rahatsızlıkların ortaya çıktığı yapılan çalışmalarla ortaya koymuştur.Evlilikte uyum içerisinde üzerinde durulan diğer bir alan ise ,duyguların ifadesidir.Birçok araştırmacı(Gottman ve Krokof 1989;Stafford ve Canary,1991;Gottman ,Coan Carrere,Swanson 1998;Reissman ,Aron ve Bergen 1993;Flora ve Segrin,2000)Örneğin ,öfke ve anlaşmazlık biçiminde olan duygusal ifadelerin orta düzeyde soruna yol açtığı ve uzun vadede evlilik için yararlı olduğu ,oyşa geri çekilme ve inatçılık gibi savunmacı tarzların evliliğe daha çok zarar verdikleri belirtilmiştir.(Gottman ve Krokof ,1989).Aynı çalışmada ,evlilikte kadınlar açısından öfke ve kızgınlığın ifade edilmesinin evlilik doyumu açısından olumlu olduğu da belirtilmektedir.Stafford ve Canary ,1991 ;Gottman ve ark 1998; Flora ve Segrin ,2000 ise ,olumsuz değil olumlu duygusal ifadeler üzerinde odaklanmış evlilik uyumu ile olumlu duygusal ifadeler arasında anlamlı ilişkiler elde etmişlerdir(Akt :Kudiaki,Ç.22).

Evlilik uyumunun öneminden dolayı, değerlendirilmesi için de çeşitli yollar geliştirilmiştir: yapılandırılmış klinik görüşmeler, davranışsal rol yapma (behavioral role playing) yöntemleri, evlilik yaşamının gözlemlenmesi (live observation) ve öz bildirim (self report) ölçekleri (Carey & ark., 1993; Lim & Ivey, 2000). Evlilik uyumu konusunda yapılan çalışmalarda yaygın olarak, öz bildirim ölçekleri kullanılmaktadır. Evlilik uyumunu değerlendirmede Batı kültüründe en fazla kullanılan ölçme araçları şöyle sıralanabilir: Locke ve Wallace'ın (1959) Evlilikte Uyum Ölçeği (Marital Adjustment Test), Spanier'in (1976) Çiftler Uyum Ölçeği (Dyadic Adjustment Scale), Evlilik Niteliği İndeksi (Quality Marriage Index), Kansas Evlilik Doyumu Ölçeği (Kansas Marital Satisfaction Scale), Evlilik Doyumu İndeksi (Index of Marital Satisfaction) (Koerner & Fitzpatrick, 2002, Tutarel-Kışlak,1999).Locke ve Wallace tarafından geliştirilen Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ), evlilik uyumunun değerlendirilmesinde geliştirilen ilk ölçeklerden biridir. Evliliğin niteliğini ölçmek amacıyla geliştirilmiş, temel ve ayırt edici sorulardan oluşmuş bir ölçek olup, son 30

yıldır pek çok araştırmada, geçerli ve güvenilir bir değerlendirme aracı olarak kabul edilerek kullanılmıştır (Tutarel-Kışlak, 1999). EUÖ'nin ilk sorusu, genel evlilik mutluluğunu değerlendirmektedir. Diğer 14 soru ise etkileşimin önemli alanlarında eşler arasındaki anlaşma düzeylerini belirlemektedir. EUÖ'nin Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirlik çalışması, Tutarel-Kışlak (1999) tarafından yapılmıştır. Spainer (1976), eşler arasındaki etkileşimi, anlaşmazlığı, boşanma eğilimini ve çabuk sinirlenme, kıskançlık, savurganlık gibi eşlerin kişisel özelliklerini ya da davranışlarını yansıtan evlilik problemlerini incelemeye yönelik bir ölçek geliştirerek evlilik uyumunu değerlendirmeyi amaçlamıştır. 32 maddeden oluşan bu ölçek 4boyutta bilgi vermektedir: (a) çiftin mutluluğu (b) çiftin bağlılığı (c) çiftin ortak kararlılığı (d) duygusal ifade. ÇUÖ'nin Türkiye'ye standardizasyonu Fışiloğlu ve Demir (2000) tarafından yapılmıştır. Hurvitz (1960), evlilik uyumunu değerlendirmek için Evlilikteki Roller Envanteri'nin (Marital Roles Inventory) kullanılabileceğini vurgulamaktadır. Envanter, "Rol Kuram"ı çatısı altında evlilik uyumunu değerlendirmektedir. Bu kuram, bir kurum olarak ailenin, rollerin bir organizasyonu olduğu görüşüne dayanmaktadır. Her birey kendi rol kurulumlarına uygun davranmaya çalışmakta, eşinden de bunu beklemektedir. Bu rol beklentileri ve performansı, ailenin sosyal yapısını oluşturmaktadır. Evlilik uyumunun bir yüzü, rol performansı ve rol beklentileri arasındaki uyumluluktan kaynaklanabilir. Bu ölçek, kadınların ve erkeklerin rol kurulumlarına ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Schuum (1990), evlilik uyumunun değerlendirilmesinde üç ana yaklaşımın bulunduğunu belirtmektedir: toplam puanın kullanıldığı bileşik (composite) yaklaşım (Evlilikte Uyum Ölçeği), evliliğin niteliğine ait genel algının değerlendirildiği yordayıcı değişkenlerin kullanılması, evliliğin niteliğini iyi tanımlayan alt kavramların kullanılması (Çift Uyum Ölçeği) (akt. Fışiloğlu & Demir, 2000). Bununla birlikte, Watanabe ve arkadaşları (1995), evlilik uyumunun heterojen bir kavram olması nedeniyle içsel tutarlılığının araştırılmasının önemini vurgulamaktadır (Akt:Düzgün,2009).

3.3. VERİ TOPLAMA İŞLEMİ

Ölçeklerin uygulanmasında ölçek formları, polislere kapalı zarflar içerisinde araştırmacı tarafından dağıtılmış, ölçek formlarının 2 gün sonra yine kapalı zarflar içerisinde araştırmacıya teslim edileceği söylenmiştir. Bazı durumlarda ölçekler aynı günde

cevaplanmıştır. Araştırma için genel açıklayıcı ifade, ölçeklere geçmeden yazılan yazıda aktarılmıştır. Yönergede verecekleri yanıtların yalnızca araştırma amaçlı kullanılacağı ve yalnızca araştırmacı tarafından bilineceği belirtilmiştir. Ölçeğin ve formun doldurulması 10–15 dakika arasında sürmüştür. Ölçekler kapalı zarflar halinde Emniyet mensubu çalışanlarına verilse de ;ölçek içerisinde soruların bazılarının cinsel içerikli bulunduğunu ve bundan dolayı Ç.U.Ö ‘ni cevaplamak istemeyen olmuştur.Araştırmacı ölçekleri dağıtılmaya başlanmadan önce daha fazla veriye ulaşılabilceği tahmin ediliyordu .Ancak Emniyet mensubu olmalarından dolayı polisler araştırmaya katılım yönünden oldukça çekimser davranmışlardır.

3.4. VELİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizinde sayısal ifadelere dönüştürülen dilsel ifadeler Microsoft Excel programına aktarılarak oluşturulan veri formu SPSS 17.0 for Windows paket programına aktarılarak, ileri analizler bu programda gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM :IV BULGULAR

4.1.PROBLEM DURUMUNA İLİŞKİN BULGULAR

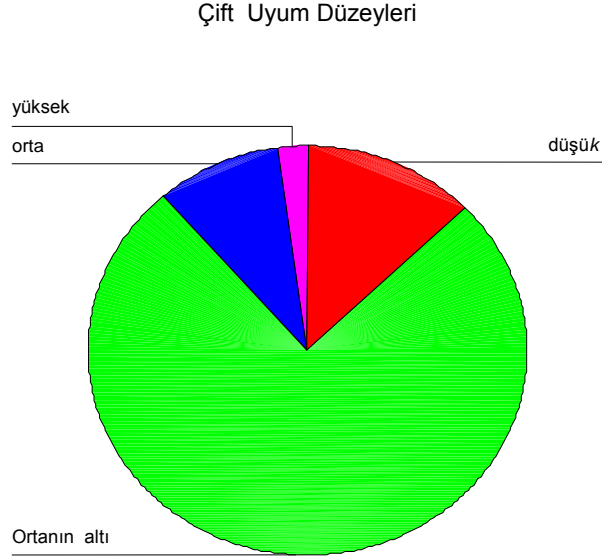
4 .1 .1. Araştırmaya katılan bireylerin çift uyum düzeyleri nasıldır? Sorusuna ilişkin bulgular

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Bireylerin Çift Uyum Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

		Çift Uyum Düzeyleri	
		N	%
Valid	düşük	18	12,7
	ortanın altı	108	76,1
	orta	13	9,2
	yüksek	3	2,1
	Toplam	142	100,0

Tablo 3 'de görüldüğü üzere; araştırmaya katılan bireylerin çift uyum puan ortalamaları hesaplanmıştır. Ortalama puanlarda standart sapma miktarı kadar artı ve eksi puan aralığı orta, standart sapmanın ortalamadan çıkarılarak elde edilen puan altı ortanın altı ve düşük çift uyu düzeyi ve standart sapma kadar eklenerek elde edilen puan üstündeki puanları alan bireyle yüksek çift uyum düzeyine sahip olarak kabul edilmiştir. Buna göre katılımcıların %12,7 si, düşük, %76,1'i ortanın altı, %9,2'si orta ve %2,1'i yüksek çift uyum düzeyine sahiptir.

Şekil. 1 Araştırmaya Katılan Bireylerin Çift Uyum Düzeyleri

Şekil 1. İncelendiğinde katılımcıların ağırlıklı olarak sırasıyla ortanın altı, düşük ve orta çift uyum düzeyine sahip oldukları görülebilir.

4.2. ALT PROBLEMLERE İLİŞKİN BULGULAR

4.2.1. Çift uyum düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Sorusuna ilişkin bulgular

Tablo 4. Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin t Değerleri verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin t Değerleri

	cinsiyet	N	Mean	Std. Sapma
ÇİFT UYUM	KADIN	31	89,97	8,50
PUANLARI	ERKEK	111	90,19	8,22

Ortalamaların Eşitliği için t Testi

	t	Sd	P
Çift Uyum	-,132	140	,895
Puanları	-,129	46,816	,898

Tablo 4’de görüldüğü üzere , Çiftlerin uyum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.Yapılan incelemede kadınların evlilik puan ortalamaları $X= 89, 97$, standart sapmaları $S= 8,50$, erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları $X= 90,19$ ve standart sapmaları $S= 8,22$ olarak bulunmuştur.

Bu ortalama puanlar arasında istatistiksel bir fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda araştırmaya katılan kadın ve erkeklerin çift uyum puan ortalamaları arasındaki fark ($t_{(140)} =-,132, P>0,05$) düzeyinde anlamlı değildir. Yani araştırmaya katılan bireylerin evlilik uyumlarında cinsiyet belirleyici faktör değildir.

4.2.2. Katılımcıların yaşları çift uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulgular

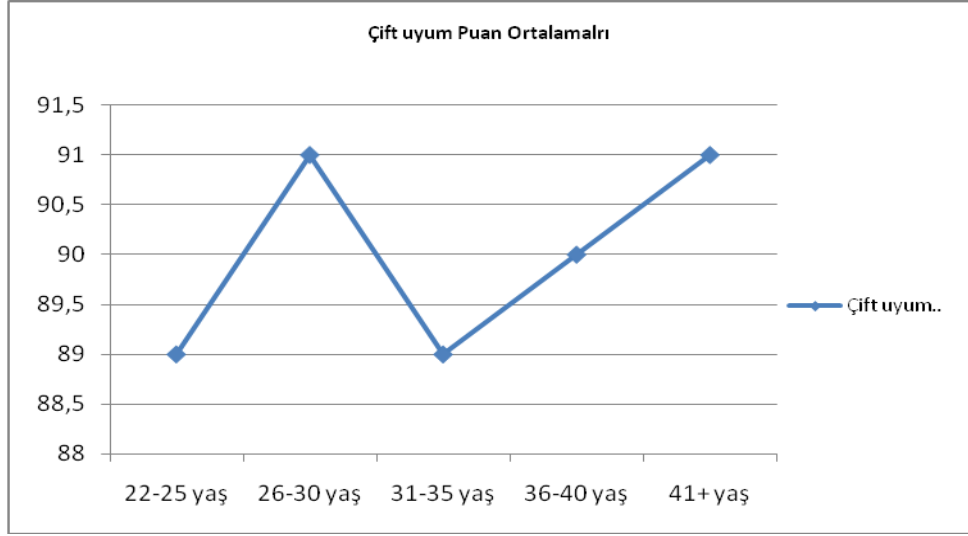
Tablo 5. Yaş Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri

	N	Ort.	Std. Sap.	SD	KO / KT		F	P
					KO	KT		
22-25 yaş	11	89,455	6,933					
26-30 yaş	45	90,511	8,620		GA= 23,79	GA= 95,16		
31-35 yaş	21	88,524	4,643	4- 137	Gi= 69,35	Gi= 9500,0	,343	,85
36-40 yaş	39	90,077	9,278			Top= 9595,1		
41+ yaş	26	91,192	9,051					
Toplam	142	90,141	8,249					

Tablo 5’de ;Araştırmaya katılan bireylerin yaş değişkenine göre **evlilik uyumları** incelenmiştir. Yapılan incelemede; 22-25 yaş arası bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 89,455$, Standart sapması $S=6,933$, 26-30 yaş arası bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 90,511$, Standart sapması $S=8,62$, 31-35 yaş arası bireylerin **çift uyum** puan ortalamaları $X= 88,524$, Standart sapması $S=4,643$, 36-40 yaş arası bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 90,077$, Standart sapması $S=9,278$, 41 ve üzeri yaşa sahip bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 91,192$ ve Standart sapması $S=9,05$, olarak bulunmuştur.

Yaşlara göre çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda farklı yaşlara sahip olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları arasındaki fark ($F_{(4-137)} = ,343$, $P>0,05$) düzeyinde anlamlı değildir. Yalnız ortalamalara dayalı olarak çizilen

Şekil 2. Katılımcıların yaş değişkenine göre çift uyum düzeyleri

Şekil 2’de de görüldüğü gibi ;en düşük çift uyumu 22-25 yaş grubunda, en yüksek uyum ise 41 yaş ve üzeri olan bireylerde gözlenmiştir.

4.2.3. Katılımcıların eğitim düzeyleri çift uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulgular.

Tablo 6. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri.

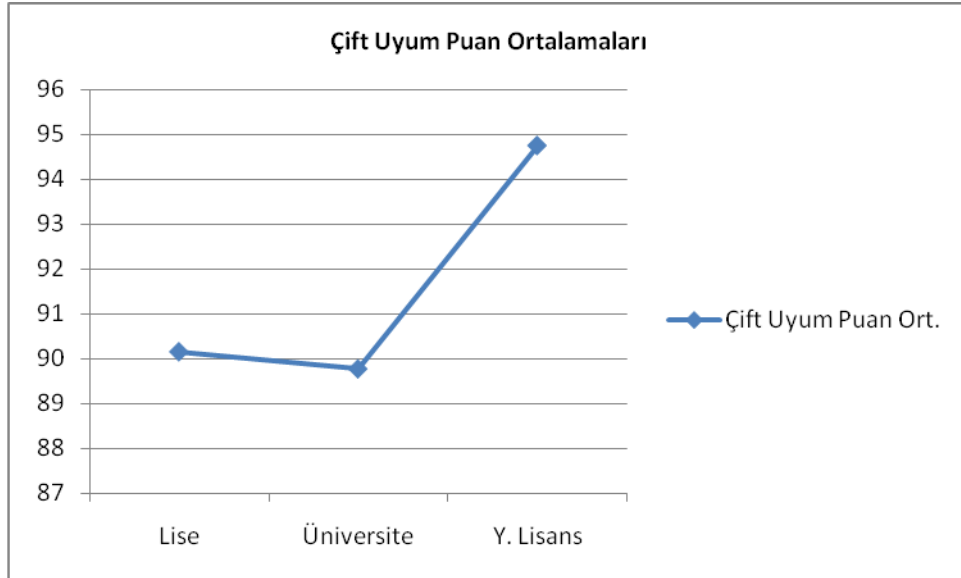
	N	Ortalama	Std. Sapma	SD	KO / KT		F	P
					KO	KT		
Lise	25	90,160	11,006					
Üniversite	108	89,778	7,355	2 - 139	GA= 90,467	GA= 180,934		
Y.Lisans	9	94,444	9,475		Gi= 67,728	Gi= 9414,249	1,336	,266
Toplam		90,141	8,249			Top= 9595,183		

Tablo 6’da ; Eğitim düzeyi değişkenine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin f değerleri incelenmiştir.Yapılan inceleme sonucunda, eğitim düzeyi Lise olan katılımcıların çift uyum puan ortalamaları $X= 90,160$, standart sapmaları $S= 11,006$, eğitim düzeyi Üniversite olan katılımcıların çift uyum puan ortalamaları $X= 97,778$, standart sapmaları $S= 7,355$, eğitim düzeyi Yüksek Lisans olan

katılımcıların çift uyum puan ortalamaları $X= 94,444$ ve standart sapmaları $S= 9,475$ olarak bulunmuştur.

Eğitim düzeyine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır. Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için de LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, eğitim düzeyine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ($F_{(2-139)} = 1,336$, $P > 0,05$) düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Şekil 3. Katılımcıların Eğitimleri İle Çift Uyum Düzeyleri

Şekil 3’de en yüksek evlilik doyumuna sahip olanların Yüksek Lisans eğitimi yapan bireyler olduğu görülmektedir.

4.2.4. Katılımcıların çift uyum düzeyleri çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulgular.

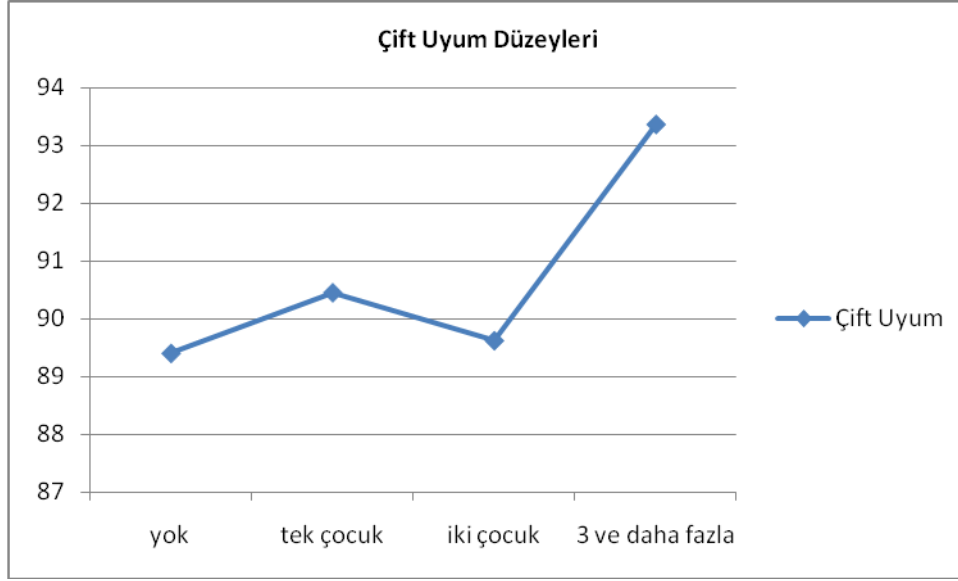
Tablo 7. Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri.

ÇİFT_UYP	N	Ortalama	Std. Sapma	SD	KO / KT		P	F
					KO	KT		
yok	39	89,410	6,624					
1 çocuk	35	90,457	9,853		GA= 61,085	GA= 183,255		
2 çocuk	54	89,630	7,385	3 - 138	Gi= 68,202	Gi= 9411,928	,896	,445
3 çocuk	14	93,357	10,931			Top= 9595,183		
Toplam	142	90,141	8,249					

Tablo 7’de görüldüğü üzere ;Çocuk sayısı değişkenine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin f değerleri incelenmiştir. Yapılan incelemede, çocuğu olmayan ailelerin çift uyum puan ortalamaları $X= 89,410$, standart sapmaları $S= 6,624$, tek çocuğu olan ailelerin çift uyum puan ortalamaları $X= 90,457$, standart sapmaları $S= 9,853$, iki çocuğu ailelerin çift uyum puan ortalamaları $X= 89,630$, standart sapmaları $S=7,385$, üç ve daha fazla çocuğu ailelerin çift uyum puan ortalamaları $X= 93,357$, ve standart sapmaları $S=10931$ olarak bulunmuştur.

Çocuk sayılarına göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır. Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için de LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, çocuk sayılarına göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ($F_{(3-138)} =,896$, $P>0,05$) düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Şekil 4 .Katılımcıların Çocuk Sayıları İle Çift Uyum Düzeyleri

Şekil 4’de en yüksek evlilik doyumuna sahip üç ve daha fazla çocuğa sahip ailelerin olduğu görülmektedir.

4.2.5. Katılımcıların çift uyum düzeyleri evlilik süresine göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulgular.

Tablo 8. Evlilik Süresi Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri.

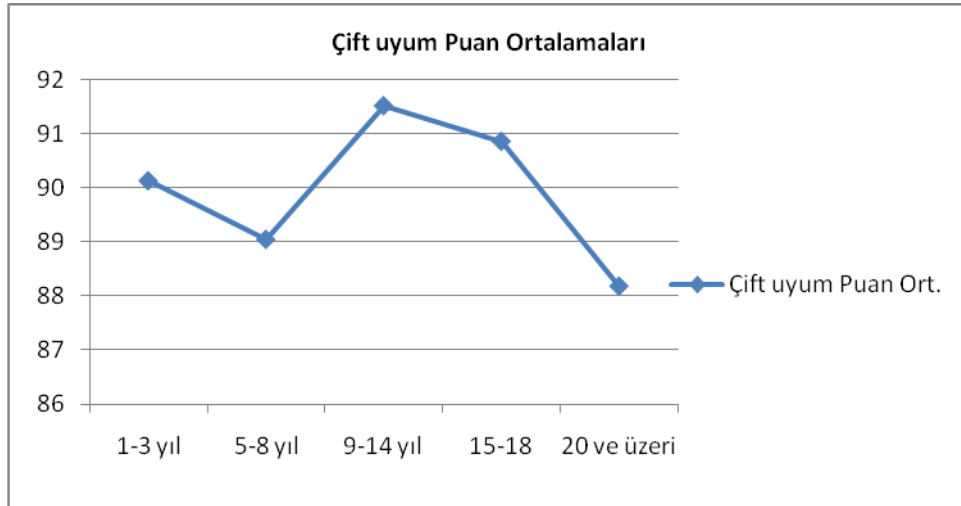
Evlilik Süresi	N	Ortalama	Std. Sapma	SD	KO / KT		F	P
					KO	KT		
1-3 yıl	47	90,128	7,180					
5-8 yıl	24	89,042	6,132					
9-14 yıl	33	91,515	9,244	4-	137	GA= 41,927	GA= 167,706	,609
15-18	21	90,857	10,442			Gi= 68,817	Gi= 9427,477	,657
20 ve üzeri	17	88,176	8,932				Top= 9595,183	
Toplam	142	90,141	8,249					

Tablo 8’de görüldüğü üzere; evlilik süresi değişkenine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin f değerleri incelenmiştir. Yapılan incelemede evlilik süresi 1-3 yıl olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X=90,128$, standart sapmaları $S= 7,180$, evlilik süresi 5-8 yıl olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları

X=89,042, standart sapmaları S= 6,132, evlilik süresi 9-14 yıl olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları X=91,515, standart sapmaları S= 9,244, evlilik süresi 15-18 yıl olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları X=90,857, standart sapmaları S= 10,442, evlilik süresi 20 yıl ve üzeri olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları X=88,176 ve standart sapmaları S=80,923 olarak bulunmuştur.

Evlilik sürelerine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır. Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için de LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, evlilik sürelerine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ($F_{(4-137)} = ,609$, $P > 0,05$) düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Şekil 5. Evlilik Süresi ve Çift Uyum Düzeyi

Şekil 5’de en yüksek evlilik doyumuna sahip 9-14 yıl evlilik süresine sahip ailelerin olduğu görülmektedir.

4.2.6. Eşin Mesleği çift uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulgular.

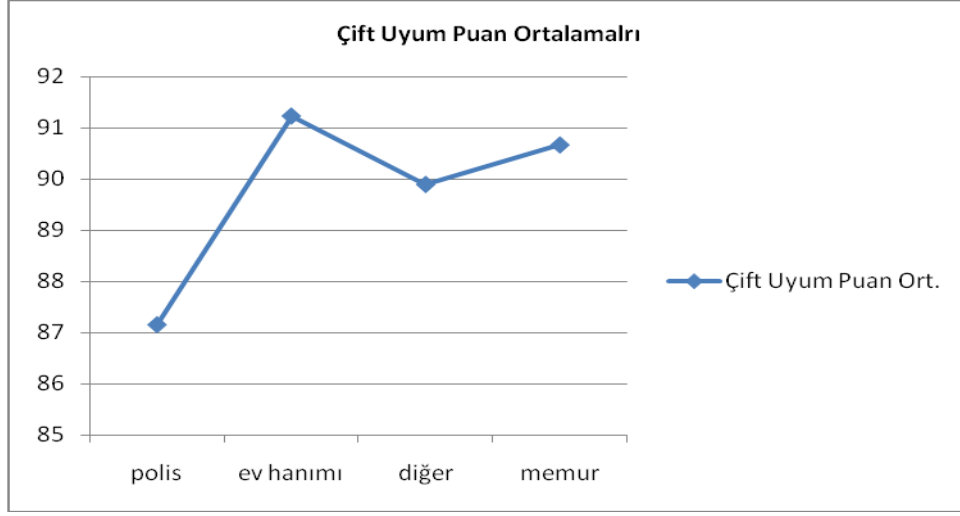
Tablo 9. Eşin Mesleği Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri.

	N	Mean	Std. Sapma	SD	KO / KT		F	P
					KO	KT		
1. polis	26	87,154	9,242					1>2
2. ev hanımı	42	91,238	8,723		GA= 100,390	GA= 301.170		
3. diğer	10	89,900	8,359	3 - 138	Gi= 67, 348	Gi= 9294,013	1,49	,22
4. memur	64	90,672	7,357			Top= 9595,185		
Toplam	142	90,141	8,249					

Tablo 9’de görüldüğü üzere;,Eşin mesleği değişkenine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin f değerleri incelenmiştir. Yapılan incelemede, eşi polis olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X=87,154$, standart sapmaları $S=9,242$, eşi ev hanımı olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X=91,238$, standart sapmaları $S=8,723$, eşi diğer meslek olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X=89,900$, standart sapmaları $S=8,359$, eşi memur olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X=90,672$ ve standart sapmaları $S=7,357$ olarak bulunmuştur.

Eşin mesleğine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır. Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için de LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, eşin mesleğine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ($F_{(3-138)}=1,49$, $P<0,05$) düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Fark eşi polis olanlar ile eşi ev hanımı olanlar arasından kaynaklanmaktadır. Eşi ev hanımı olan bireyler eşi polis olan bireylere göre çift uyum düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Şekil 6. Eşin Mesleği İle Çift Uyum Düzeyleri

Şekil 6’da bu durum net bir şekilde görülmektedir. Eşle birlikte aynı işi yapan insanların farklı iş yapan bireylere göre çift uyumları daha düşük bulunmuştur.

4.2.7. Nöbet tutma çiftin uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulgular.

Tablo 10. Nöbet Tutma Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin t Değerleri.

nöbet tutma	N	Ortalama	Std. Sapma
evet	78	90,13	8,33
hayır	64	90,16	8,22

Çift Uyum Düzeyleri			
	t	SD	P
Ortalamaların eşitliği için t-testi	-,020	140	,984
	-,020	135,326	,984

Tablo 10’da görüldüğü üzere; Nöbet tutma değişkenine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin t değerleri incelenmiştir. Yapılan

incelemede, nöbet tutan katılımcıların çift uyum puan ortalamaları $X= 90,13$, standart sapmaları $S= 8,33$, nöbet tutmayan katılımcıların çift uyum puan ortalamaları $X= 90,16$ ve standart sapmaları $S= 8,22$ olarak bulunmuştur.

Bu ortalama puanlar arasında istatistiksel bir fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda araştırmaya katılan nöbet tutan ve tutmayan bireylerin çift uyum puan ortalamaları arasındaki fark ($t_{(140)} = -0,020$, $P>0,05$) düzeyinde anlamlı değildir. Nöbet tutmak ya da tutmamak çift uyum puan ortalamaları için bir faktör değildir. Ortalamalar incelendiğinde nöbet tutmayan bireylerin çift uyum puan ortalamaları nöbet tutan bireylerin çift uyum puan ortalamalarından daha yüksek olarak bulunmuştur.

4.2.8. Günlük Çalışma Süresi çiftin uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulgular.

Tablo 11. Günlük Çalışma Süresi Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin t Değerleri.

Çalışma süresi	N	Ortalama	Std. Sapma
8 saat yada daha az	47	91,447	9,697
9 saat ya da daha az	95	89,495	7,402

	Çift Uyum Düzeyleri		
	t	SD	P
Ortalamaların eşitliği için t-testi	1,331	140	,186
	1,216	73,357	,228

Tablo 11’de görüldüğü üzere ; Günlük çalışma süresi değişkenine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin t değerleri verilmiştir. Yapılan incelemede, günlük çalışma süresi sekiz saatten daha az olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 91,477$, standart sapmaları $S=9,697$, günlük çalışma süresi dokuz

saatten daha az olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 89,495$ ve standart sapmaları $S=7,402$ olarak bulunmuştur.

Bu ortalama puanlar arasında istatistiksel bir fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda araştırmaya katılan günlük sekiz saatten daha az çalışan ve günlük dokuz saatten daha az çalışan bireylerin çift uyum puan ortalamaları arasındaki fark ($t_{(140)} = 1,331$, $P > 0,05$) düzeyinde anlamlı değildir. Günlük çalışma süresi çift uyum puan ortalamaları için bir faktör değildir. Ortalamalar incelendiğinde günlük sekiz saatten daha az çalışan bireylerin çift uyum puan ortalamaları günlük dokuz saatten daha fazla çalışan bireylerin çift uyum puan ortalamalarından daha yüksek olarak bulunmuştur.

4.2.9. Uyku uyuma süresi çiftin uyum düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulgular.

Tablo 12. Uyku Uyuma Süresi Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin t Değerleri.

uyku süresi	N	Ortalama	Std. Sapma
6 saat ya da daha az	79	90,418	8,488
7 saat ya da daha çok	63	89,794	7,994

Çift Uyum Düzeyleri			
	t	SD	P
Ortalamaların eşitliği için t-testi	,447	140	,656
	,450	136,130	,654

Tablo 12'de görüldüğü üzere ;Uyku uyuma süresi değişkenine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin t değerleri incelenmiştir. Yapılan incelemede, günde altı saatten daha az uyuyan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 90,418$, standart sapmaları $S= 8,488$, günde yedi saatten daha çok uyuyan bireylerin

çift uyum puan ortalamaları $X= 89,794$ ve standart sapmaları $S= 7,994$ olarak bulunmuştur.

Bu ortalama puanlar arasında istatistiksel bir fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda araştırmaya katılan günlük 6 saatten daha az uyuyan ve günlük yedi saatten daha çok uyuyan bireylerin çift uyum puan ortalamaları arasındaki fark ($t_{(140)} = 1,656, P > 0,05$) düzeyinde anlamlı değildir. Günlük uyuma süresi çift uyum puan ortalamaları için bir faktör değildir. Ortalamalar incelendiğinde günlük altı saatten daha az uyuyan bireylerin çift uyum puan ortalamaları günlük yedi saat ve daha fazla uyuyan bireylerin çift uyum puan ortalamalarından daha yüksek olarak bulunmuştur.

4.2.10. Çiftin uyum düzeyleri çalışılan birime göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulgular.

Tablo 13. Çalışılan Birim Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri.

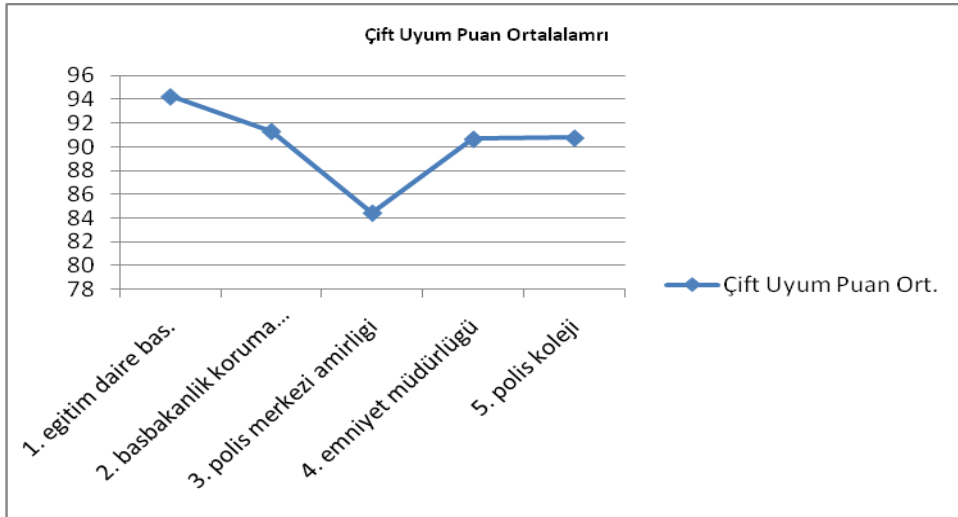
ÇİFT_UYP	N	Ortalama	Std. Sapma	SD	KO / KT		F	P
					KO	KT		
1. eğitim daire başkanlığı.	12	94,250	11,120					1>3
2. başbakanlık koruma daire bask..	75	91,320	7,136		GA= 100,390	GA= 301.170		2>3
3. polis merkezi amirliği	27	84,444	7,175	4 - 137	Gi= 67, 348	Gi= 9294,013	4,86	,001
4. emniyet müdürlüğü	15	90,667	7,017			Top= 9595,183		4>3
5. polis koleji	13	90,769	10,191					5>3
Toplam	142	90,141	8,249					

Tablo 13' de görüldüğü üzere ;Çalışılan birim değişkenine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin f değerleri incelenmiştir. Yapılan incelemede, çalıştığı birim Eğitim Daire Başkanlığı olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 94,250$, standart sapmaları $S=11,120$, çalıştığı birim Başbakanlık Koruma Daire Başkanlığı olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 91,320$, standart sapmaları $S=7,136$, çalıştığı birim Polis Merkez Amirliği olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 84,444$, standart sapmaları $S=7,175$, çalıştığı birim Emniyet Müdürlüğü olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 90,667$, standart sapmaları

S=7,017, çalıştığı birim Polis Koleji olan bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X=90,769$ ve standart sapmaları $S=10,191$ olarak bulunmuştur.

Çalışılan birime göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır. Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için de LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, çalışılan birime göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ($F_{(4-137)}=4,86, P<0,05$) düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Fark Polis Merkez Amirliğinde çalışan bireylerden kaynaklanmaktadır.

Şekil 7. Çalışılan Birim ve Çift Uyum Düzeyleri

Şekil 7 ; incelendiğinde bu durum net bir şekilde görülmektedir. Polis Merkez Amirliğinde çalışan bireylerin çift uyum düzeyleri diğer birimlerde çalışan bireylerden daha düşük olarak bulunmuştur.

4.2.11. Çiftin uyum düzeyleri sigara içme davranışına göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulgular.

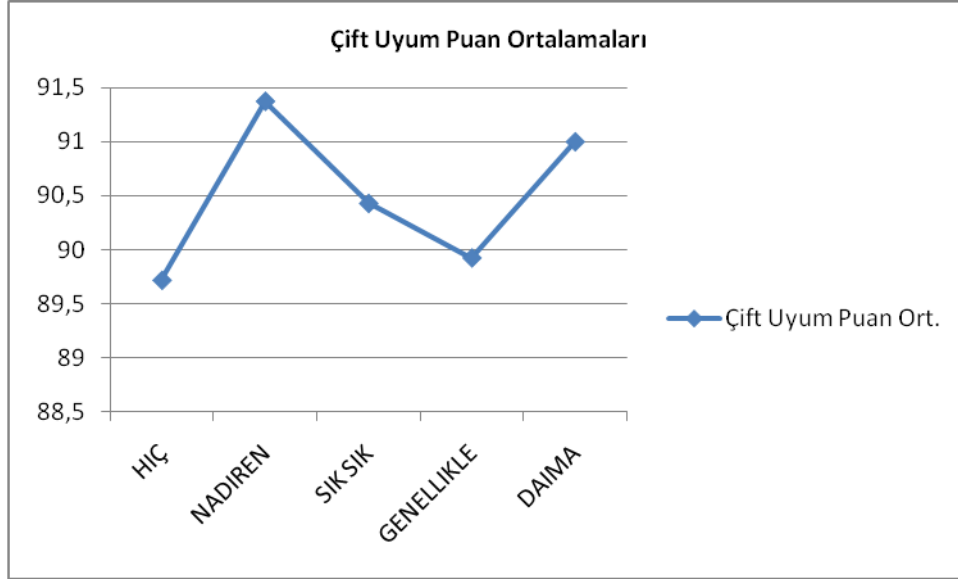
Tablo 14. Sigara İçme Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin F Değerleri.

ÇİFT_UYP	N	Ortalama	Std. Sapmı	SD	KO / KT		F	P
					KO	KT		
HIÇ	88	89,716	7,673					
NADİREN	24	91,375	6,114		GA= 15,256	GA= 61,023		
SIK SIK	7	90,429	13,501	4 - 137	Gi= 69,592	Gi= 9534,160	,219	,927
GENELLİKLE	13	89,923	11,228			Top= 9595,183		
DAİMA	10	91,000	10,252					
Total	142		8,249					

Tablo 14’de görüldüğü üzere ;Sigara içme değişkenine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin F değerleri incelenmiştir. Yapılan incelemede, hiç sigara içmeyen bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 89,716$, standart sapmaları $S=7,673$, nadiren sigara içen bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 91,375$, standart sapmaları $S=6,114$, sık sık sigara içen bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 90,429$, standart sapmaları $S=13,501$, genellikle sigara içen bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 89,923$, standart sapmaları $S=11,228$, daima sigara içen bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 91$ ve standart sapmaları $S=10,252$ olarak bulunmuştur.

Sigara içme durumuna göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır. Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için de LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, sigara içme durumuna göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ($F_{(4-137)} =,219$, $P<00,05$) düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Şekil .8 Sigara İçme ve Çift Uyum Düzeyleri

Şekil 8 ; incelendiğinde ; En düşük çift uyum düzeyi hiç sigara içmeyenlerde bulunurken en yüksek çift uyum düzeyi nadiren sigara içenlerde olduğu görülmüştür.

4. 2.12. Çiftin uyum düzeyleri alkol kullanma davranışına göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulgular.

Tablo 15. Alkol Kullanma Değişkenine Göre Katılımcıların Çift Uyum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka ilişkin t Değerleri.

Alkol kul. durum	N	Ortalama	Std. Sapn
hiç	114	90,0789	8,04429
nadiren	28	90,3929	9,19073

Çift Uyum Düzeyleri

	t	SD	P
Ortalamaların eşitliği için t-testi	-,180	140	,858
	-,166	37,797	,869

Tablo 15’de görüldüğü üzere ;İçki içme değişkenine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin t değerleri incelenmiştir. Yapılan incelemede, hiç içki içmeyen bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 90,078$, standart sapmaları $S= 8,044$, nadiren içki içen bireylerin çift uyum puan ortalamaları $X= 90,392$ ve standart sapmaları $S= 89,190$ olarak bulunmuştur.

Bu ortalama puanlar arasında istatistiksel bir fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda araştırmaya katılan hiç içki kullanmayan ve nadiren içki kullanan bireylerin çift uyum puan ortalamaları arasındaki fark ($t_{(140)} = -1,180$, $P > 0,05$) düzeyinde anlamlı değildir. Hiç içki içmeme ile nadiren içki içme durumu çift uyum puan ortalamaları için bir faktör değildir. Ortalamalar incelendiğinde nadiren içki içen bireylerin çift uyum puan ortalamaları hiç içki içmeyen bireylerin çift uyum puan ortalamalarından daha yüksek olarak bulunmuştur.

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

5.1.1. Araştırmaya katılan bireylerin çift uyum düzeyleri nasıldır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması

- **Polislerin Çift Uyum Düzeyleri ortalamanın altında olarak bulunmuştur.Ortay ve Düşük düzeyi de katarsak polislerin evlilik uyum düzeylerinin düşük olduğunu söylenebilir.**

Elde edilen bulgular incelendiğinde, Katı hiyerarşik yapı ,iş stresi , fazla mesai saati, ,ölüm korkusu ,acil vakalar ,olumsuz olaylarla karşı karşıya kalma durumu , olumsuz halk imajı,ekonomik problemler,polisin iş hayatında aşırı stres yaşamasına sebep olmaktadır.Bu durum; iş ortamında sıkıntı yaşayan polisin yön değiştirme mekanizmasını kullanarak rahatlamak için ,aile içinde çatışma yaşadığını ve tepki göstermek için alışık olduğu hiyerarşik yapıyı kıramadığından kendinden daha küçük olan sisteme tepki gösterdiği ve bunun sonucunda da evliliğini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir.

5.1.2. Çift uyum düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması

- **Çift Uyum Puanları ortalaması karşılaştırıldığında Erkeklerin Çift Uyum Düzeylerinin daha yüksek , kadınların çift uyum düzeyleri daha düşük olduğu görülmüştür.**

Fışiloğlu (2000), Türkiye ortalamasının, ölçeğin özgün formunda belirtilen ortalamalardan düşük bulunduğunu belirtmektedir. Ayrıca kadınların ortalama puanları da erkeklerin puanından düşük bulunmuştur. Yazar, bunun kültürel faktörlerden kaynaklı olabileceği, kadınların evliliklerini erkeklerden daha olumsuz değerlendirmelerine de bağlanabileceğini belirtmektedir. Bu çalışmada da benzer

şekilde kadınların evlilik uyum puanlarının $X = 89,97$, ($S = 8,50$), erkeklerin evlilik uyum puan ortalamalarından $X = 90,19$ ($S = 8,22$) daha düşük olduğu bulunmuş ama bu farklılık anlamlı görülmemiştir. Literatür incelendiğinde araştırmanın sonuçlara benzer çalışmalara rastlamak mümkündür.

Çift Uyum Puanları ortalaması karşılaştırıldığında Erkeklerin Çift Uyum düzeylerinin daha yüksek ,kadınların çift uyum düzeyleri daha düşük olduğu görülmüştür. Ev işi, çocuğun bakımı ve dışarıda çalışma durumunda olan kadın evlilikte sıkıntı yaşayabilmektedir. Evliliklerinde mutsuz olan kadınların geri çekildiği, boyun eğici davrandıkları, sorunun çözümüne katkıda bulunmadıkları ve bu durumun dış olaylardan kaynaklanan evlilik sorunlarında uyum sağlayıcı olmadığı belirtilmiştir. (Cohan, 1997) Jenkins ve diğ. yaptıkları araştırmada (2003) SED yüksek olan kadınların çocuk sahibi olduklarında; özgürlüklerinin kısıtlanması gibi nedenlerle evlilik uyumlarının azaldığını belirtmişlerdir (akt: Demiray, 2006).

5.1.3. Katılımcıların yaşları Çift Uyum Düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması

- **Çift Uyum Düzeyi yaş değişkenlerine göre farklılaşmaktadır.**

Wilcoxin ve Hovestadt (1985) çalışmalarında, özellikle evliliğin ilk yıllarında eşlerin yetiştikleri aile ortamının farklı olmasının, evlilik uyumunu olumsuz yönde etkileyen en önemli unsur olduğunu bulmuşlardır (Akt. Ulu, 2008).

ilk yıllarının olması sebebiyle eşlerin birbirine alışma evresi olduğu, yeni bir hayata başlamalarının ve yeni bir sisteme alışmaya çalışmalarından dolayı evliliklerinde uyumsuzluk yaşayabilecekleri bilinmektedir. Ayrıca evliliğin ilk yılları cinsellik anlamında paylaşımın en az ve doyumun en az yılları olduğu için evlilik uyumunu da etkilediği söylenebilir. Polislik mesleği açısından yapılan araştırmalarda polis mensuplarının intihar eğilimleri mesleğe başlama İntihar girişiminde bulunan olguların yaşa göre dağılımı incelendiğinde; tüm olguların 19–40 yaş grubunda toplandığı ve ağırlığın 19-21 yaş grubunda bulunduğu (%81) görülmektedir. Bu bulgular intihar girişimlerinin gençlerde yaygın olduğu şeklindeki tartışma bulgularına uymaktadır. Polislerin çalışma hayatında ilk 5 yıl uyum süresi olarak kabul edildiğinden, bu zaman dilimi içinde uyumsuzluk sorununun, intihar eylemlerinde etkin rol oynadığı

söylenbilir. Diğer taraftan, büyük bir olasılıkla ilk 1-5 yılın yuva kurma ve aile sorumluluğunu üstlenme dönemi olabileceği düşünülürse, bu durumun intiharı teşvik edici bir faktör olması mümkündür diyebiliriz (akt:Taşdemir,2006).

Evlilikteki yasin daha sonraki evlilik niteliğiyle yüksek ve sürekli bir ilişkisinin olduğu ve çiftin evlilik yaşı ne kadar büyükse, evlilikteki mutluluk düzeyinin o kadar yüksek olduğu (Cate ve Lloyd, 1992; Larson ve Holman, 1994) ifade edilmektedir. Bunun aksine Acar (1998) üniversite mezunu evli personelin evlilik doyum düzeylerine yönelik yaptığı çalışmada, evlenme yaşı ile evlilik doyumunu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Evlenme yaşı ile evlilik doyumunu arasında bir ilişkinin bulunamamış olması, Acar'ın (1998) çalışmasıyla tutarlılık göstermekte, Cate ve Loyd (1992) ve Larson ve Holman'ın (1994) çalışmalarıyla çelişmektedir. Bunun da çalışma grubunun özelliklerinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Yaşın ilerlemesine bağlı olarak evlilik süresinin uzamasıyla çiftler evlilikle ilgili beklenti ve hedeflerini gerçekleştikten sonra daha fazla sayıda çocuk sahibi olmaya karar verirler (Sayın, 1990). Bu dönemde , yeni bir dengenin oluşması gerektiğinden aile içinde stresin gözlemlenebileceği söyleyebiliriz.

Araştırmanın bulgularına bakıldığında polislerde evlilik uyumunun yaşlara göre incelendiğinde seviyenin 31-35 yaş aralığında da düşmeye başladığını görüyoruz .Bunu aile evrelerinde açıklayabiliriz. Ayrıca mesleğin doğası gereği stresin arttığı ve tükenmişliğin yoğunlaşmaya başladığı yaşlar olarak gözlemlendiği görülmektedir.

5.1.4. Katılımcıların eğitim düzeyleri Çift Uyum Düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması.

- **Eğitim düzeyi arttıkça Çift Uyum Düzeyini artmaktadır.**

Araştırma bulgularından farklı olarak Şener ve Terzioğlu (2002), evlilik uyumu ve eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki saptamıştır. Yıldırım'ın (1992), Fışıloğlu(1992), Blum ve Mehrabian (1999), Dökmen ve Tokgöz (2002) Abalı (2006) ve Aktaş'ın(2009) araştırmaları da eğitim düzeyindeki yükselişle evlilik doyumunu ve uyumu arasındaki yükselişin doğru orantılı olduğunu saptamıştır. Eğitim düzeyinin artışıyla kişilerin problem çözme, iletişim, olaylara yaklaşım, farklılıklara tolerans gibi faktörlerde daha uyumlu olduğu ve bu uyumun evlilik uyumunu olumlu yönde etkilediği sonucuna varılabilmektedir. Bununla birlikte eğitim düzeyinin insanın kişilik

özelliklerini geliştirme de ve kişileri yaşanılan deneyimlerle daha uyumlu bir hale getirme de önemli bir etmen olduğu da bu bulguyla birlikte ortaya konulmaktadır. Ayrıca işinde başarılı olan birey almış olduğu doyumunu ailesine yansıtabiliyor.

5.1.5. Katılımcıların Çift Uyum Düzeyleri çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması

- **Çocuk sayısına göre Çift Uyum Düzeyi farklılık göstermektedir. Yapılan çalışmada polis ailelerin sahip oldukları çocuk sayılarının arttığında evlilik uyum düzeylerinin de arttığı görülmektedir.**

Bu konuda literatürde çeşitli sonuçlara rastlanmaktadır. Örneğin evlilik uyumuyla ilişkili olarak en sık incelenen çocuk sahibi olma konusunda elde edilen bulgular farklılık göstermektedir. Evlilik uyumunu etkilediği düşünülen bir diğer faktörde çocuk sahibi olmak ve sahip olunan çocuk sayısıdır. Çocuk aileyi bir arada tutabileceği gibi aynı zamanda çiftler arasındaki çatışmayı azaltabilmekte ve çift uyumunu düşürebilmektedir. Bunun en büyük nedenlerinden bir tanesi çocuk hakkında verilen kararların ortak alınacak olması ve çiftlerin kendi doğrularına göre çocuklar hakkında karar vermeleridir. Buda ister istemez çiftler arasında çatışmaya yol açabilir. Bu öngörüü destekleyen veri olan (Twenge, Campel, & Foster, 2003) başka bir çalışmada çocuk sahibi olmak eşlerin özgürlüklerini kısıtlamakla birlikte, rol paylaşımı ve sorumluluk alma konularında ailelerin yeni düzenlemeler yapmalarına neden olmaktadır. Buda evlilik doyumunu negatif yönde etkilemektedir (Akt; Demiray 2006). Diğer taraftan çocuk eve yeni bir tat getirmekte ve çiftlerin ortak ürünü olarak gözükmekte ve buna bağlı olarak çiftleri birbirlerine daha çok yaklaştırmaktadır. Bu araştırmada, evlilik uyumunun çocuk sayısına göre anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır. Çocuk sayısı arttıkça çift uyumu puanları düşmektedir. Örneğin; literatürde değinilen bir araştırmada; (Davies & Cummings,1994; Gable et al., 1992; Grych & Fincham, 1990) çocuk yetiştirirken hangi stratejilerin kullanılacağı, anne-babadan hangisinin kararının çocuk üzerinde uygulanacağı ve çocuk hakkında kimin söz sahibi olacağı gibi konularda evlilik uyumunu etkilemektedir. Aynı zamanda yapılan diğer bir çalışmada ayrılan iki grupta çocuk etmeninin evlilik uyumuna etkisine bakılmış ve bu iki grup arasında fark olmadığını gösteren çalışmaların (Hoffman ve Levant, 1985; Callan, 1984;Veevers, 1979) yanında, çocuksuz evliliklerin, evlilik uyumu açısından daha başarılı olduğu sonucunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır.

(Callan, 1987; Houseknecht,1979) (Akt.Fıfıloğlu, 1992). Araştırmalar, ocuğun evlilik uyumunu arttırdığı sonucunun (Denga, 1982) yanında, evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilediği şeklinde de sonuçlar vermiştir. (Schumm ve Buggaighi, 1986; Polit, 1982; Ryder,1973). Yapılan benzer araştırmalarda ocuk sayısının evlilik uyumu üzerinde etkili olmadığı bunun dışında yapılan bazı araştırmalarda çocuğu olanların uyumlarının daha yüksek olduğu grlmüştir. Örneğin Hoffman ve Levant, 1985'te Hochschild'ın 1989'daki çalışmalarındaki bulgular bu yöndedir (Akt.Demiray,2006).

Annelik olgusunun toplumda önemli bir yer tuttuğu, ocuk sahibi olmak kadar olamamanın da sorunlar yaratabileceği söylenebilir. Evlilik neslin devamını sağlamakta bir araç olarak görüldüğü için ocuk sahibi olamamak çift uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir. Erkeklerin neslinin devamını sağlamak amacıyla üstlendikleri rol açısından ocuk sahibi olmak, evlilik uyumlarını anlamlı bir biçimde etkiler. Bu geleneksel rol nedeniyle bireylerin ocuk sahibi olma ve bunun sorumluluğunu almaya hazırlıklı olduğu düşünülmektedir. Nitekim lkemizde yapılan araştırmalar, bu çalışmadan elde edilen sonuçlarla uygunluk göstermektedir (Tutarel-Kışlak ve abuka 2000, Fıfıloğlu, 1992).

Lerner ve Spanier, (1978)'e göre, ocuk ve evlilik arasında kompleks ve karmaşık bir ilişki vardır. Bu ilişkide, hem evlilik çocuğu etkiler, hem de ocuk evliliği etkiler.Literatürde görülen bu farklı durumlar çalışmamızın bulguları ile örtüşmektedir.

5.1.6. Katılımcıların ift Uyum Düzeyleri evlilik süresine göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması..

- **Çift uyum için evliliğin ilk yılları ve son yılları kritik yıllardır. Çift uyumları evlilik sürelerine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur.**

En yüksek evlilik doyumuna sahip 9-14 yıl evlilik süresine sahip ailelerin olduğu görülmektedir. Evliğin ilk yılları kritik zelilik taşır. Çiftlerin yaşantılarına aileden gelen müdahalelerin özellikle evliliğin ilk yıllarında eşlerin güven ve beklentilerini etkilediği, aile tarafından uygulanan baskı ve sosyal ilişkilerin çiftlerin ilişkilerindeki olumsuzluklarla baş edebilmelerinde çok önemli olduğu açıklanmaktadır.Araştırmada ift uyumunun 14.yıldan sonra azalmaya başladığı görülmektedir.çift uyum düzeyinin en az görüldüğü aralık ise 20 yıldan sonra olduğu belirlenmiştir . Ayrıca bu yaş

grubundaki çiftlerin evlilik süreleri göz önüne alınırsa çocuklarının ergenliğe geçiş döneminde olmalarının da eşlerin evlilik uyumlarını olumsuz etkileyeceğini söylemek mümkündür . Evliliğin 10. ve 15. yılları arasındaki evlilik uyumundaki düşüşün daha sonra yükselişe geçtiği görülmektedir. Literatürde benzer sonuçlara rastlamak mümkündür. Evlilik uyumuyla ilgili çalışmalar uyumun on yıldan sonra azaldığını göstermiştir. Aile yaşam döngüsü evrelerinde uyumun seviyesinin; genç çocuk varlığı(Luckey, 1966), ayrılma (Paris ve Luckey, 1966), boş yuva (Gurin et al 1960) ya da emeklilik (Blood ve Wolfe, 1960) evreleriyle bağlantılı olarak düştüğü açıklanmaktadır. Chadler ve Fittro (2002).

Evliliğin ilk ve orta dönemlerinde evlilik uyumunun azaldığına dair bulgulara ulaşımlardır. Uyumdaki bu değişim yaşam dönemlerindeki stresin artısına bağlanmıştır. evliliğin ilk yılların, özellikle çocuğun ailede olduğu dönemlerde evlilik uyumunun düşük olduğu, çocukların evden ayrılmalarından sonra yükseldiği, daha sonra ise tekrar düştüğünü bulmuşlardır.Spanier, Lewis ve Cole da (1975),evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında buna benzer, gittikçe artan ve daha sonra azalan bir ilişki belirtilmişlerdir(akt:Fışıloğlu,1992).

5.1.7. Eşin Mesleği Çift Uyum Düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması

- **Aynı mesleği yapıyor olmak polislerde çift uyum düzeyi için bir risk taşımaktadır.**

Yapılan analizler sonucunda, eşin mesleğine göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur. Fark eşi polis olanlar ile eşi ev hanımı olanlar arasından kaynaklanmaktadır. Eşi ev hanımı olan bireyler eşi polis olan bireylere göre çift uyum düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.Eşle birlikte aynı işi yapan insanların farklı iş yapan bireylere göre çift uyumları daha düşük bulunmuştur

Negatif halk imajı, silahla içli dışlı olma, hoşgörüsüz ortamda kalma, çoğu insanın hayatı boyunca göremeyeceği kadar kötü olayı bir sene içinde görme ihtimali ,ağır iş yükü ,hijerarşik yapı ,nöbetli sistemi ile çalışma ,aileye yeterince vakit ayıramamak,sosyal faaliyetlere zaman ayıramamak,eşle cinsel ve duygusal paylaşımların azlığı polislin genel psikolojisini etkileyebilecek nedenlerin arasında sayılabilir.Bu sıkıntıları sadece eşlerden birinin yaşıyor olması evlilikte iki taraftan

birinin durumu tolere edebilmesine yardımcı olabilirken her iki kişinin de ,karı koca olarak polislik mesleğini icra etmeleri ailevi ortamda çatışma yaşayabilme ihtimallerini artırabilir.Bu nedenle araştırmanın bu bulgusunun literatürle karşılaştırıldığında eşin aynı mesleği yapan doktorların evlilik doyum düzeylerine kıyasla polislerin uyum düzeylerinin tam tersi olduğu görülmektedir. Hekimin eşinin de hekim olması durumunda evlilik doyum puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, hekim-hekim evliliğinde, evliliğin sağladığı sosyal destek ve duygu yönelimli başa çıkmanın ötesinde, sorun-odaklı başa çıkmanın önemini gösterebilir(Aslan ve diğ. 1998). Bu bağlamda ;polislik mesleği her iki eşin de yapıyor olması çift uyum düzeyi için negatif bir değer taşıdığını söyleyebiliriz.Ayrıca literatürde yapılan çalışmalarda bazı meslek gurubu ile polislik mesleği kıyaslanırsa; polislerin daha az çözüm odaklı olabildikleri ve daha az sorun odaklı başatme yolları bulabildiklerini,daha az işbirliği olayları birlikte tartışmadıkları ,daha az empatik olabildiklerini, gerektiğinde eşine daha fazla zaman ayıramadıklarını söylemek mümkündür. Eşinin ev hanımı olan polisin çift uyum düzeyinin en yüksek olduğu belirtilmiştir .Bunun sebebi olarak yukarıda sayılan olumsuz durumlardan bir uzaklaşıldığında polisin mutlu ve huzurlu olduğunu eşinin ev hanımı olmasının polise çift uyumu açısından avantaj sağlamış olduğunu söyleyebiliriz.

5.1.8. Nöbet Tutmak Çift Uyum Düzeyini etkiler mi? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması

- **Nöbet tutmayan bireylerin çift uyum puan ortalamaları nöbet tutan bireylerin çift uyum puan ortalamalarından daha yüksektir.**

Farkın anlamlı çıkmamasına ilişkin polislerin; görev algısı başka bir mesleği yapmamaları ,görev tanımlarının net olması ,hiyerarşik yapı ,yapıyı sorgulayamama ,mesleklerinin gereği nöbet tutmayı bir görev bilmeleri ve durumu kabul etmeleri şeklinde açıklanabilir.Ortalamalar incelendiğinde nöbet tutmayan bireylerin çift uyum puan ortalamaları nöbet tutan bireylerin çift uyum puan ortalamalarından daha yüksek olarak bulunmuştur.

5.1.9. Günlük Çalışma Süresi Çiftin uyum düzeyleri için bir faktör müdür?

Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması

- **Ortalamalar incelendiğinde günlük 8 saatten daha az çalışan bireylerin çift uyum puan ortalamaları günlük 9 saatten daha fazla çalışan bireylerin çift uyum puan ortalamalarından daha yüksek olarak bulunmuştur.**

Polislerin çalışma saatleri azaldıkça Ç.U düzeyleri yükselmektedir.Bu bulguda polisin ailesine ,çocuklarına ve kendi özel hayatına ayırdığı saatin artması evlilik uyumunu olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir.Polislerin ağır iş yükü ve uzun mesai saatlerinin karı koca ilişkilerine olumsuz bir şekilde yansıdığı ve kaliteli bir cinsel yaşantı sürdürememeleri eşler arasında problemlere ve sonuç olarak da evlilik uyumlarında düşüslere sebep olmakta diyebiliriz. Uluslararası alanda yapılan bir araştırma, haftada 70 saatten fazla çalışmanın cinsel yaşamı öldürdüğünü ortaya koymaktadır. Harvard Bussiness Review dergisinde yayımlanan araştırmaya göre, normalin üzerinde mesai yapanların , özel yaşamlarını ve çocuklarını ihmal ettikte bu durum da evlilik ve çift uyumlarını olumsuz yönde etkilemektedir.Yapılan bu araştırma çalışmamızdaki bulguları destekler niteliktedir.(URL 4)

Şanlı ve Akbaş (2006) nın yaptığı araştırmada da; günlük çalışma sistemi açısından açısından, İş doyumu düzeylerinde 08.00- 17.00 arası çalışanların 12/24 çalışanlara göre daha fazla doyum yaşadıkları belirlenmiştir. 08.00-17.00 arası günlük çalışma sisteminde çalışanların; günlük yaşamlarının düzenli olması, görevlerinin tamamen bürokratik işlemlerle sınırlı olması ve insanlarla işi gereği yüz yüze gelmesi söz konusu olmayan çalışanların oluşturması, iş doyumunun fazla olmasına ve iş doyumunda 12/24 olarak çalışanlarında bir gündü bir gece gelinmesinden dolayı günlük yaşamın düzensiz olması ve çalışma saati olarak fazla olması vatandaşlarla daha fazla karşılaşmaları gibi nedenlerin doyumsuzluğa etken nedenler olabilir.

Kanbay ve Üstün (2009) 'ün yaptığı hemşireler üzerinde yaptığı çalışmada da ; fazla mesaisinin hemşirelerin hem bedensel hem de ruhsal olarak tükenmesine neden olduğunu , aşırı yüklenmeler nedeni ile hemşirelerin bedensel ve ruhsal hastalıklarla karşı karşıya kaldıklarını ortaya koymuşlardır.Hemşirelik mesleği de çalışma koşulları açısından polislik mesleğine benzediğinden dolayı literatür incelendiğinde sonuçların yapılan araştırmalarla benzer nitelikler taşıdığı söylenebilir.

5.1.10. Uyku uyuma süresi Çift Uyum Düzeyleri için bir faktör müdür? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması

- **Ortalamalar incelendiğinde günlük 6 saatten daha az uyuyan bireylerin çift uyum puan ortalamaları günlük 7 saat ve daha fazla uyuyan bireylerin çift uyum puan ortalamalarından daha yüksek olarak bulunmuştur.**

Uyku insan sağlığı için önemli bir mekanizmadır. Ancak polislerin uykudaki geçirdikleri süre evlilik uyumları açısından olumlu etkiler oluşturmamaktadır. Bunun sebebi olarlar polisler uykudaki vakitlerini ,a ile çocuklarıyla veya eşleriyle geçirdiklerinde hem kendileri hem de aileleri daha kaliteli iletişim kurma fırsatı yakalayabiliyorlar. Bu durumda eşler arası daha fazla iletişim kurma ,duygusal paylaşma ,problemleri çözebilmek için konuşabilme şansı doğabilmektedir.

5.1.11. Çiftin Uyum Düzeyleri çalışılan birime göre farklılaşmakta mıdır? Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması

- **Yapılan analizler sonucunda, çalışılan birime göre katılımcıların çift uyum puan ortalamaları arasındaki farkın düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Fark Polis Merkez Amirliğinde çalışan bireylerden kaynaklanmaktadır. Polis Merkez Amirliğinde çalışan bireylerin çift uyum düzeyleri diğer birimlerde çalışan bireylerden daha düşük olarak bulunmuştur.**

Hafta sonu tatili ,olmayan zorunlu haller dışında izin kullanmayan insanların yaptıkları işi sevmeleri olanaksız ve bu işte başarılı olmalarını beklemek realiteye aykırıdır. Özellikle toplumsal olaylarda görevli olan Çevik Kuvvet Polisi, sabahın erken saatlerinde muhtemel geçiş güzergahlarında görevlendirilmektedir. Aynı polisler (çünkü kullanılabilir tüm personel görevlendirilmiştir, 12 veya 16 saat süresince olumsuz şartlarda ayakta beklemektedirler, Bu süre zarfında sıradan ihtiyaçlarını dahi karşılayamayan ve bedensel, ruhsal olarak yorulan polis, en küçük toplumsal direnme karşısında esnek davranma kabiliyetini kaybetmek ve istenmeyen olaylara sebebiyet verebilmektedirler. Maddi açıdan sıkıntıda olan, iyi bir aile ortamına sahip olmayan, gerekli sosyal olanaklardan yoksun polis, toplum içerisinde yalnızlığa itilmekte ve büyüyen sorunlarını da çözüme kavuşturamadığından dolayı içine düştüğü psikolojik sorunların sonucunda ailede uyumsuzluklar yaşamaktadır (Taşdemir,2007).Taşdemir 'in yapmış olduğu çalışmada Çevik Kuvvet polisinin ; bu çalışmada ki polis merkez

Amirliğinde çalışan polislerle çalışma konumları açısından aynı kriterlere sahip polisler olduğu bilinmektedir. Araştırmamızda Çevik Kuvvet Amirliğinden polis bulunmamaktadır. Ancak Polis Merkez Amirliğinde çalışan polisler ile Çevik kuvvet polisi üzerinde yapılan araştırma sonuçlarının benzer özellikler göstermiş olduğunu tespit ettiğimizi söyleyebiliriz.

Aslan ve diğ. (1998) yaptıkları araştırmada; Cerrahi bölümlerin , beyin cerrahi, genel cerrahi, plastik cerrahi, göğüs ve kalp-damar cerrahi gibi genellikle yoğun bakımı olan, ağır, ölümcül hastalarla uğraşan olduğunu ;ve bu bölümleri daha çok erkek hekimlerin seçtiğini ortaya koymuştur. Bu bölümlerdeki hekimlerin genellikle hafta sonları ya da tatil günleri de çalışmakta, sık nöbet tutmakta, her an acil bir hastaya çağırılma kaygısı ve sorumluluğunu olduğunu belirtmişlerdir. Bu da hekimlerin ; ailelerine yeterince zaman ayıramama, eş ve çocuklarına yeterince ilgi ve yakınlık gösterememe, sonuçta da evlilik yaşamlarında sorunlara ve evlilikte uyumlu ve doyumlu bir yaşantıya sahip olmadıklarını ortaya koymuşlardır.Araştırmamızda Çift Uyumu polis çalışanları arasında çalışılan birime göre incelendiğinde en yüksek birimin Eğitim Daire Başkanlığı olarak bulunmuştur.Bunun sebebi; masa başı tabiri olan büro tipi çalışma sisteminin olduğu ,nöbetli sistemin tüm birimde bulunmadığının , memurların görev tanımlarının net olmasının ;sorunlu vatandaş veya ölümcül olaylarla karşılaşma ihtimalinin diğer birimlere göre az olması şeklinde sıralayabiliriz.

Görev başında sürekli olarak zor kullanarak gözaltı yapan memurların ve devriye hizmeti yapan polislerin diğer birimlerde çalışan polislere oranla daha fazla strese maruz kaldıkları Gül'ün (2008) yaptığı bir araştırmada ifade edilmektedir.

İş yerinde olumsuz/şiddet içeren olaylara ne kadar çok muhatap oluyorsa evine gittiğinde şiddete başvurma ihtimali o kadar fazla artmaktadır. Bu bulgu da mevcut literatürle uyumludur. Tükenmişlik ile çalışılan birim ilişkisine bakıldığında bulgularda Karakolda(Polis Amirliği) çalışan polislerin duyarsızlaşma ve tükenmişlik seviyeleri yüksek bulunmuştur (Taşdöven,2007:50).

Polisler meslekleri icabı strese sebep olacak olaylara daha fazla muhatap olmakta ve yaşadıkları stresi, 'stres transferi' vasıtasıyla ailelerine yansıtmaktadırlar (Perry-Jenkins ve diğ. 2000).

5.1.12. Çiftin Uyum Düzeyleri sigara içme davranışına göre farklılaşmakta mıdır?

Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması

- **Sigara içme sıklığı çift uyum düzeyi için belirleyici bir faktördür. Çalışmada en düşük çift uyum düzeyi hiç sigara içmeyenlerde bulunurken, en yüksek çift uyum düzeyi nadiren sigara içenlerde olduğu görülmüştür.**

Bu veride dikkat edilmesi gereken maddenin sigarayı nadiren kullanan kişilerin çift uyumlarının yüksek olmasına rağmen sigarayı genellikle kullanan evli bireylerin evlilik uyumlarının düşük olmasıdır. Aslında sigara kullanımı evlilikte çift uyumunu etkileyen bir etken olmaktan çok çift uyumunun düzeyinin düşük olmasının bir sonucu olarak yorumlanabilir. Bilgili (1997) 'nin çalışmasında da hemşirelerin sigara kullanması ile ruhsal durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Hemşirelerin stresle baş etme yöntemi olarak sağlıksız bir yol olan sigara içmeyi kullandıkları belirtilmiştir. Literatür incelendiğinde yapılan diğer bir meslek gurubuyla olan çalışmada ;doktorların evlilik yaşamıyla ilişkili bulunan bir diğer değişken ise sigara kullanımı olduğu görülmektedir.. Bu hekimlerde evlilik doyumu puanlarının düşüklüğü , sigaranın evlilik yaşamıyla ilgili sorunlarla başa çıkma yolu olarak kullanıldığı düşünülebilir. Emniyet Teşkilatı çalışanlarında sigara içme oranları toplum geneline göre yüksek bulunmuştur. Bu durumun Emniyet Teşkilatı (Deveci ve ark. 2005),çalışanlarında ;günlük çalışma ,çalışma sürelerinin fazlalığı ,nöbetli bir sistemde çalışmaları ,yapılanma ve çalışma disiplini gibi nedenlerle daha bir çalışma süreci içerisinde olmaları ile açıklanabileceği düşünülmüştür.Hemşirelerin stresörler karşısında sıklıkla başvurdukları başetme yöntemleri arasında; alkol ve sigara kullanımı ,konuyla ilgili çalışmalar da bu sonuçları destekler niteliktedir (Bilgili, 1997; Callaghan, 2000; Coffey ve Coleman, 2001; Çimensel ve Argon, 2000; Healy ve McKay, 2000; Karadağ, Sertbaş ve Güner, 2002; Lee, 2002; Payne, 2000; Stordeur ve ark., 2001; Tully, 2004)(akt: Kanbay ve Besti,2009).

5.1.13. Çiftin Uyum Düzeyleri içki içme davranışına göre farklılaşmakta mıdır?

Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması

- **Hiç içki içmeme ile nadiren içki içme durumu çift uyum puan ortalamaları için bir faktör değildir. Ortalamalar incelendiğinde nadiren içki içen bireylerin çift uyum puan ortalamaları hiç içki içmeyen bireylerin çift uyum puan**

ortalamalarından daha yüksek olarak bulunmuştur. Stresle baş etme yöntemi olara polislerin alkolü bir araç olarak kullanıyor olabildiklerini söyleyebiliriz.Bu veri Polislerin Stresle baş etme yönteminde sigara kullanımını durumunun sonuçları ile aynı nitelikte olduğu söylenebilir.

5.1.14. Polislerin çalışma konumları ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mıdır?

Sorusuna ilişkin bulguların tartışılması

Değişkenler arasında normal dağılım olmadığı için bahsedilen değişken için analiz yapılmamıştır.

5.2.ÖNERİLER

5.2.1. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler yapılabilir.

- Evlilik sistemi”, ebeveyn çocuk ilişkisindeki rolü dolayısıyla, aile hayatını etkileyen önemli bir alt sistem olarak görülmektedir. Yapılan çalışmaların çoğu evlilik çatışmaları ya da boşanmanın çocuklardaki kaygı, saldırganlık, davranış bozukluğu gibi bir çok uyumsuzluk, sosyal ve bilişsel yetersizlik ve düşük ders başarısı ile ilişkili olduğunu göstermiştir (Akt :Fidanoğlu).Bu nedenle evliliği oluşturacak olan karı kocanın gelecek nesilleri oluşturmakta büyük önem arz ettiğini bu durumları düşünerek evlenme kararını vermeden önce polislere ciddi evlilik kursları verilebilir.
- Yapılan araştırmada polis ailelerinin çocuklu aileler oldukları gözlenmiştir.Geleneksel bir kültürden gelen polis aileleri bu bağlamda ekonomik kazançlarının yükseltilip , bu ağır iş yükünü psikolojik olarak da hafifletilmesine yardımcı olacak maddi iyileştirmeler yapılabilir.
- Köy –kent sosyalleşmesine yardımcı olabilmek için polislere metropollere uyum konusunda sosyal gereksinimleri karşılayacak olanaklar sunulabilir.
- Polislerin çalıştıkları birim uygulamaları içeren hizmet içi eğitimin organize edilmesi , stresi tanıma, tanımlama kendilerini tanıyabilme, stresi olumlu yönden çözebilme yönünden rehberlik-danışmanlık biriminin oluşturulması gerekmektedir.

- Silahlı bir meslek ,her an ölümcül bir olayla karşılaşabilme durumu,dayak ,şiddet ve hakarete maruz kalma durumu ,acil vakalar ,stres polislerin beden ve ruh sağlıklarını olumsuz yönde etkilemektedir.Bireysel olarak mutlu ve huzurlu olabilmenin şartı bu durumlarla karşı karşıya kalmak zorunda kalan polisin ruh sağlığını koruma yönünden bilinçlendirilmeleri gerekmektedir. Rehberlik ve danışma hizmetleri, rutin tetkikler vb. hizmetlerin çok disiplinli bir şekilde teşkilat içerisinde takibinin yapılması gerekmektedir.
- İş hayatındaki stresi eve taşımak zorunda kalan polisin, evlilik anlamında problem yaşamaması kaçınılmazdır. Şiddeti önlemek için görevlendirilmiş polis için öfke kontrolü eğitimleri verilebilir.
- Evli bireylerin stresle aktif olarak başa çıkmaları için öz yetkinliklerini artırıcı eğitim programları geliştirilebilir.
- Polislerin olumsuz benlik kavram geliştirmelerine etki eden görev, yetki ve sorumluluk karmaşasını engellemek için bunların yasal çerçevede oluşması için uğraş verilmelidir.
- Her birime özellikle hakla yoğun mesai geçiren birimlere aile ve evlilik danışmanı sağlanabilir.
- Polislik, mesleği gereği aile ile bol vakit geçirme fırsatı, hafta sonu tatili ,resmi ve dini bayramlar, yılbaşı aile ile geçirme .eğlence imkanı konularına oldukça sıkıntı yaşayan bir meslek grubudur.Bu durum da çiftlerin aile yaşantısını ve evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir.Yapılan çalışma doğrultusunda polislerin hayat standartları iyileştirilmeli.
- Polis mesleği stres ve iş yükü açısından oldukça zor bir meslektir. Ülkemizde atama sıkıntısı çeken üniversite mezunlarına polislik yapabilme fırsatı verilmektedir ancak her an ölümcül bir olayla karşılaşabilme durumu, dayak, şiddet ve hakarete maruz kalma durumu, acil vakalar, stres, nöbet gibi bir çok stresörü içinde barındıran bir mesleği sırf maddi kazanç için zorla yapmamak gerekir.Zira böyle bir durumda maddi anlamda kazanç sağlanırken ruhsal ve psikolojik anlamda bir çok sorunla karşılaşılabilir.Bu bağlamda Devlet mekanizması devreye girerek Polis Atamalarını

mesleğin gereklerini yerine getirebilecek mesleğin eğitimini almış üniversite mezunu kalifiye bireyler atamalıdır.

“Vardiyalı çalışanların, çalışma saatleri dolayısıyla uyku saatlerinin sürekli değişmesi nedeniyle uyku düzenlerinde sürekli kayma olur. Teorik olarak bir vardiya saatinin en geç bir hafta içinde değiştirilmesi gerekir. Eğer bir haftayı geçerse kişinin biyolojik ritmi etkileniyor. çalışanın o vardiya saatlerine uyum sağlaması gerekiyor. Böyle çalışan insanlar, bazen gündüz uyudukları için cinsel fonksiyon bozuklukları da ortaya çıkabiliyor. Çünkü gündüz uykusunun kalitesi gece uykusuyla aynı değildir. Ne kadar perdeler kapatılsa, güneş ışığı engellense de gece karanlığındaki ve sessizliğindeki gibi kaliteli bir uyku ortamı olmaz. Vardiya sisteminde çalışanlarda genel olarak yaşam kalitesinde düşme olduğundan bu hem uykuyu hem de cinsel yaşamı olumsuz etkileyebilir”(Görüşme :Pratisyen Hekim Zehra Sağlam).

Bu bağlamda bu sistemin tekrar gözden geçirilmesi, polislerde evlilik uyumunun artırılması için önemli olacaktır.

- Polisin deşarj ve mutluluk kaynağı olan aile ve evlilik yaşantısını sağlıklı ve kaliteli geçirebilmesi için, İç İşleri Bakanlığı ağır mesai saatleri nöbet ve uyku saatleri konusunda değişiklikler yapabilir.
- Çalışılan birimlere göre evlilik uyum düzeylerinde değişiklikler görülmüştür. Bu bağlamda polis çalışanların stresli birimlerde uzun sürede tutulmamaları veya birimlerde değişiklikler yapılması tavsiye edilebilir.
- Eşlerin çalışması bakımında eşi de polis olan polis memurlarının Evlilik Uyum düzeylerinin düşük olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda bu mesleği yapan kişileri evlilik öncesi ve evlilik sürecinde bu konuya dikkat etmeleri ve bu konunun getirmiş olduğu dezavantajlı durumla baş etmek için önlemler almaları gerektiğini unutmamalıdır.
- Yapılan araştırmada polislerin sigara ve alkol kullanımına başvurdukları görülmüştür. Evlilik uyumu puan düzeyleri sigara ve alkol kullanımına nadiren başvuran bireylerin yüksek olduğu görülse de bireylere madde bağımlılığı konusunda zararları hakkında seminerler verilebilir veya sigara ve alkolü bıraktıran yönünde eğitimlere tabii tutulabilir.

5.2.2. Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Öneriler

- Boşanmanın hızla arttığı günümüzde evlilik doyumu oldukça büyük önem kazanmaktadır. Dolayısıyla bu araştırmanın sonuçlarının evlilik ve aile

danışması alanında kullanılması önem kazanmaktadır. Uyumsuz evliliğin sonucu boşanmalarla sonuçlanabilir. Polislere yapılan bu ilk evlilik çalışması Polislerde Evlilik Uyumu için gerekli şartların ve bu bağlamda boşanma sebeplerini ortaya koyabilmede gelecek araştırmalara ışık tutabilir. Polislik, “muhafazakâr”, ”tutucu”, “koruyucu”, “statükocu” hatta “monoton” bir meslektir. Gerçekten, polis, ülkede mevcut siyasi rejimi ve statükoyu koruyup sürdürme ve istikrarı sürdürme aracıdır. Esasen polisliğin doğasında bir tutuculuk ve kuralcılık eğilimi vardır. Bu nedenle polisliğin kişi olarak kendini geliştirme imkânı olmayıp sadece verilen emirleri uygulama görevi vardır(Fındıklı,2001) Bu bağlamda araştırmada veri toplama işlemi oldukça sıkıntılı geçmiştir. İleride yapılacak çalışmalarda araştırmacıların buna dikkat etmesi gerekmektedir.

- Araştırma kapsamında, veriler evli kişilerden toplanmıştır ve katılımcıların eşleri çalışmada yer almamıştır. Hallaron (1998), sistem yaklaşımına göre eşlerin birbirlerini karşılıklı olarak etkileyeceğini söylemektedir. Bu nedenle, bu konuda yapılacak çalışmalarda araştırmada katılımcıların eşlerinin de çalışma sürecine dahil edilmesinin çalışmaları daha zenginleştireceği düşünülmektedir.
- Literatür incelendiğinde Polisler ve Evlilik Konulu çalışmaya rastlanmamaktadır. Konusu itibari ile yapılan ilk araştırma olduğu için alanda araştırma çok önemlidir. Gelecekteki araştırmalara kaynak oluşturabilmek adına yararlanabilinir bulgular ortaya koyulmuştur. Ancak Polislerin Evlilik Uyumlarını İncelerken daha başka değişkenlere de bakılabileceği söylenebilir. Örneğin Polislerin Evlilik Uyum Seviyelerini etkileyen değişkenler arasında ekonomik durum değişkeni gibi bazı benzer değişkeler de incelenebilir.
- Değişkenler arasında normal dağılım olmadığı için bahsedilen değişken için analiz yapılmamıştır. Bu bağlamda gelecek araştırmalarda çalışma konumunun evlilik uyumunu etkileyip etkilemediğine bakılabilir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, S. (2009).*Eşlerden Birinin Kaygı Düzeyi İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikolojisi Y.Lisans Programı yayınlanmış yüksek lisans tezi. İstanbul.
- Aslan, S. Halime; Aslan, R. Oğuz; Alparslan, Z. Nazan; Ünal Mehmet (1988).Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 1998,23(4):212-215 www.Ulakbilim.Com.Tr. Ulaşım Tarihi 11 Mart 2011.
- Alderson, J.(1989). *İnsan Hakları ve Polis* (Çeviren: İhsan Kuntbay), Ankara.
- Baltaş, A. & Baltaş, Z.(1998).*Stres ve Başa Çıkma Yolları*.18.Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bilgili N.(1997). Ankara Dışkapı Ssk Hastanesi'nde Çalışan Hemşirelerin Genel Ruhsal Durumlarının Değerlendirilmesi. *V. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı*. İzmir. 1997 .
- Cohan CI, Bradbury(1997).Negative Life Events, Marital Interaction, And The Longitudinal Course Of Newlywed Marriage. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 73(1): 114-128,
- Beach, S, R. H., Fincham, F. D., Amir, N., & Leonard, K.E (2005). The Taxometrics Of Marriges:İs Marital Discord Categorical? *Journal Of Family Psychology*.19(2),276-285
- Berk, M. (2009) .*Evli Öğretmenlerin Yükleme Tarzları ve Evlilik Doyum Algularının Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Bilen, M. (1983), *Ailede, Kurumlarda ve Toplumda Sağlıklı İnsan İlişkileri*. Ankara: Teknik Basım San.

- Burgess, E.W., Cottrell, L.S. (1998). *Predicting Success Or Failure In Marriage*. Newyork: Thommas Press.
- Cerrah, İ. ve Eryılmaz B. (2001). *Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği .72* Tasarım Ltd., Ankara
- Cemal, A. (1999). *Sosyal Bilimlerde Temel Kavramlar*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Chapman, Gary. (1998). *5 Sevgi Dili*.Çeviri :Betül Çelik ,Sitem Yayıncılık ,İstanbul, S.208-217.
- Cummngs, Em., Lonatti R. J. & Zahn-Waxler, C. (1985). *Influenof Conflict Between Adults On The Emotions And Aggression Of Young Children*. *Developmental Psychology*, 21, 495-507
- Çam S. ve Çakır, İ. (2008). *Polislerde Stres Algısının Kişisel ve Göreve Bağlı Bazı Değişkenlere Göre Arsılaştırılması* *Polis Bilimleri Dergisi Cilt: 10 (3): 21-40* *
- Çevik, H.(2002). *Polis Teşkilatında Performans Yönetimi*. *Polis Bilimleri Dergisi*, Ankara: Polis Akademisi Yayınları
- Çınar , L. (2008), *Evlilik Doyumu :Cinsiyet Roller ve Yardım Arama Tutumu* Gazi Üniversitesi Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Demiray, Ö. (2006)*Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi*.
- Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Basılmış yüksek Lisans Tezi.
- Deveci, S. Erhan Haydar Güler, Figen Deveci, Yasemin Açık, M. Hamdi Muz (2005) *Elazığ Emniyet Teşkilatı Personelinin Sigara İçme Davranışları, Bağımlılık Düzeyleri ve Sigara-Sağlık İlişisine Yaklaşımları*. *Solunum Hastalıkları; Dergisi* 16: 12-17 . http://www.solunumhastaliklari.org/pdf/pdf_SHD_281.pdf adresinden erişilmiştir.
- Dinçer, O.(2005). *Güvenlik Hizmetlerinde Halkla İlişkiler: Konya Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. 10 S. 1, Ss.1-13.

- Düzgün,G.(2009).*Evli Kişilerde Depresyon ,İlişkiye İlişkin İnanç,Kendini Ayarlama Düzeyinin Evlilik Uyumu İle İlişkisi*.Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Bölümü ,Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi
- Dündar, N.(1993). Osmanlı Yönetiminde 78, Cumhuriyet Döneminde 70 Yılı Geride Bırakan Bir Teşkilat: Polis Teşkilatı, Türk İdare Dergisi, Sayı 401, 213-215
- Emniyet Genel Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, (2008), Egm Faaliyet Raporu, Ankara: Egm Yayınları.
- Emniyet Genel Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, (2009). Egm Faaliyet Raporu, No: 470, Ankara: Egm Yayınları.
- Ekber E, Beştepe E, Akar H, Eradamlar, N, Alpkan. R. L : Düşünen Adam; 2005, 18 (1) 39-47
- Ersevin, İ (2008). Aile Tedavisi Örnekleriyle Türleri, Felsefesi ve Terapisi Özgür Yayın, İstanbul.
- Fışiloğlu, H. (1992). Lisansüstü Öğrencilerinin Evlilik Uyumu. *Psikoloji Dergisi* 7 (28), 16-23
- Fışiloğlu, H., Demir, A. (2000). Applicability of the Diyadic Adjustment Scale For Measurement Of Marital Quality With Turkish Couples .*Europen Journal of Psychological Assesment* ,(sayı:16),214-1218
- Fındıklı, R. (2001). *Meslek Olgusu ve Polislik Mesleğinin Özellikleri, Türkiye’de Suç ve Polislik*, Ankara 2001, S.89-102
- Fidanoğlu, O. (2006) *Evlilik Uyumu Mizah Tarzı Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Psikolojik Danışman Ve Rehberlik Abd İstanbul. S.33-34
- Geçtan, E. (2007).*İnsan Olmak,*” İstanbul: Metis Yayınları.
- Günay, O. (2000). *Evlilik Uyumu İle Kişisel Düşünme Modeller Arasındaki İlişki*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

- Güçlü Ergin, N. (2008). *Evli ve Boşanmış Kişilerin Evlilik Uyumu ve Cinsiyetçilik Açısından Karşılaştırılması*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Göksu, T. (2002). *Türkiye’de Yönetim Anlayışı ve Polis Davranışı*.
- Hasan Hüseyin Çevik ve Turkut Göksu (Ed.), *Türkiye’de Devlet Toplum ve Polis*, Ankara: Seçkin Yayınları, 69-91.
- Geleri, A. (2003), *Karşılaştırmalı Polis Sistemleri*, Ankara: Nobel Yayınları, 29-56.
- Grant, H. Ve Terry, K. J.(2004). *Law Enforcemen İn The 21 Century*. New York Pearson.
- Grych, J.H. & Fincham, F.D. (1990).Marital Conflict And Children's Adjustment: A Cognitive-Contextual Framework. *Psychological Builetin*, 108, 267-290
- Günay, O (2000). *Evlilik Uyumu İle Kişisel Düşünme Modeller Arasındaki İlişki*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul
- Gül, S. (2008). Police Job Stress İn The Usa. *Polis Bilimleri Dergisi*, C. 10 S.1, ss.1-13.
- Güven Sağlam, Z. (2011).Sağlık Bakanlığı, Erzurum Palandöken Devlet Hastanesi Toplum Sağlığı Merkezi. Erzurum
- Halloran, E.C. (1998). The Role Of Marital Power İn Depression And Marital Distress. *The American Journal Of Family Therapy*, 26, 3-14.
- Hünler, S. Ve Gençöz, T.(2003). Boyun Eğici ve Evlilik Doyumu İlişkisi :Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108.
- İdiz, Z. (2005). *Evlilik Uyumu, Evlilik Yatırımı, Aile İçi Şiddet ve İntihar Girişimi Arasındaki Bağlantının Sosyal Psikolojik Açidan İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kalkan, M. (2002). *Evlilik İlişisini Geliştirme Programının, Evlilerin Evlilik Uyum Düzeyine Etkisi*. On dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi

- Kanbay Y. ve Üstün, B. (2009). *Kars ve Artvin İllerinde Hemşirelerin İş Ortamı İle İlgili Stresörleri ve Kullandıkları Baş Etme Yöntemlerinin İncelenmesi*. Deuhyo Ed 2009, 2 (4), 155-161 Hemşirelerde Stres Yaratan Faktörler Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi adresinden erişilmiştir. [Http://www.Deu.Edu.Tr/Uploadedfiles/Birimler/18281/155-161_Pdf.Pdf](http://www.Deu.Edu.Tr/Uploadedfiles/Birimler/18281/155-161_Pdf.Pdf) .
- Kızılkaya, A.ve Sönmez, N. (2008).Geçmişten Günümüze Güvenlik İhtiyacı Ve Türk Polis Teşkilatı.Http://Www.Caginpolisi.Com.Tr/Htm. Erişim Tarihi: 02/12/2010
- Kışlak-Tutarel, Ş. (1997).Evlilik Uyumu İle Nedensellik-Sorumluluk Yüklemeleri Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12(40), 55-64
- Kostru, R.M (1998).*Evlilik İçi Uyum ve Depresyon Evlilik İlişkisinin Niteliği ve Eşlerde Semptom Oluşumu Hakkında Bir Çalışma* .İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ,Psikoloji Bölümü,Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Köknel Ö. (1994). *İnsanı Anlamak*, 5. Baskı, İstanbul: Altın Kitaplar.
- Kuyalsil, A.(2000). 155. Yılında Polis Teşkilatının Tarihçesi, *Polis Dergisi*, Ankara: Egm Yayınları, Sayı: 22, 2-25
- Long, N., Forehand, R., Fauber, R. & Brody, G. (1987).Self-perceivedand Independently Observed Competence of Young Adolescents as a Function of Parental Marital Conflict and Recent Divorce. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 15,15-27.
- Munichin, S. (1974). *Family &Family Therapy*.Cambridge Harvard University Press.
- Nazlı, S. (2001).*Aile Danışmanlığı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Ödemiş, H. (2000). *İlköğretim Öğretmenlerinin İş Tatminleri İle Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı Yayınlanmış yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özüğurlu, K. (1985). *Evlilik Raporu*İstanbul: Altın Kitaplar.
- Özgüven .İ (2001) *Ailede İletişim ve Yaşam*.Ankara Pegem Yayınları.
- Özgüven, İ.E. (2001), *Evlilik ve Aile Terapisi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Perry J., Maureen.; Repetti, Rena. L., and Crouter, Ann. C., (2000). Work and Family in the 1990s. *Journal of Marriage Family*, V.62, pp.981-998.
- Richer, H.E.(1991) *.Hasta Aile Evlilikte ve Ailede Çatışmaların Doğuşu, Yapısı Ve Tedavisi*. Çeviri Ve Ek :Değişen Toplumda Ve Türkiye De Aile Prof. Dr. Günsel Koptagel (Sayfa -19)
- Sabatelli, R. M. (1988). Measurement Issues İn Marital Research:A Review And Critique Of Contemporary Survey Instruments. *Journal of Marriage and the Family*. 50, 891-915
- Sanlı, S. (2006).Adana İlinde Çalışan Polislerin İş Doyumu Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından incelenmesi. *Polis Bilimleri Dergisi Cilt:11 (2)*.
- Sayın, Ö. (1990) *.Aile Sosyolojisi Ailenin Toplumdaki Yeri*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Sardoğan, ME. ve Karahan, T. F. (2005). *Evli Bireylere Yönelik Bir İnsan İlişkileri Beceri Eğitimi Programı'nın Evli Bireylerin Evlilik Uyum Düzeylerine Etkisi*. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, , Cilt: 38, Sayı: 2, 89-102*
- Spanier, GB (1976) *.Measuring Dyadic Adjustment New Scale for Assessing The Quality of Marriage And Similar Dyads*. *Journal Of Marriage And The Family*, 38(1) ,15-28.
- Sever, M. ve Cinoğlu, H. (2010). Amerikan Polisinde İş Stresinden Kaynaklanan Aile İçi Şiddet Olaylarının Sosyolojik ve İstatiksel Analizi. *Polis Bilimleri Dergisi 12(1) 125-146*.
- Sevim, Y. Gezer ve Şen, B. (2009) Kadın Bakış Açısıyla Evlilik: Aile Sosyolojisi Açısından Bir Değerlendirme. Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Uluslararası – Disiplinler arası Kadın Çalışmaları Kongresi. *Kongre Bildirileri. Cilt 1.Sayfa 53*.
- Sönmez, N. (2004).*Polislerin Polislik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma (Kayseri Örneği)*. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yayınlanmış Doktora Tezi, 2009.
- Şafak, A. (2000). *Güvenlik Kuvvetleri ve Polis Mevzuatı*. Ankara: Liberte Yayınları.

- Şanlı, S. ve Takbaş T. (2006) Adana İlinde Çalışan Polislerin İş Doyumu Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Polis Bilimleri Dergisi Cilt:11 (2)* .
- Selçuk, Y. (2008), *Yeni Kamu Yönetimi Sürecinde Polis Yönetimi*, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Solmuş, T. (2000). İnsan Kaynakları Yönetiminde Bir Uygulama Alanı Olarak???
- Şafak, A. (2000) .*Güvenlik Kuvvetleri ve Polis Mevzuatı*. Ankara: Liberte Yayınları.
- Şener, A. ve Günsel T.(2002).Arkadaşlık İlişkilerinin Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. H.Ü. İ.İ.B.F. *Aile ve Tüketici Bilimleri Bölümü, T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları*. Genel Yayın NO :118
- Şener, A. ve Terzioğlu, R. S. (2002).Ailede Eşler Arasında Uyuma Etki Eden Faktörlerin Araştırılması. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.http://www.athgm.gov.tr/upload/mce/eskisite/files/kutuphane_38_Ailede_Esler_Arasi_Uyuma_Etki_Eden_Faktorlerin_Arastirilmesi.pdfadresinden erişilmiştir
- Taşdemir, M.(2007), *Polis İntiharlarının Sosyal Yönleri*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Yapı-Sosyal Değişme Bilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Taşdöven, H.(2007):Polislerde Tükenmişlik Düzeylerinin Çalıştıkları Birimler Açısından İncelenmesi, *Polis Bilimleri Dergisi Cilt7(3):44-58*.
- Ulu S. (2008).*Yetişkinlikte Algılanan Anne Baba Tutumları ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Yayınlanmış Yüksek Tezi. İstanbul.
- Ulukuş, K.S. (2005).Polis, Stres Verimlilik ve Stresle Baş Etme Yollar. *Polis Ve Sosyal Bilimler Dergisi, C. 3, S.3(1), Ss.137-154*.
- Ünlü, S. (2004).*Aile Yapısı ve İlişkileri*. Eskişehir :Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Yaşar, Y. (1997). Açıklamalı Polis Meslek Hukuku. Ankara: Başkent Klişe Matbaacılık.
- Yeşilorman, M. (2003).Sress On Police Officer's And Stress Management. *Polis Bilimleri Dergisi, Cilt:5, Sayı:1, Ankara*

Yıldırım, I. (1993). Evli bireylerin uyum düzeni. 3P Psikiyatri Psikoloji, *Psikofarmakoloji Dergisi*, 1 (3), 249-257

Yılmaz, A. (2001). Esler Arasındaki Uyum: Kuramsal Yaklaşımlar ve Görgül Çalışmaları. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4(4),48-57

[Http://Uvt.Ulakbim.Gov.Tr/Uvt/Index.Php?Cwid=3&Vtadi=Tprj%2cttar%2cttip%2ctmuh%2ctsos%2cthuk&C=Google&S_F=_5&Detailed=1&Keyword=4902](http://Uvt.Ulakbim.Gov.Tr/Uvt/Index.Php?Cwid=3&Vtadi=Tprj%2cttar%2cttip%2ctmuh%2ctsos%2cthuk&C=Google&S_F=_5&Detailed=1&Keyword=4902).

URL 3 Resmi Gazete, Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, Tarih:14/ 7/ 1934, Sayı: 2751.

www.nvi.gov.tr/Files/File/Mevzuat/Nufus_Mevzuati/Kanun/pdf/polis_vazife_selahiyet_kanunu.pdf adresinden erişilmiştir.

URL3:Fındıklı Remzi, Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığı, Polis Dergisi,Sayı:39.[Http://Www.Egm.Gov.Tr/Egitim/Dergi/Eskisayi/39/Web/Makale/Prof_DR_Remzi_Findikli.Htm](http://Www.Egm.Gov.Tr/Egitim/Dergi/Eskisayi/39/Web/Makale/Prof_DR_Remzi_Findikli.Htm), Erişim Tarihi: 26.03.2010.adresinden erişilmiştir.

URL4:Çevrim İçi: <http://www.sabah.com.tr/2005/06/26/Dun126.Html>,

URL6 <http://www.milliyet.com.tr/2006/12/13/Son/Sonyas06.Asp> Erişim

Tarihi:13 Aralık 2006 / Çarşamba.

.

EK A: Demografik Bilgi Formu

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu ankette, yüksek lisans tez çalışması doğrultusunda hazırlanan, evlilik ilişkinize yönelik duygu ve düşüncelerinizi belirlemek üzere bazı sorular yer almaktadır. Lütfen her bir ifadeyi dikkatle okuyup, size en çok uyan biçimde işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. İsim vermeniz gerekmemektedir. Görüşleriniz ve verdiğiniz yanıtlar bizim için çok önemlidir. Katılımınız ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılarınız için teşekkür ederiz.

İng.Öğrt.Ayşe Çakırlar

- 1.Cinsiyetiniz:(Kadın Erkek
- 2.Yaşınız:.....
- 3.Eğitim düzeyiniz: (Lise (Üniversite (Y.Lisans (Doktora
- 4.Çocuk sayınız: (yok (1 (2 (3 (4 (5 Diğer.....
- 5.Evlilik Süresiniz : (1-3 yıl (5-8 yıl (9-14 (15-18 (20-.
- 6.Eşinizin mesleği : (Polis (Diğer(yazınız).....
- 7.Nöbet Tutuyor musunuz? (Evet (Hayır
- 8.Günlük Çalışma Süreniz : (8 saat ya da daha az (9 saat ya da daha çok
- 9.Günlük Uyku Süreniz : (6 saat ya da daha az (7 saat ya da daha çok
- 10.Çalıştığınız Birim: (Eğitim Daire Başkanlığı (Başbakanlık Koruma Daire Başkanlığı (Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü Veya(yazınız).....
- 11.Çalışma Konumunuz: (Memur (Komiser yard. (Komiser (Baş Koms. (Emniyet Amiri (4.Sınıf Emniyet Müd. (3.Sınıf Emniyet Müd. (2.Sınıf Emniyet Müd. (1.Sınıf Emniyet Müd.
- 12.Sigara kullanımı: (Hiç (Nadiren (sık sık (Genellikle (Daima
- 13.İçki kullanımı: (Hiç (Nadiren (Sık sık (Genellikle (Daima

ÖZGEÇMİŞ

Ayşe ÇAKIRLAR Trabzon ‘nun Akçaabat ilçesinde 20.05.1980 doğmuştur. İlk orta öğretimini Akçaabat Mevlüt Selami Yardım İlköğretim Okulunda, Liseyi ise Trabzon Fatih Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesinde tamamlamıştır. Lisans Eğitimi Konya Selçuk Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümünde bitirmiştir. Halen Milli Eğitim Bakanlığında İngilizce Öğretmenliği yapmaktadır. Evli ve 1 erkek çocuk annesidir.